

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਜਨਵਰੀ 23, 1987

January 23, 1987

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸੋੁਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

The Canada Darpan

Punjabi Weekly Newspaper

P.O.BOX 265, Surrey, B.C. V3T 4W8

Ph. (604) 581-4473

ਚਾਰ

ਔਰਤਾਂ

ਸਮੇਤ

ਸੱਤ

ਵਿਆਕਤੀ

ਕਤਲ

ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਮੁੱਖ-ਸੰਪਾਦਕ ਨਾਲ

ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਹਾਵਰਡ ਪੌਲੀ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।
ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਬਰਾੜ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਈਕਲ।

ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ —

ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦਰਪਣ

ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਵਤਾਰ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਉਚ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਤਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੀ. ਐਨ. ਕਟੋਚ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਦ ਉਹ ਇਕ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਖਰੀਦੋ ਫਰੇਖਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਤਿਵਾਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — 12 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ 7 ਵਿਅਕਤੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਨੇੜੇ ਇਕ ਪਿੰਡ 'ਚ ਇਕ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾ, ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਗਵਾਂਢੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਟੀਚਰ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਮੁਖਬਰ ਸੀ ਹੱਤਿਆਰੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਇਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਇਕ ਪੁਲੀਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 13 ਤਰੀਕ ਤੱਕ 35 ਵਿਅਕਤੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ

ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸੌਂਦਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ 16 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸੌਂਦਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਣ।

ਇਥੇ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ 14 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁਕਿਆ ਤਾਂ ਦਲ ਕਿਸੇ ਸਖਤ ਐਕਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ।

ਰਾਜੀਵ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਬੜੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲਾ ਅਜੇ ਹੋਰ ਲਟਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਟੋਪ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ ਵਾਜਿਬ ਕੀਮਤਾਂ

● ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ● ਡਾਇਨਿੰਗ ਰੂਮ ● ਬੈਡ ਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਸਾਥੋਂ ਖ਼ੀਏ

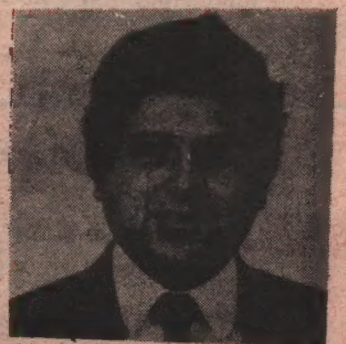
* New * Used or * Trade-ins

ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 36 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸਟੋਰ

Royal Furniture Ltd.

2607 Main St. (at 10th Ave.) Vancouver, B.C.

ROYAL - THE NAME FRIENDS RECOMMEND

PAUL TOOR

ROYAL

FURNITURE

GILL AUTO SALES

ਗਿੱਲ ਆਟੋ ਸੇਲਜ਼

DR #8220

'ਤੇ ਪਹੁੰਚੋ

ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ ਜਾਂ ਪਿੱਕ ਅੱਪ ਖ਼ੀਦੋ

QUALITY USED CARS

ਅਸੀਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਤੇ ਹਰ ਮੋਕ ਦੀ ਨਵੀਂ
ਕਾਰ ਭੀ ਸਸਤੀ ਤੋਂ ਸਸਤੀ ਲੈ ਕੇ ਦੇ
ਸਕਦੇ ਹਾਂ

For Your Next New or Used
Car Contact Us. Best
For Used Car.

Contact :

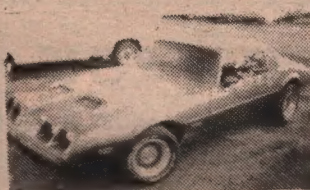
P.S. Gill Surinder S.

79 HONDA Prelude, A/T am
fm cassette, sunroof \$3295

79 HONDA Civic H/B 5 spd.
mint condition \$2695

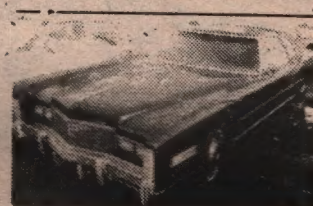
80 FIREBIRD Formula ps pb
p door a/c tilt cruise, am fm
cassette, T-roof low mileage
\$5995

81 MUSTANG Ghia AT ps pb
am fm cassette sunroof \$4250

80 CADILLAC SeVille, fiesel,
loaded, \$9150

78 CADILLAC Eldorado,
black, red leather interior,
loaded, beauty \$5495

81 MUSTANG Cobra A/T ps
pb am fm cassette T-bar roof,
mint condition only \$7550

Special This Week

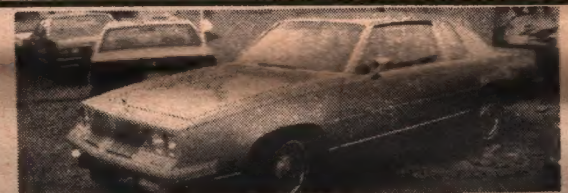
84 DODGE ARIES 2 DR AUTO P/S P/B AIR
CONDITON
\$6250⁰⁰

75 MERCEDES - AUTO 4 DR \$ 9550

1980 FORMULA - A/T - P/S - P/B - P/W P/L
TILT CRUISE - P/TRUNK - AIR & T BAR ROOF
SPECIAL \$5995⁰⁰

1986 CHEV CAPRICE CLASSIC, 4 dr. auto., ps, pb, pw, pdl, p. seats, air
cond., tilt, cruise, only 19,000 kms. Super Buy \$13,950

1984 OLDS CUTLASS BROUGHAM, 2 dr., am-fm cass., split seat, mint
cond. \$9950

1983 BUICK REGAL LTD. 2 dr., auto., ps, pb, pdl., tilt, cruise, air, am-fm
cass., moonroof, mint cond. \$9950

1984 MAZDA RX7 GSL, auto., loaded. \$13,950

1983 PONTIAC GRAND LEMANS, 4 dr., ps, pb, air, am-fm cass., min
\$7750

1982 OLDS CUTLASS SUPREME, 4 dr., auto., ps, pb, air cond. \$6550

1981 PONTIAC LEMANS, 4 dr., auto., ps, pb, air cond., am-fm cass.
ONLY \$4250

MANY OTHER QUALITY CARS & VANS TO
CHOOSE FROM

6138 KINGSWAY

Between Gilly & Imperial)

Ph. 432-7333

ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗਿਆ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਬੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਗੰਗਾ ਨਗਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਇੰਦਰ ਉਰਫ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਹਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਮਿਸ਼ਨ ਉਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲ ਦੀ ਨਾਕਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਲਕਾਰਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਨਿਊਯਾਰਕ 'ਚ ਫੜੇ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਛਗਿਛ ਜਾਰੀ

ਨਿਊਯਾਰਕ — ਇਥੋਂ ਦੇ ਜੌਹਨ ਕੈਨੇਡੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਫੜੇ ਗਏ ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਵੈਦਯ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਦੇਹ ਹੈ, ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ (ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁਕਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿਛ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਬਦਲ ਲਏ ਹਨ। ਇਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਹੋਰ ਨਾਂ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਇਹੋ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦਾ 23 ਜੂਨ 1985 ਨੂੰ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਜੰਬੋ ਜੈਟ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਜਿਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਐਡਰੈਸ ਗਲਤ ਨਿਕਲਿਆ। ਫੜੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੇਨਕੂਵਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਜਨਰਲ ਵੈਦਯ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੱਥ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸ਼ਰਾਬ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਕੋਰੜਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ — ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਇਕ 25 ਸਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਦੋਸ਼ ਦੇ ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਰਾਬ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਪੁਲਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨੂੰ ਪੰਜ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫੌਰੀ ਸਖਤ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਲਏ ਜਾਣ ਉਤੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤਰੀਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਐਨੇ ਅਰਸੇ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਸੱਦਾਈ ਪਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਿੰਸਕ ਵਾਤਾਵਾਤਾਂ ਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦੁਆ ਦੇਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਮਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਧਾਰਨ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਫੋਰਸ ਕਾਫੀ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਿਛੋਂ ਐਸ. ਪੀ. ਓਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਮੁਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈਣ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਕੋਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੀ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣਗੇ।

ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ

ਅਟਵਾ — ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਕੈਨੇਡਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 10.7 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਨੂੰ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੱਡੇ ਵਜੋਂ ਵੀ ਛੱਡ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਟਰਾਂਟੋ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਵੇਨਕੂਵਰ ਜਾਂ ਐਡਮਿਟਨ ਤੋਂ ਵੀ ਉਡਾਣਾਂ ਭਰਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਤੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਵਲ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਚ ਇਕ ਮੁਬਾਰਕ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਰਿਮਾਂਡ

ਜੰਮੂ — ਕੀਨੀਆ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠਾਂ ਲਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ) ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ. ਐਸ. ਬਾਹਰੀ ਨੇ 20 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਮੁੜ ਦੰਗੇ ਭੜਕੇ ਕਰਾਚੀ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾ- ਬਾਦ 'ਚ 7 ਹਲਾਕ

ਕਰਾਚੀ — ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਕਰਾਚੀ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ 'ਚ ਪਠਾਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਜਰੀਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਝੜਪਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 7 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਰਾਚੀ 'ਚ ਫਸਾਦ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਮੁਹਾਜਰੀਨ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੋਸ ਸਭਾ ਹੋਈ। ਭੜਕੀ ਭੀੜ ਨੇ ਫਿਰ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ 'ਚ ਵੀ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਝੜਪਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਮਰੇ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਪਠਾਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਜਰੀਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜਪਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ 200 ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਾ ਪੁਏ ਸਨ।

ਮਿਜ਼ੋਰਮ 'ਚ ਚੋਣਾਂ 16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ 'ਚ 16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿਜ਼ੋਰਮ 'ਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਗੀ ਨੇਤਾ ਲਾਲਡੇਂਗਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮਿਜ਼ੋ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਗੜਬੜ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਰਿਹਾ। ਮਿਜ਼ੋ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰੰਟ ਨਾਲ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲਤ ਨਾਰਮਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਜ਼ੋ ਨੇਤਾ ਲਾਲਡੇਂਗਾ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਈਰਾਨ, ਇਰਾਕ 'ਚ ਭਾਰੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ

ਤਹਿਰਾਨ — ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਕ 'ਚ ਭਾਰੀ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਉਪਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਈਰਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਈਰਾਕ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਗਦਾਦ 'ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਇਲਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਰਾਕੀ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇਲ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਬੰਬਾਰੀ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪੈਰਿਸ ਡੀ ਕੁਈਅਰ ਨੇ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੜਾਈ ਰਕਵਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ।

7 ਸਾਲਾ ਲੜਾਈ 'ਚ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਜੰਗ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਥੇ ਪੁੱਜਣ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

RIVER SIDE AUTO MOTIVE LTD.

34374 VYE RD. ABBOTSFORD, B.C. V2S N42

ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਵਿਖੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਤੀ ਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਰਵਿਸ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਕਾਰ ਦੀ ਆਟੋ ਜਾਂ ਮਕੈਨੀਕਲ ਰਿਪੇਅਰ, ਬਾਡੀ, ਵਿੰਡਸ਼ੀਲਡ ਤੇ ਟਿਊਨ ਅਪ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

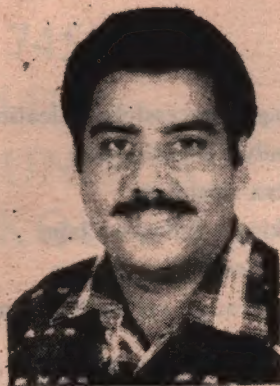
All types of Auto Repairs, Body Work, Mechanical Repairs and Painting, Auto upholstery and Windshields

ICBC claims accepted

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

(PAUL) Dhaliwal

Ph. Bus. (604) 852-1970 Res. 853-4257

B. (Paul) DHALIWAL

THE CANADA DARPAN

(Punjabi Weekly Newspaper)

P.O.BOX 265

Surrey, B.C. V3T 4W8

Chief Editor: DARSHAN GILL

Art: N. DHALIWAL

All office holders of CANADA DARPAN are honorary associates.
'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

Ph. 581-4473

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆ

—ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ—

ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਇਲਾਜ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਮੁੜ ਤੋਂ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਿਗੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜ ਚੁੱਕੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮੁਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ-ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਨਸਰਾਂ ਉਪਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਮੋੜਾ ਖਾਧਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਖਵਾਦੀ ਤੱਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਨਿਖੜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਜੋ ਵੋਟ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਿਲੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਉਪਰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਕੇ ਜਿਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਅਗੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਉਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣੀ। ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਗੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਆਰੰਭਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋੜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਹੋਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਸਲਾ ਇਕੱਲਾ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੈ। ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਉਪਰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗੜੀ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਲੋਂ ਗੈਰਮਨੁੱਖੀ ਕਤਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਖਿਲਰੇ 50 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ, ਮੁੜ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਭੈ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣ, ਪਰ ਹਰ ਵਕਤ ਪੂਰੇ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦਾ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਇਕੱਲੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਉਪਰ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਆਮ ਸਿੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜ਼ਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਡਰ ਹੈ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ 39 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਤਕਰੇ ਤੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬੇਚੈਨ ਹਨ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ 11 ਜੂਨ 1986 ਨੂੰ ਸਰਵ ਸੇਵਾ ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਮੰਨਾਰਗੁਡੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਇਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ 50 ਸਰਵੋਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਪੰਜਾਬ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਠਾਕਰ ਦਾਸ ਬੰਗ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਗਾਂਧੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾਨ ਦੇ 93 ਸਾਲਾ ਮੁਖੀ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ. ਆਰ. ਦਿਵਾਕਰ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਰਮਲਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 13 ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਆਏ 52 ਸੇਵਕ ਸਨ। ਇਹ ਮਿੱਤਰ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ। ਪਿੱਛੋਂ 30-31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੀਰਘ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਬਲ ਲੋਚਾ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਥਾਂ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਮਨ ਲਈ ਲੋਚਾ ਬੜੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਵੋਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਹੀ ਇਸ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਸੁਆਰਥ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਜਮਾਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਚੇਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹੀ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਬੋਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ

ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਉਹ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਉਭਰਵੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮਿਥੇ ਦਿਨ ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ, ਪਾਣੀ ਆਦਿ ਮਸਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਉਹ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਏਸੇ ਲਈ ਹੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੂਬੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਤੰਗ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕਾਰਨ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਪਾਰਟੀ ਜੇਕਰ ਬੜੀ ਬਹੁਤੀ ਵੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਗੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਲਾਜ ਵੱਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ।

ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਕਿ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਢੂੰਡਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਲਟਕਾਉਣੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ।

ਅਜੋਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਆਰਥਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਆਦਿ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਚਲਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਅਨਿਆਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ 1982 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੋਰਚੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਾੜਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਹਥਿਆਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਜ਼ੋਰਫੜਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਹਰੇ ਵੀ ਲਗਣ ਲੱਗੇ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਜਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਾਤਲ ਗੋਡਸੇ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਲਈ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਰਿਣਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਤਬਕੇ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਰੇਡੀਓ ਆਦਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਰਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ 1984 ਦੀਆਂ ਲੋਕਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਤੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਸ਼ਪਰੋਗੀ ਘੋਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਕੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ?

ਤਰੁਟੀਆਂ

ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡ ਜਾਣ, ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਵੀ ਡਟਵੀਂ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ, ਆਦਿ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਿੱਕਲਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1951 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਕਿਉਂ ਲਿਖਵਾਈ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਾਕ ਨਾ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਗਾਂ ਆਖ ਕੇ ਗਲਤ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੋਰਚਾ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਂਝੇ ਸਥਾਨ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਤੋਂ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 6 'ਤੇ

Immigration and Citizenship Matters

JAMES SUE & COMPANY

Immigration Advocates

For help contact :

BABU JIM NARAIN of James, Sue & Company

who was 18 years of experience on Immigration and Citizenship matters with top Immigration Lawyers.

- Filing a successful application for immigrant visas
- Family Re-Unification
- Indian Adoptions
- Making a Refugee Claim
- Inquiries & Deportation
- Immigration Appeal Board matters

Evening Office :

433-4685

#210 - 535 W. 10th Ave. Vancouver, B.C.

Tel: Off. 873-9441

ਨਵੀਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਪਾਲਿਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਮੇ (domestic workers) ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਪੇਸ਼ਲ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਪੱਕੇ ਇਮੀਗਰੈਂਟ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਨਵੀਂ ਪਾਲਿਸੀ ਅਧੀਨ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬਾਬੂ ਜਿਮ ਨਰਾਇਣ ਨੂੰ ਮਿਲੋ!

Rokko Sarees & Fabrics

6201-6205 Fraser St., Vancouver, B.C. V5W 3A2

Tel: (604) 327-3033

ਰੋਕੋ ਸਾੜੀਜ਼ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਰੋਕੋ ਸਾੜੀਜ਼ ਉਤੇ ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ

ਰੋਕੋ ਸਾੜੀਜ਼ ਐਂਡ ਫੈਬਰਿਕਸ

IMPORTERS

MANUFACTURER'S REPRESENTATIVES

EXPORTERS

Guru Bazaar

6529 - Main St. (at 49th Ave.)

Vancouver, B.C.

Tel: (604) 327-4422

ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਟੋਰ

ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ, ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਵਰਗਇਟੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ
ਕੀਮਤਾਂ ਲਈ

ਗੁਰੂ ਬਜ਼ਾਰ

ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ !

ਪੰਨਾ 4 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਫਲਸਰੂਪ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਹੋਣੀ ਹੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀਪਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਪਨ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਹੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇ?

ਇਸ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਸਲ ਆਧਾਰਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਰਥਨੀਤੀ ਅਪਨਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ “ਜੀਓ ਤੇ ਜੀਣ ਦਿਓ” ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਫੌਰੀ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋ ਗਈਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਵਾਦ ਆਰੰਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸੱਜਣ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਹੋਣ, ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ੱਕੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਸੋਚ ਤਿਆਗਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਛਾਣ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ (1) ਸੰਵਾਦ ਆਰੰਭਣ, (2) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ, (3) ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦੇਣ, (4) ਪੰਜਾਬੀ ਪਛਾਣ ਉਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨ, ਅਤੇ (5) ਸਦਭਾਵਨਾ ਸੰਮਤੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜ-ਸੂਤਰੀ ਕਾਰਜ-ਕ੍ਰਮ ਅਪਨਾਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਬੰਦ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ :—

- (1) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਹਿੰਦੁਆਰੀ ਦੀ ਛਾਪ ਭਾ ਮਾਰਦੀ ਹੋਵੇ।
- (2) ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
- (3) ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਅਰਥਾਤ, ਨਗਰਪਾਲਕਾਵਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੁਰੰਤ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਤਬਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣ ਸਕਣ।
- (4) ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- (5) ਨੌਕਰੀਆਂ, ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਤੇ ਸਿਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਸਮੇਂ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਹਿੱਤ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲੇ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ :—

1. ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਮਨਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰਪ੍ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਤਕ ਅਕੇਂਦਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਸੁਝਾਅਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਚਿਤ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਨਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ
‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’
ਫੋਨ : 581-4473

A.M.C. Carpet Ltd.

12983-80th. Ave., Surrey, B.C.

Carpet-Vinyl-Hardwood

All Popular Brands Supplied & Installed

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਪੇਟ ਜਾਂ Lino ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਸਟੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹਨ, ਪੂਰੇ ਕੰਮ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ

Free Estimate —

ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ :

Phone for appointment

Off. 594-6141

Res. 594-7595

Pager 680-0214

AMARJIT SINGH CHAHAL

ਸਾਡੇ ਸਮਕਾਲੀ

ਸਾਂਝਾ ਰੋਸ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਸ. ਆਰ. ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਇਕੱਠ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਦਾ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਰੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਸੂਚਕ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਵਸੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਸੋਚ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁੱਸੇ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਇਸੇ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਰੋਹ ਭਰਿਆ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੱਦਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਮੋੜਾ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਤਾਂ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਨੂੰ ਨਿੰਦਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰਾ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਬੁਰੇ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਆਪਣੇ ਦਰ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਚੰਗੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਬਣਨ ਦਾ ਮੋਕਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਕਾਰਨ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ। ਪਹਿਲੀ ਭੁੱਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਹਾਲੀ ਵੀ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਵਾਸਤੇ ਮੋਕਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਉਹ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਝੀ ਹਰਕਤ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜਿਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਣ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਮਝੋਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਉਤੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਲੈਣਾ ਵੀ

ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਥੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਉਤੇ ਦਿੱਤਾ ਸੱਦਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਸਲੂਕ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਅਮਨ ਚੈਨ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨਕ ਵਸੋਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਉਣ। ਹੋਛੇ ਕਦਮ ਹੋਛੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹੀ ਮੁੱਢ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਜਿਥੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਅਤਿਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਉਵੇਂ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਜਾਂ ਫਿਰਕੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਦੌਰੇ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਬੇਰੇ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਵਿਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਵਾਲਾ ਇਕੱਠ ਚਿੰਨ੍ਹਾਤਮਕ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾੜਾ ਘਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾੜਾ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਜਲੂਸ ਦਾ ਰੂਪ ਪਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਦੇਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਫਿੱਲ-ਮੱਠ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਵਸੋਂ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸਲ ਫੈਸਲਾ ਇਨਸਾਫ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਈ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਘੱਟ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਾਲਾ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)

2. ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ (ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਰਾਜੀਨਾਮਾ) ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

3. ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਰੰਗ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

4. ਜੋਧਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

5. ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਗਰੁੱਪ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੁਰੰਤ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇ।

ਫੌਰੀ ਕਾਰਜ

ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਬੰਧੀ ਆਖਰ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ

ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਘੱਟ ਹੈ। ਫੌਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਸਮਾਜਸੇਵੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ, ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਆਦਿ ਸਭ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਜਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਜ਼ਾਦ ਮਿਜ਼ਰਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਾਲਚੇਂਗਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਢੰਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਇਸ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਗਲਤ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਉਭਰੇਗੀ। ਇੰਜ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

BOMBAY SWEETS

& Restaurants

6556 - 6560 MAIN ST. VANCOUVER

Ph. 321-1414

874-5722

For Largest Variety in Indian Sweets

Delicious Indian food

ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ — ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਵਾਪਸ ਸੱਦੀ ਜਾਵੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਕੋਈ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਏਗੀ।

ਇਥੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਤਰਫੋਂ ਇਕ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਵਰਗੀ "ਫਿਰਕੂ ਫੋਰਸ" ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। 27 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਸੱਦੇ ਇਸ ਇਕੱਠ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੀਆਂ "ਵਧੀਕੀਆਂ" ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੀੜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਛੱਡ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਇਵੇਂ ਹੀ ਟਕਰਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਦ ਤਕ ਅਸੀਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਭਟਕਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ "ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੀ ਜੱਫਾ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।" ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ

ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਪਿਛੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਇਕੱਠ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਭਾਈ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲ ਖਾਲਸਾ, ਬਾਬਾ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਤੱਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਸਬਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਭਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਤਲਵਾਰ ਉਠਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵੰਡੀ ਨੇ ਖਾੜਕੂ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਏਕਤਾ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਝਾਕ ਨਾ ਰੱਖਣ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਵੀ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦਲ ਬਦਲੂਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਵਾਂਗੇ — ਬੰਸੀ ਲਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ 26 ਵਿਧਾਇਕ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਜਿੱਤਣ ਪਿਛੋਂ ਦਲਬਦਲੀ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਇਕੱਠ ਹੋ ਕੇ ਲੜ ਸਕੇਗੀ।

1982 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਉਤੇ ਸਿਰਫ 36 ਵਿਅਕਤੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਭਜਨ ਲਾਲ ਦੇ ਹੱਥ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਲਗਭਗ ਹੋਰ 27 ਵਿਧਾਇਕ ਦਲਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ, ਜੋ ਕਿ ਹਿਸਾਰ ਜ਼ਿਲੇ ਤੋਂ ਹਨ, ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ 26 ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਭਜਨ ਲਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ।

Largest 22Kt Gold Jewellery

Manufacturers and Retailers

In North America

Vancouver

Toronto

Custom Made 22 Kt Gold Jewellery

6644 Main St., Vancouver, B.C. V5X 3H3

(604) 324-7646

Toronto (416) 469-0505

Free 1-800-663-MASA (B.C. & Alberta)

Vancouver Gold Line (604) 324-6696

1448 Gerrard St., East, Toronto, Ontario, CANADA M4L 1Z8

ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ- ਗਰਦੀ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਆਦਮਖੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ (ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ)

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਤੇ ਹਰ ਵੰਨਗੀ ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠ ਰਹੀ ਲੋਕ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਿਖਰ ਛੋਹੀ ਜਦ ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਰੋਹ ਭਰੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਚਾਰ ਜਨਵਰੀ 1987 ਦੇ ਮੀਂਹ ਵਾਲੇ ਐਤਵਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸਤਰੀਆਂ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ANTI '47 FRONT ਵੱਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਇਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰਾਤਰ ਆਸ਼ਰਮ (ਹੁਣ ਗ਼ਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ) ਉਤੇ ਇਕ ਰੈਲੀ ਹੋਣੀ ਮਿਥੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਐਨ ਮੈਕੋ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗ਼ਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਰ੍ਹੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਾਤਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਹਰੇ ਗੁੰਜਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਐਂਟੀ ਫੋਰਟੀ ਸੈਵਲ ਵਲੋਂ ਵਿਉਂਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ 1947 ਵਿਚ ਹੋਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਦਾ ਜੋ ਸੰਤਾਪ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਅਜੋਕੀਆਂ ਮੰਦਭਾਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੱਦ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ।

ਪੈਂਟੇ ਦੇ ਮੀਲ ਦੇ ਜਲੂਸ ਪੰਥ ਉਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਦੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਮਾਟੋ ਰਾਹ ਗੁੰਜਰੂਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨਵੀਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਰੌਅ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਾਹਰਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਦੰਭ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰ ਤੋਂ ਬੋਹਦ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜੇ ਹੋਏ ਮਾਟੋਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੱਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਹਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ:

“ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨੀਓ! ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕੂੜੇਦਾਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

“ਭਾਉਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਗੌਰਮੈਂਟ, ਭਾਉਨ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ”

“ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਕਤਲਾਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਾਓ”

“ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ, ਕੇ. ਐਲ. ਭਗਤ ਦੀ ਅਸਲੀ ਥਾਂ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨਹੀਂ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਹੈ।”

“ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੈਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਫੁੱਟ ਪਾਵੇ ਉਸਦੀ ਖੈਰ ਨਹੀਂ।”

“ਸਮੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਂਸਪਾਇਰੇਸੀ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਟੂ ਡੀਵਾਈਡ ਐਂਡ ਰੂਲ”

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨਾਹਰਾ “ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕੁੱਛੜ, ਉਹ ਵੀ ਬੁੱਚੜ - ਉਹ ਵੀ ਬੁੱਚੜ” ਕਈ ਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਥਾਹ ਜੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿੱਟਾਂ ਬੰਧੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਨਾਲ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨਾਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਫੁੱਲੂ ਫੁੱਲੂ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, “ਕਬਰਸਤਾਨ ਜਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਕੀਹਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ” “ਫਿਰਕੂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੂਨੀ ਕੁੱਤੇ ਬਚ ਕੇ ਜਾਣ ਨੀ ਦੇਣੇ ਸੁੱਕੇ”, “ਲੋਕ ਜਮਹੂਰੀ ਏਕਤਾ ਜਿੰਦਾਬਾਦ”।

ਇੰਡੀਅਨ ਕਾਂਸਲੇਟ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ। ਪ੍ਰੋ. ਸਵਰਨ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਸਧਾਰਣ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੰਢਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਦੇ

ਇਸ ਸੰਤਾਪ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਲੜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਰੁੱਧ ਜਦ ਤੱਕ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ‘ਚੋਂ ਓਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਥੇ ਹੀ ਖੂਨ ਰਿਸਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੁਚੜਖਾਨੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲਾਹਨਤੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕੁਰਸੀ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਆਰਥਕ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੁੰਦਲਾਉਣ ਲਈ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕਾਂਸਲੇਟ ਵਾਲੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਲੈਣ ਲਈ ਆਏ। ਪਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ “ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਿੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਖੇਡਣ ਦੇਣ ਪਿਛੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇਣੇ ਵਿਅਰਥ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ

ਟੇਕ ਗਿੱਲ
ਬੇਕਰਸਵੀਲਡ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ।

***
ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਵੀ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਭਿਨੰਦਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਵਸਤਵ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਜਗਤ ਦੇ ਧਰੁ-ਤਾਰਾ ਹੋ।”
ਕਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, “ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਉਪਾਧੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ?”

“ਮਿੱਤਰ, ਜਿਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਚਲੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ।” ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

***
ਇਕ ਹਾਸ ਰਸ ਦਾ ਕਵੀ ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਟੋਗ੍ਰਾਫ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤੰਗ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਟੋਗ੍ਰਾਫ-ਬੁੱਕ ‘ਤੇ ਇਕ ਗੱਧੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਹਜ਼ੂਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਆਟੋਗ੍ਰਾਫ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ ਨਹੀਂ।”

I CAN HELP

I'm an Investors professional financial planner. It's my job to help you create and follow a personal financial plan.

I can help with :

- Investment Funds
- Guaranteed Investment Certificates
- Registered Retirement Savings Plans
- Estate Planning
- Life and Disability Insurance
- Annuities

Hardial Sidhu (Dale)
Tel: Bus. 682-5431

Investors SYNDICATE LIMITED

MAIN FL., 789 WEST PENDER STREET / VANCOUVER, B.C. V6C 1H2 TELEPHONE BUS. 682-5431

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮੱਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ਲ ਪਲੈਨਰ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਤੀ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ਲ ਪਲੈਨ ਵਿਚ ਮੱਦਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ!

- ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਫੰਡਜ਼
- ਗਰੰਟੀਡ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ
- ਰਜਿਸਟਰਡ ਰੀਟਾਇਰਮੈਂਟ ਸੇਵਿੰਗਜ਼ ਪਲੈਨ
- ਇਸਟੇਟ ਪਲੈਨਿੰਗ
- ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੀਮਾ
- ਐਨੀਊਟੀਜ਼

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿਧੂ (ਡੇਲ)

Res: 591-2697

ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਨਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਫੋਨ (604) 581-4473

86 'ਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 47 ਬੈਂਕ ਡਾਕੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਸਾਲ 1986 ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਹੀਨਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੈਂਕ ਡਾਕੇ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 47 ਬੈਂਕ ਡਾਕੇ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 72,69,863 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲੁੱਟੀ ਗਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬੈਂਕ ਡਾਕੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰਾ ਦੇ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਪਈ ਜਿਥੋਂ ਲੁਟੇਰੇ 21 ਲੱਖ 7600 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਕ ਡਾਕੇ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਗਰ ਸਥਿਤ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਥੇ ਲੁਟੇਰੇ 11 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਤੀਜੀ ਬੈਂਕ ਡਾਕੇ 17 ਜੂਨ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਬੈਂਕ ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਲੁੱਟ ਲਈ ਗਈ। ਇਸ ਲੁੱਟ ਸਬੰਧੀ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 1986 ਦਾ ਜੂਨ ਮਹੀਨਾ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ 10 ਬੈਂਕ ਡਾਕੇ ਪਏ ਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਵਲੋਂ 12,77,202 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲੁੱਟੀ ਗਈ ਜਦਕਿ ਅਕਤੂਬਰ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਬੈਂਕ ਡਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਲੁਟੇਰੇ ਸੱਤ ਲੱਖ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ।

ਕਰਫਿਊ ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ

ਸਾਲ 1986 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ 20 ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਰਫਿਊ ਲਾਉਣਾ ਪਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲਾ, ਸਬ ਡਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਧਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਕਸਬਾ ਨਕੋਦਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਬਟਾਲਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਜਲੰਧਰ, ਮੁਕਤਸਰ, ਹਾਜ਼ੀਪੁਰ, ਆਨੰਦਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਖੰਨਾ, ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ, ਮਲੋਟ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ, ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਅਤੇ ਦਸੂਹਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਛੇ ਵਾਰ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਉਣਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਰਫਿਊ ਲਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰੀਗਨ ਨੂੰ ਤਾਰ

ਜਲੰਧਰ — ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ੍ਰੀ ਰੋਨਾਲਡ ਰੀਗਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁੱਖੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਨਾ ਭੇਜਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਰਲ ਏ. ਐਸ. ਵੈਦਿਆ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਲ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰੀਗਨ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਇਕ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਰੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦ ਦੇਣ ਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਉਠਾਉਣ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਵਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਉਠ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਾਰ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ, ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁੱਖੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਨਾ ਭੇਜੇ।

ਇੰਦਰਾ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ-ਨਾਮਾ ਇਕ ਫਰੇਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਪਾਂਜਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਇੰਦਰਾ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਫਰੇਬ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਖੁੱਸ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਪਾਂਜਾ ਨੇ ਬੜੇ ਤਿੱਖੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਇਕ ਚੀਕ-ਪੁਕਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: "ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖਾਉਤੀ ਇੰਦਰਾ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਰਗੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।" ਸ੍ਰੀ ਪਾਂਜਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੰਦਰਾ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਜੈਕ ਮੁਨਰੋ ਯੋਗ ਉਮੀਦ-ਵਾਰ — ਸਕੈਲੀ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਬਿੱਲ ਵੈਂਡਰਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਲੀਡਰ ਬਾਬ ਸਕੈਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਡਵਰਕਰਜ਼ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੈਕ ਮੁਨਰੋ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਵੈਂਡਰਜ਼ਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਮੁਨਰੋ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ।

ਬਾਬ ਸਕੈਲੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੈਕ ਮੁਨਰੋ ਕੋਲ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਮਾਈਕ ਹਾਰਕੋਰਟ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਲੀਡਰ ਦੀ ਚੋਣ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੈਕ ਮੁਨਰੋ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਹੋਰ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਹਾਰਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀ. ਸੀ. ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੇ ਬਾਬ ਸਕੈਲੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ਲ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 22 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲੀਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਦੋ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਕੈਂਸਲ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਕਾਮਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿੱਧ ਹੋਏ ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਦੋ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਵਰਨਣ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਲੀਅਮ ਕੈਡਿਨ ਨੂੰ ਗਰੇਡ 4 ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਮਕ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ 23 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ 'ਚ ਪੋਰਟ ਮੈਕਨੀਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਟੀਚਰ ਪੀਟਰ ਵਿਲਸਨ ਗੀਡ ਨੂੰ ਜੂਨ 'ਚ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ਲ ਕੈਬਨਿਟ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਕੈਂਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅਮਰੀਕਨ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਇਕ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 21 ਜਨਵਰੀ 1987 ਤੋਂ 27 ਜਨਵਰੀ 1987 ਤੱਕ 10,000 ਮੁਫ਼ਤ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮੁਫ਼ਤ ਅਮਰੀਕਨ ਵੀਜ਼ੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਆ ਕੇ ਮਿਲੋ :

ਬਾਬੂ ਜਿਮ ਨਰਾਇਣ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਐਡਵੋਕੇਟ

ਇਸ ਮੁਫ਼ਤ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ

JAMES SUE & COMPANY

210 - 535 W. 10th Ave. VANCOUVER, B.C.

ਫੋਨ : 873-9441

ਫੋਨ : 433-4685 (ਸ਼ਾਮ)

ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਲੋਕ ਦੱਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਸਪਤਾਹਿਕ 'ਚੋਂਬੀ ਦੁਨੀਆਂ' ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਬਚਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੀ. ਯੂ. ਸੀ. ਐਲ. ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਸਾਦ ਕਰਵਾਏ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਣ ਲਈ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦਬਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਸਾਦਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਣ ਲਈ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਬਣਵਾਈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਤਵਾਜ਼ਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੋਤੇ ਸਮੇਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਨਾ ਸਕਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਮਹਾਂਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਹੈ, ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਮਾਰਕੁੱਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਅਜਮੇਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲੀ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਖੁਰਾਕ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਗਵਾਕਾਰ ਸਖਤ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਇਤਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਅਤੇ ਬੇੜੀ ਲਗਾ ਕੇ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

7 ਅਗਵਾਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਬੇਇੰਗ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਫਿਰ ਦੁਬਈ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ਖਮੀ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਦਰਖਾਸਤ ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਸਹਿਦੇਵ ਗੋਦਾਰਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਲਾਹੁਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਥੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਵਿਧਾਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਾੜ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਏ ਦਿਨ ਵਿਗੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਕਾ ਹੀ ਅਸਮਰਥ ਹੈ।

ਕਈ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੋਂਗੋਵਾਲ) ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲਏ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਵੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੋਂਗੋਵਾਲ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੋਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 14 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ 'ਅਲਟੀਮੇਟਮ' ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜੰਮੂ ਜੇਲ੍ਹ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ

ਜੰਮੂ — ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਜੰਮੂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਦੋ ਖਤਰਨਾਕ ਦਹਿਸ਼ਤਪੰਸਦਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋ ਸਕੇ। ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਮਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ 'ਮੁਕਤਾ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਕਥਿਤ ਦਹਿਸ਼ਤਪੰਸਦਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵੈਸ਼ਨੋ ਦੇਵੀ ਦੀ ਗੁਫਾ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮੁੱਛਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਅਫਸਰ

ਮਨੀਲਾ — ਉਤਰੀ ਫਿਲਪੀਨ ਦੇ ਇਕ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪਤਲੀਆਂ ਤਲਵਾਰ ਮਾਰਕਾ ਮੁੱਛਾਂ ਰੱਖਣ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁੱਛਾਂ ਵਧਾ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਜਾਣ।

ਬਰਗੇਡੀਅਰ ਜਨਰਲ ਯੋਗੇਨੀਓ ਓਰੁੰਪੋ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਲਟਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਨਰਲ ਮੁਤਾਬਿਕ "ਸਭ ਮੁੱਛਾਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਤਲੀਆਂ, ਉਘੜ-ਦੁਘੜੀਆਂ ਅਤੇ ਛਿਦਰੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਜਨਰਲ ਓਰੁੰਪੋ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਹੁਦਾ ਮੁੱਛਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਕ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕਵੀ ਨੂੰ ਉੱਡੀ ਲਾ ਦੇਸਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਲਗਦੀ ਹੈ।"

ਕਵੀ: "ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ... ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਵਿਤਾ? ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਕਵਿਤਾ, ਇਕ ਕਹਾਣੀ, ਇਕ ਇਕਾਨੀ ਅਤੇ ਇਕ ਨਿਬੰਧ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਵਿਚ ਲਈ ਹੈ।"

30 ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਤਬਦੀਲੀ ਸੰਭਵ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 30 "ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ" ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਕੋਹਾੜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੀ ਕਰਿਆ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ "ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ" ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਸ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ ਇਕ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਬਾਬਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਾਥਲ ਦੇ ਇਕ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਫੜੇ ਗਏ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਪਿਛੋਂ ਬਾਬਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਫੋਰਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦ ਉਹ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮੇਂਦ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ 26 ਸਾਲਾ ਬਾਬਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਨਾਥਲ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮਹੰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਹਾਲੀ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਇਕ ਕਤਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਨਾਥਲ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੜੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਨਾਥਲ ਦੇ ਅਤੇ ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਹੈ।

ਇਧਾਨਾ ਵਲੋਂ
ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ
25 ਜਨਵਰੀ 1987, ਐਤਵਾਰ
ਦੁਪਹਿਰ 1:30 ਵਜੇ

CAIMAW HALL 707 - 12th St, New West.

ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ:—

ਸਰਬਜੀਤ ਹੁੰਦਲ 590-4772

ਜਸਵਿੰਦਰ ਬਰਾੜ 852-1092

NORTH AMERICAN LIFE ASSURANCE COMPANY

- Life Insurance
- Mortgage Insurance
- Children's educational Plans
- R R S P

Malkiat Mutti
representative

320, 815 West Hastings St.
Vancouver, B.C. V6C 2W1

Bus. 685-9335

Res. 522-7167

DO YOU NEED PLUMBING OR ELECTRICAL SUPPLIES AND SERVICE FOR NEW HOMES OR FOR RENOVATIONS

WE DO NEW HOME PLUMBING ALSO
CONTACT:

PAUL'S

PLUMBING & ELECTRICAL SUPPLY

4774 Main Street, (At 32nd.)
Vancouver, B.C.

PH: 872-3118 (Supply)

872-7227 (Service)

"Free customer parking at rear" OPEN SUNDAYS

ਬੈਰਾਗੀ ਤੇ ਭਿੰਦੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — (ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ) — ਕਥਿਤ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਲ ਬੈਰਾਗੀ ਅਤੇ ਖੁੱਡਾ ਬੰਸ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿੰਦੀ ਦੇ ਪੁਲਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਦੌੜਨ ਬਾਰੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਲਾਗੇ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਚਕਮਾ ਦੇ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਸ ਗਾਰਦ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਸ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸੱਚ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਰਾਗੀ ਦਰਿਆ ਯਮੁਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਟੱਪ ਸਕਿਆ। ਯਮੁਨਾ ਤੋਂ ਪਹਾ ਪਹਾ ਹੀ ਉਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਨੇੜੇ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿੰਦੀ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਲਿਜਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨੇ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿਛ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਤੇ ਏਨਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਗਿੱਟੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਗੁਲੂਕੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਪੁਲਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਦੌੜਨ ਦੀ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੋਰਾਨੀ ਹੋਈ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਉਹ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੌੜਨ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਭਿੰਦੀ ਨੂੰ 14 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਸੀ ਪਰ 18 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪਾਈ ਸੀ। ਪੁਲਸ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਸ ਲਈ ਲੈ ਗਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਿਆ। ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀਆਂ

ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਛਪਦੇ 'ਸਿੰਡੇ ਆਬਜ਼ਰਵਰ' ਨੇ ਵੀ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੱਟੜ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਨਵਾਂ ਪੈਂਤੜਾ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਪਤਚਰ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਲ ਬੈਰਾਗੀ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿੰਦੀ ਨੂੰ ਦਰਿਆਸਲ ਪੁਲਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੀ ਪੁੱਛਗਿਛ ਪਿਛੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਹਦੇ ਚਾਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਲਾਸ਼ਾਂ ਫੁੱਲ ਕੇ ਤੈਰਨ ਨਾ ਲੱਗ ਪੈਣ। ਉਂਜ ਵੀ ਇਹ ਹੋਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਵਿਚ ਜਕੜੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਭੱਜ ਗਏ ਜਦ ਕਿ ਸਵੈ-ਚਾਲਕ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਪੁਲਸੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਿਆਸ ਪੁਲ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਸ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਇਕ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏ ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਵੀ ਕਠਿਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਘਮਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ। ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੱਖਲਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਤੋਂ ਭੜਕ ਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਪੁਲਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ

ਜਲੰਧਰ — ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਝੱਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਹਤਿਆਵਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ। ਪੁਲੀਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 187 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਦ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ 85 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕੁੱਲ 78 ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ 65 ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 33 ਮੌਤਾਂ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ। ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਜ਼ਿਲਾ ਮੋਹਰੀ ਰਿਹਾ ਜਿਥੇ 114 ਕਤਲ, 113 ਖੋਹ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ, 27 ਡਾਕੇ ਤੇ 60 ਲੁੱਟ ਦੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਕਤਲ ਦੇ 61, ਖੋਹਾਂ ਦੇ 19 ਤੇ ਲੁੱਟਾਂ ਦੇ 41 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ 314 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਗਿਆਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ 121 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਕੇਸ ਹੀ ਸੁਲਝ ਸਕਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਤੇ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ 1515 ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 1008 ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਇਕੱਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚੋਂ 782 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 61 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਤੇ 63 ਨੂੰ ਕੋਰੋਪੋਸਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕੁੱਲ 42 ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸਨ। ਅਰਧ-ਸੈਨਾ ਦੇ ਵੀ 6 ਜਵਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਦੋ ਪੈਰਾ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਸਲੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚੋਂ 236 ਰਿਵਾਲਵਰ ਤੇ ਪਿਸਤੌਲ, 43 ਰਾਈਫਲਾਂ, 5 ਸਟੇਨਗਨਾਂ ਤੇ ਕਾਰਬਾਈਨਾਂ ਤੇ 2241 ਕਾਰਤੂਸ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚੋਂ 66 ਰਿਵਾਲਵਰ ਤੇ ਪਿਸਤੌਲ, 35 ਰਾਈਫਲਾਂ ਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ, 3 ਸਟੇਨਗਨਾਂ ਤੇ ਕਾਰਬਾਈਨਾਂ ਤੇ 2546 ਕਾਰਤੂਸ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਯੂਰਪ ਸਰਦੀ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ

ਲੰਡਨ — ਯੂਰਪ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰੀ ਠੰਡ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਤਾਪਮਾਨ ਬਹੁਤ ਥੱਲੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਯੂਰਪ 'ਚ ਠੰਡ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 100 ਨੂੰ ਟੱਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਸੋਵੀਅਤ ਰਾਜ ਜਾਰਜੀਆ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਐਤਕੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਰਫਬਾਰੀ ਹੋਈ। ਸੋਵੀਅਤ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਤਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡ ਬਰਫ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਗਏ ਅਤੇ 40 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਗਲੈਂਡ 'ਚ ਦਸ ਵਿਅਕਤੀ ਠੰਡ ਨਾਲ ਮਰੇ। ਤੁਰਕੀ 'ਚ 9 ਪੋਲੈਂਡ 'ਚ 4 ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ 'ਚ ਦੋ ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਟਲੀ 'ਚ ਤਿੰਨ ਮਰਦਿਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਇਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਪਮਾਨ ਜੰਮਣ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਵੀ ਥੱਲੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਈਂ — 22 ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀਗਰੇਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। 1961 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਗਲੈਂਡ 'ਚ ਇਹ ਠੰਡ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

●ਸਵੀਡਨ: ਕਲਕ ਬਰਫ ਦੀ ਝੁੰਡ ਪਤਲੀ।
ਦੁਬਾਈ: ਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਫਲ।

ਸੁਪਰ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

Passport Photos 5 Mins. Service

Quality Portraits

Our Bussiness Weddings

Super Photo Studio

9375 - 120th St. (Scott Rd.) Delta

Memories Restored

ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫੋਟੀਆਂ

ਫੋਟੋਆਂ ਮੁੜ ਨਵੀਆਂ

ਕਰਦੇ ਹਾਂ — ਬਲੈਕ ਐਂਡ

ਵਾਈਟ ਫੋਟੋਆਂ ਕੋਲਰ

ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ

Off. 589-4668

Res. 596-3770

WESTMINSTER

CHEVROLET OLSMOBILE

"we run a very simple business"

Telephone (604) 521-7731

ਗੁਰਜੀਤ ਦੀਂਡਸਾ ਬਾਵਾ

1984 ਦੇ ਗਰੇਂਡ ਸੇਲਜ਼ ਮਾਸਟਰ

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਵੀਆਂ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਸਪੋਰਟਸ ਕਾਰਾਂ, ਪਿੱਕ ਆਪ ਆਦਿ ਹਨ। ਆਪ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਚੋਣਣ ਜਾਂ ਖ਼ੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰਜੀਤ ਬਾਵਾ ਨੂੰ ਮਿਲੋਂ ਜਾਂ ਫ਼ੁਨ ਚਰਚ ਕਰੋ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕਾਰ ਦਿਵਾਉਣਗੇ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

BUS. 521-7731   **Pager 687-1985 +5531**

12th. Street at Queens Ave., New Westminster - B.C.

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਰਥਿਆ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਤਨਾਓ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਤੀ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ 1987 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਲੜਾਕਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ, ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ, ਤੋਪਾਂ, ਟੈਂਕਾਂ, ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਨਛੁੱਬੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਏਸੇ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਥਿਆ ਲਈ 'ਅਵਾਕਸ' ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਫੌਜ ਨੂੰ 155 ਐਮ ਐਮ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਵੀਡਿਸ਼ ਤੋਪਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਆਖਰ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਤਿਆਰ 10 ਪ੍ਰੋਟੋਟਾਈਪ ਟੈਂਕ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਥਲ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਬੜੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ 'ਟੀ ਐਮ-72' ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵੀਅਤ ਟੈਂਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਟੈਂਕ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਟੈਂਕ 20 ਫੁੱਟ ਝੁੰਘੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਲਈ ਵੀ 1987 ਦਾ ਸਾਲ ਯਾਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਫੌਣ ਵਾਲਾ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਹਰਮੀਜ਼ 'ਵਿਰਾਟ' ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਾਟ ਇਸ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਥਲ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਿਲਕੁਲ ਆਧੁਨਿਕ ਪਨਛੁੱਬੀਆਂ ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ 'ਗਾਈਡਿੰਗ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਡੇਸਟਾਇਰ' (ਮਾਰੂ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼) ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਲਈ ਮਿਗ-29

ਭਾਰਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਲਈ ਵੀ 1987 ਦਾ ਸਾਲ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਲੜਾਕਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ (ਰੂਸੀ) ਮਿਗ-29 ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੜਾਕਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰੂਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਮਿਗ-29 ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ 6 ਤੋਂ 8 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜੌੜ ਕੇ 'ਮਿਗ-29' ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਦੋ ਇੰਜਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 'ਐਫ-16' ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਰੂਸ ਤੋਂ 'ਐਮ ਆਈ 26' ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੇਲੀਕਾਪਟਰ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਮੁਸਲਿਮ ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਬਾਈਕਾਟ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨਾਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੇ ਸਕਾਲਰਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਜਜ਼ਕਾਤੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕੰਨ ਨਾ ਧਰਨ। ਕੋਈ 25 ਵਿਦਿਅਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਗਤੀ ਵਾਲੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਸ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੱਦੇ

ਮੁਹੱਬਤਨਾਮੇ

ਝੂਠ ਦਾ ਪਲੰਦਾ ਅਖਬਾਰ

ਪਿਆਰੇ ਵੀਰ ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਜੀ,

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ! ਸਾਲ 1986 ਦਾ ਵਰ੍ਹਾ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਲਈ ਕੋਈ ਐਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। 1986 ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸੂਫੀ ਅਮਰਜੀਤ ਨੇ "ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਜਾਂ" ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਬਹੁਤ ਅੱਡੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਬੀਤਿਆ ਸਮਾਂ ਜੋ ਕਾਫੀ ਅਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ, ਉਮੀਦ ਰੱਖੀਏ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਅਖਬਾਰ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਹੋਰ ਨਿਖਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਕਾਲਮ 'ਧਰਮ ਤੇ ਫਲਸਫਾ' ਅਤੇ 'ਖੇਡਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ' ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਨ। ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ 'ਭਵਰ' ਦਾ ਲੇਖ ਬੜਾ ਅੱਡਾ ਸੀ। ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਦਾ ਲੇਖ 'ਅਸੀਂ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ ਹਾਂ' ਬਹੁਤ ਕਾਬਲੇ ਤਰੀਫ਼ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਖਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ 'ਸਿਆਸੀ ਘਰੂਣੇ' ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਘਰੂਣੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ। ਕਿਵੇਂ ਸਮਕਾਲੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਝੂਠ ਦਾ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਦਾ ਫਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਸਮਕਾਲੀ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਗੱਪਸਤਾਨ ਲਿਖਣਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਪਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਮਾਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਲ ਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ ਬਦਲਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੱਪਾਂ ਜੋ ਉਸਨੇ ਮਾਰੀਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ "ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸਦਾ ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚੋਂ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ — (2) ਉਸਦਾ ਅਖਬਾਰ ਚਾਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ।

ਉਂਝ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰਚਕੇ ਹਰੇਕ ਗੁਰਪੁਰਬ ਅਤੇ ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਸੌਂਪਿਆਂ ਹੀ ਵੇਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੰਗਦਾਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਤੇ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚਾਰੇ ਦਾ ਖਰਚਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋਕ ਬੇਦਰਦੀ ਨਾਲ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚਦੇ ਹਨ, ਆਖਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ।

'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅੰਤਰ-ਬਰਾਦਰੀ ਤਣਾਓ ਵਧੇਗਾ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਮਹੂਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਉਪਰ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਸਟਿਸ ਬੇਗ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਸ਼ੀਦ ਉਦੀਨ ਖਾਨ, ਬਦਰੁਦੀਨ ਤੱਈਅਬ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬੰਗਲੌਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਯੁੱਧਿਆ ਦੀ ਬਾਬਰੀ

● ਪੇਕੰਬਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਨਹੀਂ।

● ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵੀ ਗੱਲ ਕੰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

● ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਸਰਵੋਂ ਸੋ ਫੀਸਦੀ ਡਾਕੂ ਹੋ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਡਾਕੂ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਫੀਸਦੀ ਹੈ

ਦੂਸਰੀ ਵੱਡੀ ਗੱਪ ਕਿ ਗੱਪਸਤਾਨ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਟਰਾਂਟੋ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਓਕਲੈਂਡ ਤੋਂ ਛਪਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਫਿਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟਰਾਂਟੋ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਰੋਟ ਤੇ ਦੋ ਫਾਰਮ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਤੇ ਇਕ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਖਬਾਰ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੱਡੀ ਗੱਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਭਾਵੇਂ ਜਾਤੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਫੌਜੀ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ ਮਿਆਰ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ "ਸਿਆਸੀ ਘਰੂਣੇ" ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਹੀ ਘਰੂਣੇ ਮਾਰਿਆ ਕਰੋ। ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਇਕ ਪਾਗਲ ਹੈ, ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਬਲੀਆਂ ਮਾਰੀ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਕੇ ਬਹੁਤੀ ਫੇਰ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਆਪਦਾ ਸੁਭਚਿੰਤਕ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੇਅਰ, ਸਰੀ

ਸਹੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਪਰਚਾ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ'
ਅਦਾਬ!

ਕਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਰਚਿਆਂ 'ਚੋਂ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਹੀ ਨੌਸ, ਸਹੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਨਜ਼ਰ ਆਇਓ।

ਵਤਨ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਿਰਫ "ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ" ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹੈ। 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਥੀ ਸੰਪਾਦਕ, ਮੈਂ ਵਤਨ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ, ਅਣੂ ਤੇ ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ 'ਚ ਛਪਦਾ ਰਿਹੈ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਭੇਜ ਰਿਹਾਂ 'ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ' ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਏਨੀ ਤਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਜਾਂਚੇ ਇਸ ਵਿਚ ਅਜੇ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਪੇਪਰ ਦੀ ਮਿਆਰਤਾ ਮੁਤਾਬਕ ਠੀਕ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਛਾਪ ਦੇਣੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਭੇਜਦਾ ਰਹਾਂਗਾ।

ਭਰਵੇਂ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ
ਰਾਜ ਕੰਵਲ "ਬਕਾਲਵੀ", ਕੈਲਗਰੀ

ਮਸਜਿਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਆਪੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 17 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਚ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 17 ਜਨਵਰੀ ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਲਿਟਲ ਮਾਊਂਟਨੇਨ ਨੇਬਰਹੁੱਡ ਹਾਊਸ ਵੈਨਕੂਵਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 4.30 ਵਜੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੰਚ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਰਤਾਰ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

1 HOUR PHOTO SERVICE
KARTAR PHOTO STUDIO

4279 - Fraser St. (27th Ave.)

Vancouver, B.C.

We Do Passport, 5 Mins. Service,
Portrait Photos & Weddings

Off; 872-6060

To protect your family, your mortgage, or to ensure your childrens' education, for an RRSP or an annuity, contact:

AVTAR S.
RANDHAWA

B.A., B.T.

AVTAR S. RANDHAWA

AVTAR S. RANDHAWA

687-5871 (office) or 325-3562 (Residence)
700-1176 W. GEORGIA ST. VANCOUVER.

ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋਨ ਸਮਾਲਵੁਡ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਪੋਰਟ ਕੋਲਸ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਲਗਭਗ ਦੋ ਸੌ ਮਰਦਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਾਬ ਬੋਸ ਤੇ ਈਸਟ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ MLA ਗਲੈਨ ਕਲਾਰਕ ਭੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਤਕਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਨਵੇਂ ਇਮੀਗਰੈਂਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦਸਾਂ ਨੌਂਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਪਾਰਟੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਤੇ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਦਸ ਡਾਲੇ ਟਿਕਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਲਿਬਰਲ, ਟੋਰੀ ਤੇ ਸੋਕਰਡਾਂ ਦਾ ਜਦ ਖਾਣਾ ਦਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪਲੇਟ ਦਾ ਟਿਕਟ 150 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 250 ਡਾਲਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਐਨੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਰਖਦਾ ਹੈ? ਅੰਤ ਵਿਚ ਜੋਨ ਸਮਾਲਵੁਡ ਤੇ ਗਲੈਨ ਕਲਾਰਕ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਨੇ ਨਸਲਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਤੇ ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਗਲੈਨ ਕਲਾਰਕ ਐਮ. ਐਲ. ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਰੂਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਤਬਦੀਲ

ਨਾਭਾ — ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ 35 ਖਤਰਨਾਕ ਸ਼ੱਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਕੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਸੁਧਰ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰ ਸਕੇ।

ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਨਾਕਾਮਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ 35 ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਲਿਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜੋ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਮੁਤਾਬਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।

ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਛੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਦੌੜਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੱਗਾਂ ਦੀ ਪੌੜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਥਿਤ ਅਣਗਹਿਲੀ ਬਦਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਚਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਖਤਰਨਾਕ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮੁੱਲ ਨਾ ਲੈ ਸਕਣ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਮਾਰਚ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਫ਼ਤੇ

ਜੰਮੂ — ਇਥੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਸੰਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਮਾਰਚ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦੋ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਫਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਅਦ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਪਾਇਲਟ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਕ 16 ਤੋਂ 20 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਲਿਸਟਾਂ 19 ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਚਾਹਵਾਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ 'ਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤੇ ਇਕਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਭੀ ਵਿਅੰਗ

ਗਲਤੀ

ਪਤੀ, “ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਦੁੱਖ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਭੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਮੈਂ ਅੱਜ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਸਕਿਆ।”

ਪਤਨੀ, “ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਪਲੇਅਰ ਤੋੜ ਕੇ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।”

ਵਰ੍ਹੇ-ਗੰਦ

ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਿਕਟ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਚੀ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਸਿਰਫ ਇਨ ਹੋਇਆ ਸੀ।”

ਇਸ 'ਤੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, “ਜਾਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਡਾਕਟਰਿੰਗ। ਇਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਵਾਸਕਰ ਨੇ ਸੈਂਚਰੀ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਨੇ ਪੰਜ ਵਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਰਿਚਰਡ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਰਨ ਬਣਾਏ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।”

ਚੋਰਸ਼

ਇਕ ਆਦਮੀ ਇਕ ਤੇਰਾਕ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਨੌਜਵਾਨ ਹੋ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਫੁੱਫੜ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੈ?”

“ਇਹ ਤਾਂ, ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ,” ਤੇਰਾਕ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਰੋ ਗੋਲੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹਾਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,” ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਸ਼ਕ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

“ਓ ਭਗਵਾਨ, ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੀ ਜਿਤਿ-ਹਾਰੇ ਪਰ ਕੁਮਾਰਿਕਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ।” ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਬਾਹ! ਕੀ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕ੍ਰਿਕਟ - ਖਿਡਾਰੀ ਰਹੇ ਹੋ?” ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਛੋਟਾ-ਮੋਟਾ ਸਮਾਨ ਵੇਚਦਾ ਹਾਂ।” ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਿਆਰ

ਇਕ ਵਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਤੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਕੀ ਹੈ?”

“ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸੈਂਤਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।”

●ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਮਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਘਰ ਮਾਤਮ-ਪੁਰਖੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਮਰੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

The 2000% RRSP.

Your RRSP is a long-term investment. So it demands long-term performance.

And Canada's best record of long-term performance is what you'll get from an Industrial Growth Fund RRSP.

Certainly, we don't know of any RRSP-eligible investment that can match this record: over 19 years, Industrial Growth has achieved total growth of almost 2000%.

That means that \$10,000 invested in 1967 is worth \$209,364 today.

That equates to a 17.4% average annual compound rate of return for nearly two decades — a direct result of the conservative but growth-oriented money management strategy of Mackenzie Financial Corporation.

If the best RRSP is what you're looking for, why settle for anything less?

For a full package of information, including specific comparisons with other investments, return the coupon or call.

Gurcharan Rampuri
Regal Capital Planners Ltd.
#100 - 1525 Robson St.
Vancouver, B.C. V6G 1C3
Bus: 684-3111 Res: 986-2883

Industrial Growth Fund

Looking both ways. To manage your RRSP.

☐ Please send me more information on an Industrial Growth Fund RRSP and its 2000% growth record.

NAME _____

ADDRESS _____

CITY _____

PROV _____

POSTAL CODE _____

PHONE _____

(Home)

(Business)

*All figures to Dec. 1, 1986 with dividends reinvested. 19-year total growth: 1993%. One-year return: 8.05%. Any offer made only by prospectus.

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਗਾਈਡ

TRAVEL

2086 Live Oak Blvd., Suite D
Yuba City, CA 95991

ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਫੀਜ਼ੀ, ਲੰਡਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਲੰਕਾ, ਫਿਜ਼ੀਨੀਲੈਂਡ, ਹਵਾਈ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ
ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਰਾਏ

671-6060

Open 7 Days a Week

Great Service Is Our Business

Fully computerized for
all your travel needs

ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਜ਼
ਵਿਉਪਾਰ ਜਾਂ ਮਨਪ੍ਰਚਾਵੇ ਲਈ ਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣੀ ਜਾਂ ਵੇਚਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਫੁਨ ਕਰੋ

- Homes
- Ranches

- Commercial

- Industrial
- Exchanges

MLS

(916) 671-4817

Broker: Dr. Gulzar S. Johl
2086 Live Oak Blvd.
Suite C
Yuba City, CA 95991

Fly any
Air Line of
Your Choice

Travel Concepts

Full Service Travel Agency
Air Line Tickets to anywhere in the World

- Bargain Flights
- Special Round Trip Fares
- Low, low economic fares

- Passport Visas
- Notary Public
- Passport pictures
5 minute service

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ
ਭਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਹਨ

459 Palora Ave. Yuba City, CA 95901

(916) 671-3922

Large Selection of
Punjabi Books
For Sale

SARI PALACE

Airline Tickets to
Anywhere in the World
Passport • Visas

ਸੂਟਾਂ ਦਾ ਕੱਪੜਾ, ਸਾੜੀਆਂ, ਦੁੱਪਟੇ, ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ, ਹਿੰਦੀ
ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜ਼ਬ ਕੀਮਤਾਂ
ਤੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੈਸ਼ੀ ਕੋਲਾ, ਸੈਫਨ ਅਪ ਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੋਢਾ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਸਾੜੀ ਫੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

News Papers Like
India West, Canada DarPan,
Also Sold Here
EVERY WEEK

(916) 671-3105

East Indian and Pakistani Groceries.
We rent Hindi and Punjabi movies on V.H.S.
Have large selection of pre-recorded
Punjabi and Hindi cassette tapes & fabrics

472 Palora Ave.
Yuba City
Calif. 95991

ਪੁਲਿਸ ਐਕਸ਼ਨ — 7

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕੁਰਸੀ ਯੁੱਧ

ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰ

ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਪਰਭਾਵ ਸਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਏ “ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ” ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ, ਜੋ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਵੀ ਹਨ, ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪੰਥਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ—“ਪਰ ਬੜੇ ਹੀ ਦੁਖੀ ਦਿਲ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਕੇ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ”—ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ, ਜੋ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।

“ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ” ਕਾਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਫਰਕ ਵੀ ਹੈ। “ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ” ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ, ਬੱਸਾਂ, ਕਾਰਾਂ, ਸਕੂਟਰ, ਗਲ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲਾਂ ਤਕ ਦੇ ਚਲਣ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਅਖਬਾਰ ਛਪਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ—ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਟ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਟ ਦਿਤੇ ਗਏ—ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਕੱਟ ਦਿਤੀ ਗਈ—ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਲਾਗਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ-ਟੈਂਕਾਂ, ਤੋਪਾਂ, ਬੰਬਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੀਬੀਆਂ, ਬੱਚੇ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਸਨ, ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਵੀ, ਪਿਛੋਂ ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਲਾਗਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਲੁਟ ਲਏ ਗਏ-ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ—ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ—ਪਿਛੋਂ ਜਾਂ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿਤਾ, ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡਕ ਦਿਤਾ-ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਕਰਫਿਊ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਹਫ਼ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਦੋ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੀ ਢਿੱਲ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਛਲਟੀ ਛਲਟੀ ਹੋ ਗਿਆ—ਪਾਵਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ—ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਸ਼ਿਸ਼ਾ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਛਲਟੀ ਛਲਟੀ ਕਰਕੇ ਰਖ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦ ਭੁਲਾ ਕੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਬੈਰਕਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲ ਦੌੜੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਕਰਫਿਊ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਹੂ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ—ਤੇ ਕਈ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਬੜੀ ਹੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ

ਫੌਰਸਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ, ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਜਾ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੇ ਅਗਲੀ ਹੀ ਸਵੇਰੇ ਸਾਰਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ (ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ) ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ—ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਬੋਰੋ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ—“ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੇਖੋ, ਜੋ ਚਾਹੋ, ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।” 24 ਘੰਟੇ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਕਰਫਿਊ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਲਈ ਹਟਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੋਂ 200 ਮੀਟਰ ਦੇ ਕਰਫਿਊ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵਨ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਰਮਲ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੋ ਮਈ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸਮਾਚਾਰ ਛਪੇ ਹਨ, ਜੋ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਹੀ ਤੇ ਠੀਕ ਛਾਪੇ ਹਨ।

ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਰਲਿਆ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਭਾਵ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਸਿੱਖ ਹਾਲੇ ਚੁੱਪ ਸਨ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਗੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਤੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਬੋਲਣ ਲਗ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੁੱਪ) ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦਾ ਸਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ, ਖਾਸਕਰ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੋਨੋਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਮਾਇਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੋਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੋ, ਤਾਂ ਦੋਨੋਂ ਸਚੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ—ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ‘ਕੌਮੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ’ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਖਬਰ ਪਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ ਜਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਓ। ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਦੋ ਰੋਲ ਹਨ—ਬਤੌਰ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹਾਲ ਰਖਣਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ (ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੌਂਹ ਚੁੱਕੀ ਹੈ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਬਤੌਰ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦਾ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਮਰਥਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ “ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਫੌਰਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।” ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ—ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ—ਆਦਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ‘ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ’ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਠੋਸ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ

ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਈ ਬੜੀ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਪੁਲਿਸ ਅੰਦਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲਿਆ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਜਮਹੂਰੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ—ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ—ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਲੋਕ ਰਾਇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਤਾਮਲ ਵੱਖਰਾ ਤਾਮਲਨਾਡੂ ਮੰਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਂਧਰਾ ਲੋਕ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ “ਆਜ਼ਾਦ ਕਸ਼ਮੀਰ” ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਨਾਗੋ ਵੱਖਰਾ “ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇਸ਼” ਮੰਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਂ, ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਹਵਾ ਅੰਦਰੋਂ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ—ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁੱਧ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ—ਇਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਵਲ ਜਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਚੁੰਹ ਵਰਨਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ (ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਧਰਮ, ਰੰਗ ਜਾਂ ਨਸਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ) 24 ਘੰਟੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਮੰਗ ਅਗੇ ਵੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰੋਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਠੀ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 32 ਵਿਚ 1980 ਤੋਂ “ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ” ਕਾਰਵਾਈ ਤਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਠੀਕ ਸੀ ਆਮ ਸਿੱਖ ਇਸ ਮੰਗ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅੱਗ ਦੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਖੜਾ ਹੈ—ਸਥਿਤੀ ਬੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਿਕ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਤਰੇਤਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਗਵਾਂਡੀ ਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਗਤਬਤ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਅੱਖੋਂ ਪਰਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਪਿਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁ ਵੱਡੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬੜੀ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ (ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ) ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ “ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ” ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ, ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ “ਇਕ ਹੋਰ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਬਹਾਨਾ ਨਾ ਦਿਓ।” ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਜ਼ੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ (ਅਜੇਹਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਪਰ ਇਸ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਬਾਗੀ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 16 'ਤੇ

BHANDAL DRYWALL LTD.

3397 Kingsway, Vancouver, B.C.

Ph. 430-5011

Vice President

Karnail S. Bhandal

President

Jarnail S. Bhandal M.A.

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਗਾਈਡ

ਫਰੈਜ਼ਨੋ ਵਿਚ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਲਓ ਤੇ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ, ਗਰੋਸਰੀ, ਵੀਡੀਓ ਮੁਵੀਆਂ ਵੀ ਖ਼ੀਦੋ
Ph. (209) 456-9491

INDECA IMPORTS — 4925 E. King Canyon Road, FRESNO CA.

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਵਿਚ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਇਥੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ :

LONDON FASHIONS

1494 E. Bridge St., YUBA CITY CA. Ph. (916) 673-6634

PETE ELLIS DODGE

ਕਾਰਾਂ, ਵੇਨਾਂ, ਪਿਕ ਅੱਪ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ

ਫੋਨ ਕਰੋ :—

ਜੱਸੀ ਗਰੇਵਾਲ

(408) 738-0400

Credit or no Credit

CALL:

Jessie Grewal

2 to 5% over Dealer Cost

Pete Ellis Dodge

1095, West El Camino Real

SUNNYVALE, CALIFORNIA 94087

Kamla Emporium

● ਮਸਾਲੇ ● ਆਟਾ ● ਗਰੋਸਰੀ ● ਕੱਪੜੇ
● ਸਾੜੀਆਂ ● ਰੀਕਾਰਡ ● ਇੰਡੀਅਨ ਵੀਡੀਓ
ਮੁਵੀਜ਼ ● 220 ਵੋਲਟੇਜ਼ ਅਪਲਾਇਸਿਜ਼
'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਅਖਬਾਰ ਵੀ ਇਥੋਂ
ਮਿਲਦਾ ਹੈ

2974 - Aborn Road, SAN JOSE, CA.

ਇਦਰ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ :

(408) 270-2070

Jyoti Emporium

ਆਪਣੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤਾਂ ਲਈ ਜਯੋਤੀ
ਇੰਮਪੋਰੀਅਮ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੋ

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਅਖਬਾਰ ਇਥੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

1029 - Blossom Hill Road, Suite
5

SAN JOSE, CA. 95123

Ph. (408) 265-0106

1615 Mckee Road,

SAN JOSE, CA. 95116

Ph. (408) 259-8988

GILL'S AUTO SALES

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਾਂ ਖ਼ੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸਹੂਲਤ

ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰ ਖ਼ੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ

ਗਿੱਲ ਆਟੋ ਸੇਲਜ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੋ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ :

(916) 671-3667

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜਾਂ ਮਾਈਕਲ ਸ. ਸਮਰਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

1455 - FRANKLIN ROAD, YUBA CITY, CA.

KANG UP HOLSTERY

CUSTOM UPHOLSTERING

UPHOLSTERY FURNITURE MADE TO ORDER

Estimates Submitted/Pick-up & Delivery

Ph. (916) 673-6594 or 674-2500

Res: (916) 673-3387

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸੋਫਾ, ਚੇਅਰ ਜਾਂ ਹੋਰ

ਸਾਮਾਨ ਆਰਡਰ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਣਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

632 N. WALTON, ROAD, YUBA CITY, CA.

ਪੰਨਾ 15 ਦੀ ਥਾਂ

ਲੀਡਰ ਵੀ ਇਸ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ 13 ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਹਨ, ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਸਿਆਸੀ ਗੁੱਟਬੰਦੀ ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਹਨਾਂ ਕਾਰਨ “ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ” ਕਾਰਵਾਈ ਤੇ ਹੁਣ ‘ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ’ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਲਈ ਉਹੋ ਸੋਧੀ ਸਦੀ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਕਟ ਦਾ ਆਰੰਭ 1978 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਫਸਾਦ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ (ਇਕ ਬੀਬੀ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੇ ਇਹ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਐਫ ਆਈ. ਆਰ. ਵਿਚ ਦਰਜ ਸੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਚੋਂ ‘ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ’ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਸ਼ਹਿਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਦਰਅਸਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ‘ਕੁਰਸੀ ਯੁੱਧ’ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਲਈ ਦਾਅ ਪੇਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਦੋਹਰੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀ ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਸਿਆਸੀ ਮੁਢਾਵੇ ਅਤੇ ਸਸਤੀ ਸੁਹਰਤ ਲਈ ਉਸ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਸਾਲ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸੁਰਖਸ਼ਾ ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ, ਸ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਕਈ ਲੀਡਰ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ 30 ਅਪਰੈਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੋਈ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਮਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਦੁਖ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਈ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸਤੀਫੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ। ਬਾਗੀ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਜੇ ਵਾਕਈ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਦੁਖ ਹੈ ਤਾਂ ਮਗਰਮੁੱਛ ਦੇ ਹੱਥ ਬਹਾਉਣੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਸਿੱਧਲੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਭੜਕਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜਸੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?

ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਉਹ ਸਚਮੁਚ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ, ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਆਦਿ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਖੇਡ ਬਿਲਕੁਲ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੇ ਇਕ ਸਮਾਜਕ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਆਏ ਸਨ। ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨੇਤਾ ਮਿੱਤਰ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਗੇ, ‘ਵੇਖਿਆ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ (ਸ੍ਰੀ ਅਰੁਨ ਨਹਿਰੂ) ਦੀ ਖੇਡ, ਅਜੇਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ—ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ, ਪੁਲਿਸ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਕੱਢ ਲਏ।’ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤਕ “ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ” ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤ੍ਯੁਤਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ ਕਰਕੇ ਹਾਰ ਗਏ ਹਾਂ, ਚਾਲਾਕ ਕੇਂਦਰ ਜਿਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਾਗੀ ਅਕਾਲੀ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ’ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ, ਤੇ ਹੁਣ ਬੜੇ ਤਿੱਖੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਜਾ ਸਕੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਧਰ ਮੂੰਹ ਕਰਨ ਦਾ ਜੇਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰ 22 ਜਨਵਰੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨੂੰ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਆਏ ਸਨ—ਅਧਿਕ ਬਹੁਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਤੋਂ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਆ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ 11 ਮਈ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਇਥੇ ਆਏ ਤਾਂ ਕੁਝ ਪਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਦਸ ਕੁ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਿਆ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਉਹ 11 ਮਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ (1985) ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਕੇ ਦੇ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਮਈ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੂਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਚਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ‘ਪਿਆਰ ਤੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ’—ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ—ਧਰਮ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਸਬੰਧੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ—ਇਹ ਮੇਰੀ ਨਾਚੀਜ਼ ਦੀ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਠੰਢੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਠੰਢ ਵਧੀ

ਮਾਸਕੋ — ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਠੰਢ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਬ-ਜ਼ੀਰੋ ਤਾਪਮਾਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਤਾਸ ਨੇ ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਤੋਂ ਪੁੱਜੀ ਇਕ ਖਬਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਤਾਪਮਾਨ ਮਨਫੀ ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਠੰਢ ਹੈ, ਏਨੀ ਠੰਢ ਕਿ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਰਹਿਤ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਪੰਥ ਤੇ ਆਇਆ ਸੰਕਟ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਅਗੇ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਉਪਾਓ ਕਰਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਫੋਰਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਨਿਜੀ ਸੁਝਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਫਤਰਮਥਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਦਫਤਰ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੌਂਝੇ, ਸਿਆਸੀ ਹਿਤਾਂ ਖਾਤਰ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ‘ਕੁਰਸੀ ਯੁੱਧ’ ਹੁਣ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲ ਦੇ ਕੇ ਰੀਟਾਇਰਡ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਫੋਰਸ ਭਰਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਅਮਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰੋਂ ਸਰਾਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਲਈ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਮੋੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿਛੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਭੀੜ ਦੇਖ ਕੇ—ਉਦਾਸ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇਖ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਏ ਮੇਰੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਸਟੇਜ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਡਰਾਮਾ ਖੇਡ ਕੇ ਚਲਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ’ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਖੀਏ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ‘ਆਤਮਿਕ ਮਨੁੱਖਤਾ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਏਕਤਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਭਗਤੀ’ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਈਏ, ਜਿਥੇ ਆ ਕੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ, ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਦੁਖ ਦਰਦ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣ। ਸਾਰੇ ਇਥੋਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ—ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜਣ।

ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਬੱਚੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਚੋਂ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਿਣਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਅਫਰੀਕਨਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨੇ ਦੋ-ਰੋਜ਼ਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਥ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਕੁਝ ਕੈਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਮਸ਼ੀ 11 ਸਾਲ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਨੈਲਸਨ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਰੱਦ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ।

ਕਿਸ ਦੇ ਮੋਢੇ ਲਗਕੇ ਸੜਦੀ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਲੰਘਾਈਏ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤੋਂ ਜਾਂ ਨਾਅਰੇ ਤੋਂ ਬਚੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਕੰਧ।

ਸੜਦਾ ਮੈਸਮ ਠਰ ਗਿਆ ਧੁਰ ਤਕ, ਨਿੱਘੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ,
ਸਾਨੂੰ ਰਾਖ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਠੰਡ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਫਾਰਮਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ

ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ

ਇਹ ਕਲਾਸਾਂ ਜਨਵਰੀ 1987 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਪ੍ਰੈਲ '87 ਤੱਕ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਜਨਵਰੀ 31 ਹੈ। ਇਹ ਕਲਾਸਾਂ ਸਾਰੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਲੰਟੀਅਰ ਟੀਚਰ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਫੋਨ ਕਰੋ:—

430-6055

ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਪਤਾ:—

1 — 4725 ਕਿੰਗਜ਼ਵੇ, ਬਰਨਬੀ, ਬੀ. ਸੀ. V5H 2C3

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!

CENTRAL VALLEY INSURANCE AGENCIES LTD.

Authorised Agent

AUTHORIZED AGENT

ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦਾ ਜਿਥੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠੇ, ਫੌਰਨ ਸਾਡੀ ਸਲਾਹ ਲਵੋ

For your Insurance Needs:
Such as:

- Auto Insurance
- Home Owners
- Farms Insurance
- Commercial
- Business

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰ, ਫਾਰਮ, ਕਾਰ, ਘਰ ਦਾ ਸਮਾਨ, ਦੁਕਾਨ, ਬਿਜ਼ਨਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦੇਵਾਂਗੇ।

Please Contact:

HARJINDER SINGH DEOL

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

Bus: 852-9252

Res. 826-2868

107 - 33119 South Fraser Way, Abbotsford, B.C.
(Next to old Gurudwara). V2S 2B1

Harjinder S. Deol
BUSINESS MANAG. & ADMIN

ਗੀਸ਼ਿਗ ਨੂੰ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਬਣਨ ਦੀ ਆਸ

ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ — ਗੋਰਖਾ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਗੀਸ਼ਿਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰਾ ਗੋਰਖਾ ਰਾਜ ਇਸ ਸਾਲ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਗੀਸ਼ਿਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਇਸ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਬਣ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਲਹਿਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੀਸ਼ਿਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਗੋਰਖਾ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਤਿੰਨ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਬੇਤੁਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੀਸ਼ਿਗ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨਿਪਾਲੀਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਸਬੰਧੀ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਾ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੀਸ਼ਿਗ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਗੋਰਖਾ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਮੰਨੀ ਗਈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਗੋਰਖਾ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਂਝੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ। ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਦੀ 2-ਰੋਜ਼ਾ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਐਲਾਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਢੁਚਰਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਰੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਹੀ ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ

ਸਿਆਸੀ ਵਿਅੰਗ

ਗੋਬਲ ਸ਼ਾਹੀਆਂ

ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਮਾਹਿਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਰੂਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਕਿ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ “ਸਟਾਰ ਵਾਰ” ਨਹੀਂ “ਸਟਾਰ ਪੀਸ” ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਬਰ ਉਤੇ “ਸਟਾਰ ਪੀਸ” ਹੀ “ਸਟਾਰ ਪੀਸ” ਘੁੰਮਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਸਟਾਰ ਵਾਰ ਨਹੀਂ।

ਸ੍ਰੀ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਪ੍ਰੈਸ ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਗੱਲ-ਗਿਲੇ ਉਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿੱਕਲੇਗਾ ਕਿ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਜੰਗੀ ਧਮਾਕੇ ਪੈ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਅਖੀਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਅਮਨ ਚੈਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਹਿਟਲਰ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਲਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਤੋਂ ਝੂਠ ਅਤੇ ਝੂਠ ਤੋਂ ਸੱਚ ਬਣਾਉਣਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਤਾਂ ਧਰਮ ਰਾਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਲਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਹੁ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਦਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਚਲੋ। ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਝੂਠ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਇਕ ਗੋੜਾ ਕੱਢੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਝੂਠ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਉਹ ਦੋ ਵਾਰ ਗੋੜਾ ਕੱਢੇ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ 10 ਵਾਰ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਉਹ ਦਸ ਗੋੜੇ ਕੱਢੇ। ਜਦੋਂ ਗੋਬਲਜ਼ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਪਿਆਰੇ ਧਰਮ ਰਾਜ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ” ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਗੋੜੇ ਮਰਵਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਲੈ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਗੋੜੇ ਲਾਵਾਂਗਾ। ਪੂਰਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕੱਢਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਜੇ ਤੀਰ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ ਦਾ ਮਾਰੇ ਸਿੱਠੀ ਸਿੱਠੀ ਚੀਸ ਵਾਲਾ।

ਖੇਤ ਤੇ ਚਿੜੀਆਂ

ਇਕ ਪਾਸੇ ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿੱਕਲਿਆ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲਾਗੇ ਭਿਆਨਕ ਬੱਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਰੋਸ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਠੰਢ ਵਰਤਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਵਜ਼ੀਰ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਪੜੇ ਦੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਲੀਡਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਦਲ ਪੜਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵੱਖ ਹੋਇਆ ਗਰੁੱਪ ਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ

ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ

ਇਕ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਨ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਚੋਰ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਦੌੜੋ-ਦੌੜੋ, ਚੋਰ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੀਰ

ਇਕ ਆਪੋਜੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ-ਲਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਂਗੇ। ਪਰ ਉਹ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨਾਲ ਲੜਨਗੇ? ਜਿਹੜੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰ ਬਰਨਾਲਾ ਕਿਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੜਨਗੇ? ਜੇ ਲੜਨਾ ਹੀ ਸੀ ਤਦ ਇਹ ਲੜਾਈ ਏਨੀ ਕਿਉਂ ਲਮਕਾਈ? ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੜ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਬ ਪਛਤਾਏ ਕਿਆ ਹੋਵਤ ਚਿੜੀਆਂ ਚੁਗ ਗਈ ਖੇਤ?

ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਟੇਟ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸ੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਸ਼ੰਕਰ ਰੋਅ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬੋਲਣ, ਉਸ ਵਿਚ ਵਿਦਵਤਾਂ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਨੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਵਰਗੇ ਜਰਨੈਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਰ ਅਤਿਵਾਦ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਰਸਤਾ ਧਾਰਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਸਾਊ ਲੋਕ ਬੇਬਸ ਹੋ ਕੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਕਈਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਝ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਮਾਇਆ ਉਥੇ ਦੀ ਉਥੇ ਪਈ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਫਥਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਅਤਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਕੋਈ ਸਟੇਟ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਰੋਅ ਕੁਝ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਸੁੱਚੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤਿਵਾਦ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਸੀਏ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੱਟ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਾਂ ਭੰਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅਤਿਵਾਦ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦੌੜ ਪਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਮਕਰੋਂ ਹੱਥ-ਪੱਥਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੋਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਚਾਰਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰਿਆ ਹੈ।”

FOR THE SOUTH
ASIAN COMMUNITY

SOUTHERN TELEVISION SHOW
GOOD NEWS FOR
THE SOUTH EAST ASIAN COMMUNITIES
LIVING IN BAY AREA

A new kind of television show on Cable Channel 25 can be seen on every Saturday at 6 p.m. regularly full of entertainment, excitement and music. Presents educational and informative program concerning our community's day to day life.

Producer and host: Irfan Ali

KEEP LISTENING TO SABRUNG RADIO & TELEVISION PROGRAM

TELEVISION
(415) 928-1650

SATURDAYS
6:00 p.m.

CHANNEL 25 CABLE
KUSF 90.3 FM

Sabrunگ شهر میں اپنی نوعیت کا واحد

RADIO PROGRAM
SUNDAYS
10-12 NOON

KUSF
90.3 FM

ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੋਕਲ ਗਾਇਕ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਸਕੱਤਰ ਸ: ਸਾਗਰ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦਰ ਵਿਚ ਰਿਆਇਤ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ — ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 1987 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਛਿਮਾਰੀ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ ਤੇ ਵਿਆਜ 8.23 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਥਾਂ 7.92 ਫੀਸਦੀ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ

19 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਵਿਚ ਰਿਆਇਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦਾ ਮੁਖ ਦਫਤਰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਮਿਆਰ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਨੌਵੀਂ ਬਾਰ ਵਿਆਜ ਦਰ ਵਿਚ ਇਹ ਰਿਆਇਤ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1982 ਵਿਚ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ 11.45 ਫੀਸਦੀ ਸੀ।

V.I.P. SUPERMARKET

Ph. 774-8671

(ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ)

ਸਟੇਨਲੈਸ ਸਟੀਲ ਦੇ ਬਰਤਨ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ, ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਮੀਟ, ਨਵੇਂ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ

ਗੋਲਗੱਪੇ ਅਤੇ ਸਮੋਸਾ ਮੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਸੁਪਰਮਾਰਕੀਟ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

V.I.P. SUPERMARKET
739, Elice Ave. WINNIPEG, MAN.

NORTH AMERICAN LIFE ASSURANCE CO.

To Your Needs Which You Can Afford

ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ

Sukhjinder S. Dhillon
Res: 669-2573

ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਜਾਂ

ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਨੂੰ ਮਿਲੋ

- ਲਾਈਫ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ● ਗਰੁੱਪ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ● ਮਾਰਗੇਜ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ
- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ
- Personal ■ Children's ■ Group ■ Annuities

Ph. 943-1526

1507 - 330 Portage Ave. WINNIPEG, MAN. R3C 0C4

Raj Singh Maan Sales Manager
Res. 694-0731
Commissioner for oaths

NORTH-WEST FRUIT MART

726 SARGENT AVE. WINNIPEG, MAN. R3E 0B2

Ph. 772-8719

ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਵਿੰਨੀਪੇਗ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਕਾਨ

- ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ - ਭਿੰਡੀ, ਕਰੇਲੇ, ਕੱਦੂ, ਧਨੀਆ ਆਦਿ
- ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਧੀਆ ਗਰੋਸਰੀ — ਵਧੀਆ ਮਸਾਲੇ ● ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਮੰਦਰ, ਵਿਆਹ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਦਿ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਸਕਾਉਂਟ
- ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਅਖਬਾਰ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਪੰਮ ਕਲੇਰ

Locations Realty Inc.

36, Roslyn Road, WINNIPEG, MAN. R3L 0G6

ਆਪਣਾ ਘਰ ਖ਼ੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ, ਕਮਰਸ਼ਲ, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਰਾਇ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿੰਨੀਪੋਗ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ

ਪਾਲ ਬਾਹੀਆ

ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ :

(204) 477-4600 (24 hrs.)

Res. 694-3550

LOCATIONS
REALTY INC.

Dorion Insurance Agency

ਡੋਰੀਅਨ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਏਜੰਸੀ

ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਏਜੰਸੀ

ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ

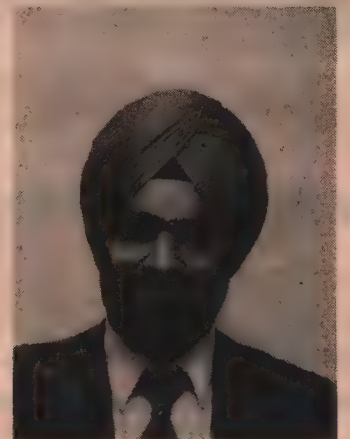
ਜਿਵੇਂ ਕਿ :—

- ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ● ਵਿਊਪਾਰ ● ਕਾਰ ਤੇ ਟਰੱਕ ● ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ● ਕੰਮ ਸਮੇਂ ਸੱਟ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਜਾਂ
- ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ। ● ਆਟੋ ਪੈਕ ਰੀਨੀਊ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ● ਲਾਈਸੈਂਸ ਪਲੇਟਾ ਲੈਣ ਲਈ
- ਕਾਰ, ਟਰੱਕ, ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ :

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ

ਫੋਨ : 772-3301

775-1061

Kulwant S. Brar
Manager & Owner

AJANTA TRAVELS

ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲਈ ਅਜੰਤਾ ਟਰੈਵਲਜ਼ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

REDWOOD MOTORS LTD.

ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਨਰਲ ਮੁਰੰਮਤ — ਬਰੇਕਾਂ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਰਵਿਸ

ਟੈਕਸੀਆਂ ਦੀ ਰੀਪੇਅਰ ਉਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਸਕਾਉਂਟ

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਜਲਦੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਰੈਡਵੁਡ ਮੋਟਰਜ਼ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚੋ

PH. 582-7138

600 - Redwood Ave. WINNIPEG, MAN.

The Manitoba Mirror

ਮੈਨੀਟੋਬਾ

ਦਰਪਣ

Manitoba New Democrats — Working For Our Future

ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਪੋਲੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਨ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਅਣਾਓ ਵਰਕਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਬਰਾਂਡ ਕਰਮਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ ਨਾਲ

Keeping the promise.

PRESERVING FAMILY FARMS

Assisting farm families in financial difficulty is a top priority of the NDP government in Manitoba. Because of high input costs and weak commodity prices, some producers with good management skills are facing serious debt problems.

The Family Farm Protection Act strengthens the powers of debt review panels and provides for independent review of impending foreclosures. It also gives the province authority to postpone repossession of farmland during crisis periods.

FARM START

Farm Start is a new initiative that will help young farmers get started in the business. The program guarantees privately financed mortgages for beginning farmers at below-market interest rates through the Manitoba Agricultural Credit Corporation (MACC). This arrangement also ensures a secure income for retiring farmers who are selling their operations to younger producers.

55 PLUS

This program is helping improve the quality of life for thousands of women and men in Manitoba. It provides a quarterly income supplement to those over age 55 who meet eligibility requirements. The supplement has recently been doubled and indexed to inflation. 55 Plus, an NDP commitment in the provincial election, came into effect July 1.

WINNIPEG EDUCATION CENTRE

Offers "Inner City" University Programs leading to a ■ Bachelor of Education or a ■ Bachelor of Social Work

If You ....

- are 21 years of age or older
  - live in Winnipeg
  - have academic, financial, or social need
  - reflect the inner city population : native, recent immigrant, other
- ... you may be eligible.

Application forms and times of information sessions are now available

NOTE : Application deadlines are :

Education

February 2, 1987

Social Work

March 2, 1987

Winnipeg Education Centre — University of Manitoba

15 Chester St. (at Nairn, Winnipeg R2L 1W6)

Phone 668-8160

Dino's at the New Location

ਡੀਨੋਜ਼ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਉਤੇ

DINO'S GROCERY MART

460 NOREDAME AVE. WINNIPEG, MAN. R3B 1R5

Ph. 942-1526

ਵਿੰਨੀਪੇਗ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਜੋ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਹਾਂ

- ਈਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਗਰੋਸਰੀ
- ਹਿੰਦੀ - ਪੰਜਾਬੀ - ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮਾਂ
- ਭਾਰਤੀ ਰੀਕਾਰਡ - ਕੈਸਟਾਂ ਤੇ ਭਾਂਡੇ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ
- ਤਾਜ਼ਾ ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਮੀਟ
- ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਵਿਆਹਾਂ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕੱਠੀ ਗਰੋਸਰੀ ਖ਼ੀਦਣ ਉਤੇ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
- ਵਿੰਨੀਪੇਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਮੇਲ ਆਰਡਰ ਉਤੇ ਗਰੋਸਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
- ਈਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਰਸਾਲੇ

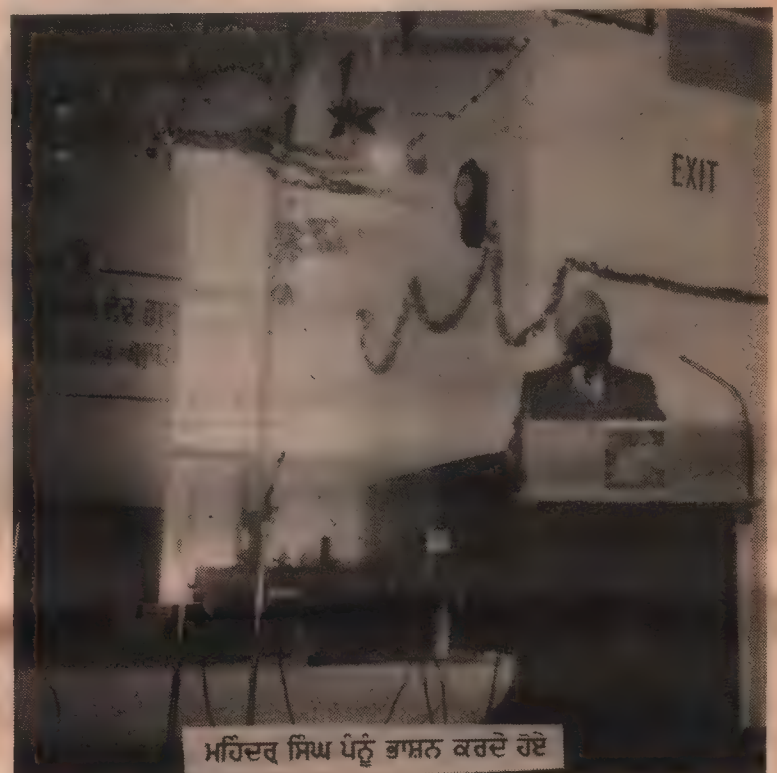
ਡੀਨੋਜ਼ ਉਤੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਸਾਰੀ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਗਰੋ! ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ, ਘੱਟ ਕੀਮਤਾਂ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮਾਹੌਲ ਡੀਨੋ ਦੇ ਸਟੋਰ ਉਤੇ "ਤੁਹਾਡੀ ਤਸੱਲੀ ਸਾਡਾ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਹੈ"

ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਵਿੰਨੀਪੈਗ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕਲਗੀਧਰ ਅਵਤਾਰ ਦਿਵਸ

ਵਿੰਨੀਪੈਗ — ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਵਿੰਨੀਪੈਗ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਉਤਸਵ ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। 10 ਜਨਵਰੀ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕਲ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਾਇਕ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ 12 ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਫਿਰ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਮਾਨ ਨੇ 'ਸਿੱਖੀ' ਅਤੇ ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਤੋਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

AMAN REALTY

1223 MARICHAM ROAD, WINNIPEG, MAN. R3T 4B1

MLS
SERVING REAL ESTATE NEEDS
OF OUR COMMUNITY
SINCE 1978

ਵਿੰਨੀਪੈਗ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਕੰਪਨੀ ਜਿਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵੇਚ ਵਿਚ ਹਰ ਸੇਵਾ ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- ਘਰ, ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਲਾਕ, ਕਮਰਸ਼ਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ, ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ
- ਵੇਚਣ ਸਮੇਂ 7% ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
- ਅਪਰੇਜ਼ਲ, ਮਾਰਗੇਜ ਦਾ ਇਤਜਾਮ, ਜਾਇਦਾਦ ਖ਼ੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਲਈ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ :

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

Bus: 269-4411 Res: 261-7598 Pager 942-0141 #5697

BALDEV S. BEDI
M.A.B.A. (Hons.)
BROKER & COMMISSIONER
FOR OATHS

ਮੁਫਤ
ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਫਤ 8 ਸਾਲਾਂ
ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਵਾਇਦਾ
ਉਠਾਓ!

GIL'S NEW & USED

Furniture & Appliances Warehouse

All kinds of New and Used Furniture — Color TV — Stereos — Major Appliances — Refrigerators —
— Air Conditioners

WE BUY SELL TRADE

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣਾ ਫਰਨੀਚਰ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ :

582-8726

121 SALTER STREET WINNIPEG, MAN.

ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ

ਕਹਾਣੀ

ਇਕ ਸਕੰਦਰ ਹੋਰ

ਹਰਭਜਨ ਹਾਂਸ

“ਇਉਂ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ?” ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਹਦੇ ਮਸਤਕ ‘ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਾਰ ਉਭਰਿਆ ਸੀ—ਹਰ ਵਾਰ ਜਵਾਬ ਉਡੀਕਦਾ, ਨਿਰ-ਉਤਰਾ!

ਮੇਲੇ ਜਿਹੇ ਰਗ ਤੇ ਪਏ ਦਾ ਉਹਦਾ ਅੰਗ-ਅੰਗ ਦਰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਮਰੇ ‘ਚ ਐਨੀ ਗੋਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ—ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਹ ਲੱਤਾਂ ਢਿੱਡ ‘ਚ ਦੇ ਕੇ ਪਾਸੇ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕੋਟ ਪੁਰੀ ਗੋਟ ਛੱਡੇ! ਫਾਰਮ ਦੀਆਂ ਕੈਬਨਾਂ ‘ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਕੋਈ! ਪੰਜਾਹ ਡਾਲਰ ‘ਚ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਦਾ ਐਨਾ ਕੁ ਬੰਦੋਬਸਤ ਜਾਇਜ਼ ਹੀ ਹੈ।

“ਇਉਂ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ?” ਇਹ ਨਖਜਮਾ ਸਵਾਲ ਉਹਦਾ ਪਿੱਛਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ।

ਅੱਜ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਕੈਬਨਾਂ ਵਾਲੇ ਉਹਦੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਟੱਬਰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ-ਧੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਬੱਸ ਇਕ ਉਹੀ ਸੀ, ਜੀਹਨੂੰ ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਲੈਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਕੋਟ ਆਉਂਦਾ? ਆਖਰ ਹੀ ਕੋਟ ਇਸ ਮੁਲਕ ‘ਚ ਉਹਦਾ?

“ਦੀਪੋ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਸੀ—ਕਹਿੰਦਾ—ਡੈਡੀ ਚੌਵੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹੀ, ਮੈਂ ਆਥੇ ਚੁਕਣ ਆ ਜਾਣਾ!” ਜਾਗਰਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਕਲ ਉਹਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਮਿਦਰਾ, ਉਂ ਤਾਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਿਹੜਾ ਕਰਦਾ— ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਏਥੇ ਰੋਜ਼ ਈ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਆ?”

“ਵਧੀਆ ਅੰਕਲ!” ਚੀਸ ਜਿਹੀ ਉਠੀ ਉਹਦੇ ਮਨ ਚੋਂ, “ਪੁੱਤ-ਪੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਈ—ਤੂੰ ਰਿਹਾ ਹੀ ਦੀਪ ਨਾਲ ਕਰ—ਸਾਡੇ ਅਰਗਿਆ ਨੇ ਤਾਂ ਧੱਕੇ ਖਾਣੇ ਆ, ਤੂੰ ਹੁੰਦੇ-ਸੁੰਦੇ ਵੀ—!”

“ਮਿਦਰਾ, ਸਹੁੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੇਰਾ ਉਥੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ— ਐਵੇਂ ਬੁਝੀਆਂ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਰਹੋ ਮੂੰਹ ਘੁਟੀ—ਨਾਲੇ ਐਥੇ ਤਾਂ ਤੀਆਂ ਨੇ, ਨਾਲੇ ਪੈਸੇ ਬਣਾ ਲਈਏ ਨੇ—ਆਪਾਂ ਜਦੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਇੰਡੀਆ ਮੁੜ ਜਾਣਾ—!”

“ਨਾ ਨੋ ਮਣ ਤੇਲ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਰਾਧਾ ਨੱਚੇ,” ਉਹ ਹੱਸਿਆ, “ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਗਪੀ-ਗੋੜ ‘ਚ ਪੈਗੀ ਓ, ਕੋਹਲੂ ਦੇ ਬੇਲ ਆਗੂ ਘੁੰਮੀ ਜਾਓ ਸਾਰੀ ਉਮਰ!”

“ਉਂ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਸਾਰੇ ਚਲੇ ਗਏ,” ਉਹ ਸੋਚਦਾ, “ਦਸ ਦਿਨ ਵਾਸ-ਰੂਮ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਮਿਲੂ!” ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹਾਂ ਜੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਵਾਸਰੂਮ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਆਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੇ ਇੰਤਜਾਰ ‘ਚ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗਲਤ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਦਾ ਕੋਈ ਅੰਕਲ ਆਉਂਦਾ, “ਉਏ ਮਿਦਰਾ—ਓਏ ਮਿਦਰਾ—ਓਏ ਜਾਨ ਨਿੱਕਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ!”

“ਚੰਗਾ ਬਈ ਅੰਕਲ, ਤੂੰ ਚਲਿਆ ਜਾ!”

“ਓਏ ਮਿਦਰ ਪੁੱਤਾ—ਓਏ ਰਾਤ ਕੰਜਰ ਦੀ ਪੀ ਵਾਲੀ ਲਈ, ਹੁਣ ਢਿੱਡ ‘ਚ ਬੰਬ ਚਲਦੇ ਨੇ, ਆਹ ਮਿਟ ਪੰਜ ਨੀ ਲਾਉਂਦਾ!”

“ਚੰਗਾ ਬਈ ਅੰਕਲ, ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ!”

“ਵੇ ਪੁੱਤ ਮਿਦਰਾ—ਆਹ ਮੈਂ ਜਾਕੇ ਤੇਰੇ ਅੰਕਲ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਪਕਾਉਣੀਆਂ—ਲੈ ਤੇਰੀ ਮੰਨੀ ਵੀ ਮਹੀਂ ਲਾਹਦੂੰ—ਬਸ ਦੇ ਮਿਟ!”

“ਚੰਗਾ ਅੰਟੀ ਤੂੰ ਚਲੀ ਜਾ!”

“ਓਏ ਮਹਿਦਰ ਸਿਆਂ, ਆਹ ਤੇਰੀ ਅੰਟੀ ਕੱਚੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਖੁਆ ਦਿੰਦੀ ਆ—ਓਏ ਢਿੱਡ ‘ਚ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—ਅੱਖ ਨੀ ਝਪਕਣ ਦਿੰਦਾ—ਬਸ ਮਿਟ ਦੇ—!”

“ਅੱਛਾ ਬਈ ਅੰਕਲ, ਮੱਲ ਲੈ ਫੇਰ ਅੰਦਰ!”

ਤੇ ਮੀਤਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸਹਿਜ ਹੀ ਪਰ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਘੁਸਦੀ, “ਬਾਣੀਆ, ਤੇਰੀ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਰੱਬ ਸਬੰਧੀ ਆਉ—ਤੂੰ ਤਾਂ ਦੇਖਣ ਜੋਗਾ!”

“ਤੇ ਉਹ ਮੀਤਾਂ ਵੀ ਚਲੀ ਗਈ!” ਉਹਨੂੰ ਚੇਤਾ ਕਰਕੇ ਹਾਸਾ ਜਿਹਾ ਆਇਆ, “ਕਮਲੀ ਆ—ਜੱਗ-ਜਹਾਨ ਦਾ ਵਾਹਲਾ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਨੀ!”

“ਵੀਰ ਜੀ!” ਮੀਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ‘ਚ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਹਿਦ ਬਣੀ ਉਸਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, “ਸਾਡੀ ਭਰਜਾਈ ਜੀ ਨੇ ਆਉਣਾ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ—ਹੁਣ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਹਾਂਗੇ, ਚੰਗਾ ਫਨ ਹੋਵੇਗਾ!”

“ਮੀਤਾਂ ਕਮਲੀ ਏ, ਏਹ ਕੈਬਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਤੇਰਾ ਵੀ ਕੋਈ ਝਾਲੂ ਨਹੀਂ—ਤੂੰ ਕੀਹਨੇ ਲੈਣ ਆਉਣਾ!” ਮੁਸਕਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਉਹ।

“ਦੇਖ ਲਿਉ ਵੀਰ ਜੀ!” ਇਕ ਅੱਖ ਢੱਬਕੇ ਉਹ ਬੋਲੀ ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਵਾਸਰੂਮ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਈ ਬੋਲੀ, “ਸਭ ਨੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਬਾਣੀਆਂ—ਤੂੰ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਦੇਖਦੇ ਨੇ—ਤੇਰੇ ਕਰਮ ਈ ਐਸੇ ਨੇ—ਲੈ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਂਦਾ—ਤੂੰ ਤਾਂ ਦੇਖਣ ਜੋਗਾ ਈ ਐ!”

“ਵਾਲਾ ਕਮਲ ਨੀ ਮਾਰੀਦਾ, ਮੀਤਾਂ!” ਸੜਕ ਵਲ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ ਉਹ। “ਸਚ ਹੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਮੀਤਾਂ!” ਉਹਦੀ ਸੋਚ ਭਰੀ।

ਅਜੇ ਜਿਵੇਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ—ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ ਸੀ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ, ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਆਏ ਯਾਰ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਲਾਮ-ਡੋਰ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਸਾਲਾ ਸੁਖਦੇਵ, ਜੋ ਉਹਦਾ ਯਾਰ ਵੀ ਸੀ, ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਮਹਿਦਰ, ਪ੍ਰੀਤ ਬੜੀ ਭੋਲੀ ਹੈ—ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਬਣਕੇ ਰਹਿਓ—ਬੇ-ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੱਖ ਲਿਓ—ਬੇਬੇਰਾ ਚਿਰ ਬਲਬੀਰ ਹੁਣਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਪਈ—ਉਹ ਉਥੇ ਚਿਰ ਦੇ ਨੇ, ਸਭ ਕੁਝ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਆ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨਣਾ!”

ਤੇ ਬਲਬੀਰ, ਉਹਦਾ ਸਾਥੂ, ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਬੈਤਾਨ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਉਹਨੂੰ ਭੇਰਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। “ਚਲ ਆਪਾਂ ਕੀ ਸਾਲੇ ਤੋਂ ਦਾਲ ਲੈਣੀ ਆ!” ਉਸ ਸੋਚਿਆ।

ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸੇ ਰਾਤ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਗਿਆ—ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ‘ਪ੍ਰੀਤ’ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ‘ਚ ਮਖਮੂਰ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ ਘਟਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸੁਆਦ ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਕੈਦ ਕਰਦਾ ਉਹ ਬੈਠ ਤੇ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਠਕਠਕ ਹੋਈ। ਸ਼ਰਮ ਤੇ ਚਾਅ ਦੇ ਰਲੇ-ਮਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਾਲ ਦੂਹਰਾ-ਚੌਹਰਾ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਲ ਵਧਿਆ, “ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਈ ਆ!” ਅਵਾਜ਼ ਉਹਦੇ ਗਲੇ ਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ।

“ਵੀਰ ਜੀ, ਆਹ ਜੁਸ ਲੈ ਲੈ!” ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਹਦੀ ਸਾਲੀ ਗੁੱਡੇ ਜੁਸ ਦਾ ਜੋਗ ਉਸ ਵੱਲ ਵਧਾਉਂਦੀ ਬੋਲੀ।

ਭੈਣ ਜੀ—ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਪ੍ਰੀਤ ਲੈ ਆਉਂਦੀ!”

“ਸੋ ਜਾ ਵੀਰ—ਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਫਿਰਿਆ ਹੋਇਆ!” ਹੇਠੂਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਾਲ ਪੁੰਦਰੀ ਗੁੱਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਭੇੜ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ।

“ਸੋ ਜਾਵਾਂ?—ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ?—ਕੀ ਮਤਲਬ?” ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬੇ-ਮਾਨੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਾ ਉਹ ਪਾਸੇ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਹੱਡਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦਾ ਉਹ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਠਿਆ। ਵਾਸ-ਰੂਮ ਵਲ ਜਾਂਦੇ ਵੇਖ ਉਹਦੀ ਸੱਸ ਰੁਖੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੀ ਬੋਲੀ, “ਕਿਉਂ ਭਾਈ—ਚਾਹ ਕਰਕੇ ਦਵਾਂ—ਜੇ ਪੀਣੀ ਆ ਤਾਂ?”

“ਕੋਈ ਨਾ ਬੀਜੀ—ਮੂੰਹਥੱਥ ਧੋਕੇ ਪੀਉਂਗਾ,” ਸੱਸ ਦੇ ਬੋਲ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੇ ਕੀੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਰੜਕੇ।

“ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੋਈ—ਦਸਦੀ!” ਟੀ.ਵੀ. ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਗੱਡੀ ਉਹ ਬੋਲੀ

ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਸੋਫੇ ਤੇ ਆਕੇ ਉਹ ਵੀ ਬੈਠ ਗਿਆ—ਦੇਵੇਂ ਸੱਸ-ਜਵਾਈ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ, ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਾਹੀਂ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸਾ ਵੱਟੀ ਰੱਖਦੇ ਨੇ।

“ਬੀਜੀ, ਘਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨੀ?” ਮੌਤ ਵਰਗੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜਦਿਆਂ ਉਸ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ।

“ਕੰਮ ਤੇ ਗਏ ਨੇ!” ਏਦੂੰ ਸੰਖੇਪ ਉਤਰ ਸੱਸ ਕੋਲ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਣਾ ਈ ਨਹੀਂ!

“ਪ੍ਰੀਤ ਵੀ?” ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਕਿਹਾ।

“ਆਹੋ—ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਏਥੇ ਕਾਹੂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਮਾਲਕ ਆ!”

“ਵਿਹੁ ਕਿਉਂ ਉਗਲੱਛ ਰਹੀ ਹੈ—ਇਹ ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਔਰਤ!” ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਗਾਂਹ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੁਣ ਉਹਦੇ ‘ਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ।

ਮਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੁਰਲਾ ਉਠਿਆ ‘ਅੱਜ ਤੱਕ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਬਗੈਰ ਮੈਂ ਬਿਸਤਰੇ ‘ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਠਿਆ ਤੇ ਆਹ ਕੀ ਐ?—ਮਾਂ, ਤੂੰ ਅੱਜ ਐਥੇ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਦੇਖਦੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਰੱਜੇ ਮੁਲਕ ‘ਚ ਤੇਰਾ ਸੋਨਾ ਪੁੱਤ ਚਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੈਠਾ ਹੈ—ਤੂੰਹੀਂ ਜਿੰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਮਾਂ!’ ਮਾਂ ਦੇ ਤਸੱਵਰ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਤੇਨੂੰ ਬੇਬੇਰਾ ਕਿਹਾ ਸੀ ਮਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਏਥੇ ਜੋਬਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ—ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਆ ਮੇਰੇ ਕੋਲ—ਪਰ ਮਾਂ ਤੂੰ ਨਾ ਮੰਨੀ! ਅਖੇ, “ਪੁੱਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਟੀਰੇ-ਕਾਣੇ, ਪੰਜ-ਫੇਲੂ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਲੱਖਾਂਪਤੀ ਬਣਗੇ, ਮੇਰਾ ਚੰਦ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਬਣ੍ਹ, ਰਾਜਾ! ਮਾਂ ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਟੀਰੇ-ਕਾਣਿਆਂ ਤੇ ਪੰਜ ਫੇਲੂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਖਾਰਕ—ਆਹ ਦੁਰ-ਦੁਰ ਤੇਰੇ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉਹਦੀ ਸੱਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੂੰ ਤੇ ਦਰ-ਆਏ ਮੰਗਤੇ ਨਾਲ

ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ!”

ਤੇ ਉਹ ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਲੇ ਨੇ ਘਰ ਆ-ਆ ਸਰਦਲ ਨੀਵੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਖੇ, ‘ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਯਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ‘ਚ ਬਦਲਦੀਏ।’ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ‘ਪ੍ਰੀਤ ਬੜੀ ਭੋਲੀ ਆ’—ਪ੍ਰੀਤ ਕਿਉਂ ਭੋਲੀ ਆ—ਭੋਲਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਂ—ਜੀਹਨੇ ਸੁਖਦੇਵ ਵਰਗੇ ਚੰਗੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸੱਸ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ‘ਚ ਵੀ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਾੜਾ, ਕਿਧਰੇ ਮੋਹ ਵਰਗੀ ਮਿੱਠੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਖੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ!

ਕਿਉਂ ਸਿਘਾ, ਪੀ-ਪੂ ਲੈਨਾ ਹੁੰਨਾ, “ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਕੇ ਨਹਾ-ਧੋ ਕੇ ਸੋਫੇ ਤੇ ਪਸਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ ਭਾਅ ਜੀ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਪੀਤੀ ਨਹੀਂ!”

“ਚਲ ਪੀਣ-ਪੁਣ ਦਾ ਤਾਂ ਓ.ਕੇ. ਆ—ਆਹ ਭਾਅ ਜੀ, ਭਾਅ ਜੀ ਕੀ ਕਰਦਾ, ਕਿਤੇ ਦੁਆਬੀਏ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੁਆਂਢ ਵਸਦੇ?”

“ਕਿਉਂ ਦੁਆਬੀਏ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ?” ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਤੱਤਾ-ਤੱਤਾ ਸੋਕ ਨਿੱਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਪ੍ਰੀਤੀ ਲਿਆ ਬਈ ਫੇਰ ਪੈਂਗ ਬਣਾਕੇ,” ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦਾ ਚੈਨਲ ਚੋਂਜ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਲਓ ਜੀ!” ਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਪੈਗ ਫੜਾਉਂਦੇ ਕਿਹਾ, ਲਿਆਉ ਬਈ ਗੇਮਟੇਕਟਰੋਲ—ਬਰੀ ਚੈਨਲ ਲਾਈਏ—ਬਰੀ ਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਆਉਣੀ ਆ!”

“ਇਹ ਆਹ ਫੜ੍ਹ!” ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਗੇਮਟੇ ਉਸ ਵੱਲ ਵਧਾਕੇ ਫੇਰ ਪਿਛਾਂਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੀਤ ਗੇਮਟੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਯਤਨ ‘ਚ ਉਹਦੇ ਉਪਰ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਬਲਬੀਰ ਉਹਦੇ ਕੁਤਕਤਾਰੀਆਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਉਵੇਂ ‘ਓ ਨੋ, ਓ ਨੋ’ ਕਰਦੀ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਪਈ ਰਹੀ।

“ਇਹ ਕੀ ਕੰਜਰਪੁਣਾ ਹੈ?” ਉਹਦੇ ਦਿਮਾਗ ‘ਚ ਜਿਵੇਂ ਬੰਬ ਫਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਫੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਦੇ ਉਹਦੇ ਕੰਡੇ ਚੁੜਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਉਥੋਂ ਉਠਕੇ ਬੈਠਰੂਮ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਭਾਂਪਦੀ ਉਹਦੀ ਸੱਸ ਮੱਚਦੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ, “ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਦੋਨੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਈ ਚੁਆਕ ਓ—ਚੁਆਕਾਂ ਆਗੂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਕੇ ਜੇ ਨਾ ਖਹਿਬੜੋਂ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਕਿਹੜਾ ਹਾਜ਼ਮ ਆਉਂਦੀ ਆ ਦਵਾਂ ਦੇ!”

“ਭੈਣ—ਫਵੇ-ਕੁੱਟਣੀ!” ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਭੇੜਕੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਪੈ ਗਿਆ।

“ਲਓ ਵੀਰ ਜੀ, ਚਾਹ ਪੀ ਲੈ!” ਗੁੱਡੇ ਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਡਰੈਸਿੰਗ ਟੇਬਲ ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਭੈਣ, ਮੇਰਾ ਚਿਤ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ—ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਪੀਣੀ!” ਅਣਮੰਨੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਉਹ ਉਠਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

“ਮੈਨੂੰ ਵੀਰਾ, ਕਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਚਿੱਤ ਦੀ ਸਾਰ ਨੀ—ਆਹ ਕੰਜਰਪੁਣਾ ਤਾਂ ਏਥੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਏਵੇਂ ਚਲਦਾ—ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਛੱਡੀ ਰੱਖੋਗਾ?”

“ਭੈਣ, ਪਤਾ ਹੁੰਦੇ-ਸੁੰਦੇ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਉਹਨੂੰ ਰੱਖਿਆ—ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਈ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਹੁੰਦੀ—ਮੇਰੀ ਬਲੀ ਲੈਕੇ ਕੀ ਸੁਆਦ ਆ ਗਿਆ ਬੋਨੂੰ?”

ਬਲੀ ਤੇਰੀ ਕਾਹਦੀ ਵੀਰਾ, ਬਲੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਰੋਜ਼—ਕੋਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੁੰਨੀ ਆਂ ਹਰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ!—ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਵਿਆਹ ਬਾਅਦ ਸੁਧਰ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ?—ਕੀਹਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਵਾਂ? ਆਪਣੀ ਧੀਆਂ ਵਰਗੀ ਭੈਣ ਨੂੰ, ਜੀਹਦਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਨਾ ਲੰਬਾ ਸੋਚਕੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਮੰਗਾਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਹਨੂੰ-ਜੀਹਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਕੁਛ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ!”

ਦੋਹਾਂ ‘ਚ ਚੁੱਪ ਛਾ ਗਈ। ਨਜ਼ਰਾਂ ਧਰਤੀ ‘ਚ ਗੱਡੀ, ਜਿਵੇਂ ‘ਵਿਹਲ’ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਧਰਤੀ ‘ਚ ਗਰਕਣ ਲਈ!

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਕੱਟ੍ਹ, ਪਰ ਆਹ ਕੱਲ੍ਹਦੇ ਚੁਆਕ ਦਾ ਕੀ ਦੋਸ਼?” ਗੁੱਡੇ ਦੇ ਮਸਤਕ ਤੇ ਹੱਥੜੇ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ “ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਮੂੰਹ ਬੱਝਾ ਜਮਾਤਾਂ ਦਾ ਤੇ ਪੱਲੇ ਪੈਗੀ ਉਹ ਭਾਇਣ ਜੀਹਨੇ ਦਾਈ ਘਰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੋਈ ਆ। “ਵੀਰਾ! ਕਹਿਣ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਰਹਿ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਗਿਆ,” ਗੁੱਡੇ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਫੜਿਆ, “ਪਰ ਮੂੰਹ, ‘ਚ ਘੁੰਗਣੀਆਂ ਪਾਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਰਨਾ—ਤੂੰ ਕਹਿ ਬੇਜੀ ਨੂੰ ਬਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਣਾ—ਮਹਿਰੀ-ਸਸਤੀ, ਚੰਗੀ-ਮਾੜੀ ਜਿਹੇ ਜੀ ਵੀ ਬੇਸਮਿਟ ਲਭਦੀ ਆ—ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸੁਖਦੇਵ ਏ, ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਮੈਂ ਝੱਲੀ!” ਗੁੱਡੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਵਗਦੇ ਹੁੰਡਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕੀ ਕਹੇ, ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਫਿੱਸਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

“ਭੈਣ, ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਕੇ ਮੱਖੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਗਲੀ ਜਾਂਦੀ—ਮੈਂ ਤਾਂ ਏਥੇ ਰਹਿਣਾ ਈ ਨਹੀਂ—ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਰਖਾਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਣਾ!”

ਪੰਨਾ 23 ਦੀ ਥਾਂ

“ਕਿਉਂ ਕਾਹਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜੋ, ਸੁਖੀ-ਸਾਂਦੀ!” ਗੁੱਡੇ ਲਈ ਉਹ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਮਲਾਹ ਸੀ, ਜੋ ਉਹਦੀ ਭਵਰ-ਜਾਲ 'ਚ ਫਸੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, “ਲੋਕੀ ਸੋ-ਸੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ ਬਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਹਤੋਂ ਮੁੜ ਆਇਆ—ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤੰਦਰ ਬਣਕੇ ਟੋਕਰ—ਏਹ ਤਾਂ ਭਾਲਦੇ ਨੇ ਬਈ ਤੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਂ!”

“ਫੇਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ, ਭੈਣ?”

“ਕਰਨਾ ਕੀ ਐ—ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਉਂ, ਅੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਪਾਏ ਬਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਣਾ—ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਓ—ਸੱਤੁਅੱਠ ਸੌ ਇਹ ਲੈਂਦੀ ਆ—ਐਤਕੀ ਤੂੰ ਫਾਰਮਾਂ 'ਚ ਕਰਲੀ, ਫੇਰ ਸੁਹ ਲਗਾਓ, ਆਪੋ ਵਥੇਰੇ ਕੰਮ ਲੱਭ ਲਏਂਗਾ—ਹਬੀ-ਨਬੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹੋਗੀ ਆਂ!”

“ਬੇਜੀ—ਅਸੀਂ ਅੱਡ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਨੇ ਆਂ,” ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੋਇਆ, “ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਏਥੇ ਐਨਿਆਂ ਜੋਗਾ ਥਾਂ ਵੀ ਹੋਨੀ, ਨਾਲੇ ਭਾਰ ਵੀ ਕਾਹਤੋਂ ਪਾਈ ਜਾਣਾ!”

“ਸਿਘਾ!” ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਪੈਂਗ ਪੀਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਭੂਤਨੀ ਤੇ ਸਿਵਿਆ 'ਚ ਅੱਧ ਆਲੀ ਗੱਲ ਆ ਤੇਰੀ—ਕੱਲ੍ਹ ਤੂੰ ਆਇਆਂ ਤੇ ਅੱਜ ਅੱਡ ਹੋਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵੀ ਸੁਣਾਤੀ—ਏਹ ਤੇਰਾ ਨਾਨਕਾ—ਪਿੰਡ ਨੀ—ਕਨੇਡਾ—“ਕੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿਣਾ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸੱਖਾ ਲਗਦਾ, ਰਹਿਣ ਵੇਲੇ ਬੇਬੇ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਆ—ਨਾਲੇ ਅਜੇ ਤੈਨੂੰ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਤਾਂ ਊੜਾ-ਐੜਾ ਵੀ ਨੀ ਆਉਂਦਾ!”

ਉਹਦਾ ਵਸ ਚੱਲਦਾ ਤਾਂ ਬਲਬੀਰ ਨੂੰ ਭੁੱਜੇ ਰਖਕੇ ਮਸਲ ਦਿੰਦਾ, “ਐਨੀਆਂ ਕੁ ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਤੀਆਂ ਬਈ ਗੋਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਾਂ—ਜੇਹੜੇ ਇਡੀਆ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਚਾਰਦੇ ਆਏ ਨੇ, ਉਹ ਏਥੇ ਸਰਦਾਰ ਬਣੀ ਬੈਠੇ ਆ, ਮੇਰੇ ਕੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੰਦੀ ਵੱਢਦਾ!”

“ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਬੜਾ ਹੁਕਾਰ ਆ, ਸਿਘਾ!”

“ਹੋਵੇ ਨਾ—ਜੇ ਥੋਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਹੋਵੇ!”

“ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਫੂਕ ਤਾਂ ਸਿਘ ਆਹ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਨਿੱਕਲੀ ਦੇਖੀ, ਜਦੋਂ ਫਾਰਮ 'ਚ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ ਬਾਲਟੀ ਬੰਨ੍ਹਤੀ!”

“ਖੇਰ, ਬਲਬੀਰ ਸਿਘ ਜੀ,” ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਬਰ ਦੇ ਫਲਕਦੇ ਪਿਆਲੇ ਨੂੰ ਫੁਲਟੋਂ ਬਚਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਮੈਨੂੰ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਬਾਹਲਾ ਸ਼ੌਕ ਨਹੀਂ ਓ—ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਬੇਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਬਈ ਮੈਂ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਨੇ ਆਂ—ਹੋ ਜਾਨੇ ਕੀ—ਹੋ ਜਾਣਾ!”

“ਏਹ ਤਾਂ ਭਾਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿਉਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ, ਏਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਹ ਹੀ ਜਾਣੇ,” ਸੱਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾਂ ਤੇ!

“ਬੀਜੀ, ਪੁੱਛਣ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਆ। ਇਹ ਅੱਡ ਰਹਿਣਾ ਮੰਗਦੇ ਆ, ਠੀਕ ਐ—ਏਥੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਕੱਟ ਆ ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਵੀ ਕੱਟ ਐ?” ਗੁੱਡੇ ਨੇ ਉਹਦੀ ਤਾਇਦ ਕੀਤੀ।

“ਤੈਨੂੰ ਕੁੱਤੀਏ, ਭੱਕਣ ਨੂੰ ਕੀਹਨੇ ਕਿਹਾ?” ਬਲਬੀਰ ਚਾਰੇ ਪੈਰ ਚੁੱਕਦਾ ਚੀਖਿਆ।

“ਤੂੰ ਕੁੱਤੀਏ ਕਾਹਤੋਂ ਵਿਚ ਬੋਲਦੀ ਏ?” ਮਾਂ ਨੇ ਗੁੱਡੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

“ਭੈਣ ਜੀ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਐ—ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਛ ਕਹਿਣ-ਸੁਣਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਈ ਨਹੀਂ—ਬਾਕੀ ਰਹੀ ਮੇਰੀ, ਮੈਂ ਜੀਜਾ ਜੀ ਦੇ ਕਹੇ ਬਗੈਰ ਇਕ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ, ਉਵੇਂ ਕਰਾਂਗੀ ਮੈਂ ਤਾਂ!”

“ਪ੍ਰੀਤ ਅਕਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਾਰ—ਪੈਰ ਤੂੰ ਪੁੱਟਣਾ ਮਹਿਦਰ ਦੇ ਕਹੇ ਤੇ, ਜੀਹਨੇ ਤੈਨੂੰ ਵਿਆਹਿਆ—!”

“ਓਏ ਯੂ ਸ਼ੱਟ-ਅੱਪ—ਯੂ ਬਲੱਡੀ ਬਿੱਚ!” ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਹਵਾ ਨੂੰ ਹੁਰਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਏਥੇ?” ਉਹਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੇ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਵਧਾਓ—ਪ੍ਰੀਤ ਤੂੰ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲੈ—ਮੈਂ ਬੇਸਮਿੱਟ ਵੇਖਲੀ ਆ—ਆਪਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਥੇ ਮੁਵ ਹੋ ਜਾਣਾ!”

“ਬੇਸਮਿੱਟ ਕੀ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਮਕਾਨ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਲੋਨ ਸ਼ੈਂਕਸਨ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੋਣਾ!” ਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸੰਬਾਦ ਸਿਘਾ ਉਸਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਸੀ।

“ਹੋ—ਹੋ—ਹੋ!” ਬਲਬੀਰ ਦਾ ਹਾਸਾ ਉਹਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰ-ਭਰੇ ਨਸਤਰ ਵਾਂਗ ਚੁਭਿਆ, “ਪ੍ਰੀਤੀ, ਬਰੀਜ ਕੰਪਨੀ ਦੇਖਦੇਖ ਤੂੰ ਵੀ ਜੈਨਿਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੀ—ਲਿਆ ਫੇਰ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪੈਂਗ!”

“ਪ੍ਰੀਤ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੋਚਲਾ ਕਿ ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ?” ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਓਹ ਹਿਲ ਵਿਦ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ! ਪਰ੍ਹੇ ਹਟੋ, ਮੈਂ ਜੀਜਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੈਂਗ ਪਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣਾ!”

“ਤੈਨੂੰ ਜੀਜੇ ਦੇ ਪੈਂਗ ਦਾ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਹੈ, ਮੈਂ ਜੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਮੋਹਨਾ ਨਹੀਂ!”

“ਕਾਕਾ, ਅਕਲ ਹੋਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ—ਕੱਲ੍ਹ ਬੋਡਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ, ਅੱਜ ਤੂੰ ਏਹਨੂੰ ਘੁਰਨ-ਘੱਪਣ ਵੀ ਲੱਗ ਗਿਆ—ਇਉਂ ਨਾਂਘਾ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘੂੰ!” ਸੱਸ ਨੇ ਫੁਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ।

“ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਬੰਬ ਚਲਾਤਾ ਬੇਜੀ—ਕੋਈ ਤਾਂ ਹਿਸਾਬ ਸਿਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹਨੂੰ ਏਨਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਖੜ੍ਹਾ-ਖਾਧਾ ਅਹਿਜੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ!”

“ਸਿਘਾ, ਬੜੀ ਛੋਤੀ ਆਵਰਿਆ—ਕੈਨੇਡਾ ਜੋ ਵੜ ਗਿਆ—ਹੁਣ ਜੀ ਆਪਾਂ ਬਣਗੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਦਾਰ ਤੇ ਹੁਣ ਤੂੰ ਕੌਣ ਤੇ ਮੈਂ ਕੌਣ?”

“ਮੈਂ ਅਹਿਜੇ ਕੈਨੇਡੇ ਦੀ ਭੈਣ—ਐਹਜੀ ਕੁੱਤੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਆਫਰੇਵਾਂ ਹੋਊ ਥੋਨੂੰ—ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਸੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਮਕਾਣ ਨਈਂ ਜਾਂਦਾ!”

“ਸਿਘਾ, ਹੋਸ਼ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ—ਏਨਾ ਕੁ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਬਈ ਤੂੰ ਗੱਲ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ!”

“ਆਪਣੀ ਗਲੀ 'ਚ ਤਾਂ ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਸ਼ੇਰ ਹੁੰਦਾ, ਤੂੰ ਜੀਅ ਭਰਕੇ ਜੇ ਕੁਛ ਕਹਿਣਾ ਕਹਿ, ਤੇਰੇ ਘਰ ਜਿਉਂ ਖੜ੍ਹਾਂ—ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਮਿਲੀ, ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ—ਤੇ ਤੂੰ, “ਪ੍ਰੀਤ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਗੰਦੇ ਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁੱਕਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ—ਆਹ ਭੈਣ ਜੀ ਦੇ ਕਹੇ ਤੇ ਗੱਲ ਤੇਰੀ ਸੀ—ਚੰਗਾ ਭੈਣ, ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਫ਼ ਕਰੀ!” ਉਹੋ ਗੁੱਡੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦਾ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਨ ਲੱਗਾ।

“ਵੀਰਾ, ਕਿਥੇ ਜਾਏਂਗਾ ਅੱਧੀ ਰਾਤੋਂ ਹੁਣ ਤੂੰ—ਬਾਹਰ ਐਨਾ ਪਾਲਾ ਤੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਚੱਜ ਦਾ ਲੀੜਾ-ਲੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ!” ਗੁੱਡੇ ਡਡਿਆ ਉਠੀ।

“ਜਾਣਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਢੱਠੇ ਖੂਹ 'ਚ ਜਾਂਦਾ!” ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੈਂਗ ਹਲਕੇ ਉਤਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬਹਿਜਾ, ਵੱਡੀ ਆਈ ਆ ਧਗੜੇ ਦੀ ਹਮੇਤਣ!”

ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਹ ਬੇ-ਪਛਾਣ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਰਾਤ ਉਹ ਮਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ-ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਨੀਰ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਗਾ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਰਹਾਂ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਵਾਂ” ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਉਲਝ ਗਿਆ ਉਹ! ਆਪਣੇ ਇਕ ਪੇਂਡੂ ਦੇ ਘਰੇ ਰੋਟੀਆਂ ਤੋੜਦੇ ਉਹਨੂੰ ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਬੈਠਾ ਭੀਖ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਰੋਟੀ ਦੀ ਗਰਾਹੀ ਉਹਦੇ ਸਿੰਘ 'ਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀ। ਫੇਰ ਮੁੜਣਾ ਕਿਹੜਾ ਸੁਖਾਲਾ? ਕਰਾਇਆ ਕਿਥੋਂ ਲਊਂ? ਮਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਵਾਂ? ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਜਾਣਕੇ ਉਈਂ ਮਰਜ਼ੂ! ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ? ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ, ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਸਿਕਾ ਪਿਘਲਾਕੇ ਪਾ ਲਵਾਂ ਭਾਵੇਂ!” ਉਹ ਸੋਚਦਾ।

ਉਹਦਾ ਪੇਂਡੂ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਫਾਰਮਰ ਦੀਆਂ ਕੋਬਨਾਂ 'ਚ ਛੱਡ ਆਇਆ। ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮਰ ਦਾ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਬੋਲ-ਕਬੋਲ, ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਲਵਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਸੁਗਲ ਹੀ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਖੂਨ ਖੋਲਦਾ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਸਟੂਡੈਂਟ ਯੂਨੀਅਨ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਬੇ-ਇਲਸਾਫੀ ਤੇ ਉਹਦਾ ਖੂਨ ਖੋਲਦਾ ਤੇ ਫਾਰਮ 'ਚ ਤਾਂ ਵਰਤਦੀ ਚੰਗੇਜ਼-ਸ਼ਾਹੀ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਕਿ ਫਾਰਮਰ ਦੀਆਂ ਆਪ-ਹੁਦਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ।

“ਏਥੇ ਮਿਦਰਾ! ਜਗਰਾਉਂ ਵਾਲਾ ਅੰਕਲ ਪਿਤਰੀ-ਸਨੇਹ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ,” ਆਪਾਂ ਕੀ ਲੈਣਾ—ਗੰਦ ਨੂੰ ਛੇੜਨ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕੱਜ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ—ਨਾਲੇ ਤੂੰ ਕੀ ਏਥੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ—ਐਤਕੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਸਟੈਂਪਾਂ ਬਣਾ ਲੈ—ਫੇਰ ਤੂੰ ਬੇਬੇਰੀ ਜੋਬ ਲਭਲੇਂਗਾ—ਆਪਾਂ ਕੀ ਇਹਦੇ ਸਾਲੇ ਦੇ ਮੁੰਡਾ ਮੰਗਣਾ—ਆਹ ਸਟੈਂਪਾਂ ਤਕ ਗਰਜ ਆ, ਮੁੜਕੇ ਇਹਦੇ ਪੈਰ ਨੀਂ ਪਾਉਂਦੇ—ਏਥੇ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਾਂ ਵਰਗਾ, ਐਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਕੇ ਝਗੜਾ ਖੜਾ ਕਰ ਲਵੇਂ—ਦੁਨੀਆਂ ਬੜੀ ਕੁੱਤੀ ਆ—ਹਰੇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਰੱਖਕੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਭਾਲਦਾ!”

ਬੇ-ਇਲਸਾਫੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਦ ਵੀ ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ, ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚੂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਪਲੋਸ਼ ਕੇ ਵਰਜਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹਦੇ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਤਾਬ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੜ੍ਹਿਆ। ਤੇ ਹੁਣ? ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਹੀ ਛਿਣ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਸੀ।

“ਠੀਕ ਆ ਅੰਕਲ? ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਕਹਿਨਾ—ਆਪਾਂ ਕੀ ਲੈਣਾ—ਭੇਡਾਂ ਆਗੂ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਬਿਆਂ-ਬਿਆਂ ਕਰਨਾ—ਕਰੀ ਚਲਦੇ ਆਂ!”

ਤੇ ਉਸ, ਜੀਹਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਦੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਕਦੇ ਡੱਕਾ ਦੂਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਸਿਰ ਸੁੱਟਕੇ ਮਿਟੀ ਹੋਣਾ ਸਿੱਖ ਗਿਆ। ਫਾਰਮਰ ਦਾ ਚੋਰਾ ਜਿਹਾ ਛੋਕਰਾ ਉਹਦੇ ਕੋਲੇ ਆਕੇ ਬੋਲਦਾ, “ਲੈ ਬਈ ਅੰਕਲ, ਆ ਮਿਦਰੇ ਨੇ ਨਾ ਉਥੇ ਸਰਦਾਰ ਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਹੋਣਾ ਸੀ—ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਡੱਕਾ, ਫੂੜ-ਫੂੜ ਜੱਟਾਂ ਤੋਂ ਨੋਟ ਗੀਸੇ 'ਚ ਪਾਈ ਜਾਇਆ ਕਰਨੇ ਸੀ। ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਕਹਿਨੇ ਆਂ ਜੀ, ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਐਨੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੈਨੇਡੇ ਨੂੰ ਦੌੜੇ, ਮੁਰਖ ਈ ਨਹੀਂ, ਮਹਾਂ-ਮੁਰਖ ਹੈ!”

ਉਹਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ, ਹਥਲਾ ਕਸੀਆ ਚੌਰੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਟਕਾ ਕੇ ਮਾਰੇ।

“ਮੁਰਖ ਤਾਂ ਆਪੋ ਈ ਆ, ਜਿਹੜਾ ਤੋਰੇ ਅਰਗੇ ਦਾ ਗੋਲਪੁਣਾ ਕਰਦਾ!” ਜਗਰਾਉਂ ਵਾਲਾ ਅੰਕਲ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਤੈਸ਼ ਲਿਆਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਐਵੇਂ ਨਾ ਮਿਦਰਾ, ਮਿਟੀ ਬਣਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਕਰ—ਆਹ ਇਲ ਦਾ ਨਾਂ ਕੋਕੋ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਚਹੇਡਾਂ ਕਰਦੇ ਆ!”

ਤੇ ਚੋਰਾ ਜਦੋਂ ਮੀਤਾਂ ਵੱਲ ਕੋਹਰੀ ਅੱਖ ਕਰਕੇ ਝਾਕਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਖੂਨ ਖੋਲ ਉਠਦਾ।

“ਓਏ ਬੰਦਾ ਬਣਜਾ, ਏਥੇ ਸਾਰੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਤੁਜੇ ਫਿਰਦੇ,” ਕਹਿਕੇ ਉਹ ਪਛਤਾਉਂਦਾ, ਆਖਰ ਉਹ ਕੀ ਮੀਤਾਂ ਦਾ ਬਾਡੀ-ਗਾਰਡ ਸੀ?

“ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਮਿਦਰਾ, ਬੰਦਾ ਬਣਨ ਆਲੇ ਦਿਨ ਈ ਨੀਂ ਜੰਮੇ!” ਖੀ-ਖੀ ਕਰਦਾ ਚੋਰਾ ਤੁਰ ਜਾਂਦਾ।

ਫੌਜੀ ਅੰਕਲ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨੰਬੀ ਸਾਰੀ ਗਾਲ੍ਹ ਕਦਕੇ ਬੋਲਦਾ, “ਇਹ ਵੀ ਪਤੰਦਰ ਅਹਿਜੇ ਗਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਦਾ—ਆਹ ਹੀਰੇ ਅਰਗੇ ਮੁੰਡੇ ਕਿਵੇਂ ਰੁਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਆ!”

ਰੱਬ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵੀ ਏਹੀਓ ਦਿੰਦੇ ਆ—ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਭੋਗ ਪਵਾਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਤੋਂ ਫਾਰਮ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ ਆ ਤੇ ਲੰਗਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੋਧੇ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਆਗੂ ਚਲਦਾ!”

“ਹਰਾਮਦੇ ਪੈਸੇ ਆ—ਤਾਈਓ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਖੰਡ ਕਰਦੇ ਆ—ਆਹ ਪੁੱਤ ਮੇਰਾ ਦੇ ਘੰਟੇ ਕਸੀਆ ਲੈ ਕੇ ਗੁੱਡ ਕੇ ਦਿਖਾਵੇ, ਫੇਰ ਖੰਡ-ਪਾਠ ਤੇ ਪੁੰਨ-ਦਾਨ ਤਾਂ ਕੀ, ਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਕੇ ਡਾਲਰ ਮੱਥਾ ਵੀ ਟੇਕਣਾ ਤਾਂ ਕਹਿਦੀ!”

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਰੁਖ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਪਰਤ ਪੈਂਦਾ। ਲੋਕੀਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਗੁਣ-ਗੁਣ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਝੋਰਾ ਜਿਹਾ ਛਿੜ ਪੈਂਦਾ।

“ਵੇ ਭਾਈ, ਬੋਡਾ ਐਡਾ ਕੀ ਰੋਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਈ ਮੁੜ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਵੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ,” ਕੋਈ ਅੰਤੀ ਖਚਰੇ-ਸਨੇਹ ਨਾਲ ਪੁੱਛਦੀ, “ਇਓ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ?”

“ਇਓ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ?” ਉਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀ 'ਚ ਗਰਕ ਜਾਂਦਾ।

“ਰੋਲਾ ਸੀ ਏਨੇ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ?—ਉਹਦੇ ਵਲੋਂ ਉਤਰ ਨਾ ਆਉਣ ਤੇ ਜਗਰਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਕਲ ਬੋਲਦਾ” ਕਾਲਾ ਚੰਮ ਉਧਰੇਂ ਏਧਰ ਆਕੇ ਗੋਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਗੋਰਿਆਂ ਆਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ—ਬਸ ਆਹ ਰੋਲਾ ਸੀ—ਹੁਣ ਕਥਾ ਕਰੋ ਬੰਦ, ਅੱਧ ਜਮਦੂਤ ਦੇ ਘਰ ਆਲੀ ਕਾਲੀ ਮਾਈ ਆਉਂਦੀ ਐ, ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਕਰੋ, “ਅੰਕਲ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਪੈਰ ਪੁਟਦੀ ਆ ਰਹੀ ਫਾਰਮਰ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਬੋਲਦਾ।

ਤੇ ਅੱਜ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਹੈ। ਕੋਬਨਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ। ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ-ਧੀਆਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਮਨਾਉਣ। ਚੋਰਾ ਉਹਨੂੰ ਦੇ ਪੈਂਗ ਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਕੇ ਕਿ, “ਮਿਦਰਾ, ਤੂੰ ਵੀ ਕੀ ਸਮਝੇਂਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਦਾਰ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਉਹਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੇਦ ਦਿੱਤਾ, “ਮਾਂ, ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ,” “ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਓ ਅੱਜ ਰੋਣਾ, ਮੇਰੀਆਂ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੋਝ ਵੀ ਮੁਕਰੀ—ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਾਲੇ ਇਸ ਕੁੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਲਾਸ਼ਣਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ—ਜੋ ਹੋ ਗਿਆ ਸੋ ਹੋ ਗਿਆ—ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਵਰਗੀ ਗੰਦੀ ਹਵਾ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ!”

ਡਿਗਦਾ-ਢਹਿਦਾ ਉਹ ਫਰਿਜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਦਾਲ ਦਾ ਵੱਡਾ

Fine Automotive Ltd.

15220-56th. Ave., Surrey, B.C. V3S 4N7

Automotive Repairs & Services

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ 10% off ਅਤੇ ਫਰੀ courtesy Car

☐ Tune ups	☐ Brakes	☐ Shocks
☐ Lubrications	☐ Exhaust	☐ Gas
☐ Electrical Welding	☐ Propane Conversion	

Sarjit Hunjan Ph. 576-2014

Malkiat Hoonjan Service Manager

ਆਲ੍ਹਣੇ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ?

ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਛੱਡ ਆਏ ਜੋ ਝਿੱਕਾ ਆਲ੍ਹਣਾ
ਹੁਣ ਉਸ ਆਲ੍ਹਣੇ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ ?

ਵਾਅ ਕਰੁੰਤੀ ਵਗਦੀ —
ਹੁਣ ਹਨੇਰੀ ਬਣ ਗਈ !
ਨਾਲ ਹਨੇਰੀ ਝੱਖੜ ਹੈ ਜੋ ਝੁਲਿਆ
ਜਿਸਦੇ ਕਾਰਨ
ਲੱਖਾਂ ਮਣਾਂ ਲਹੂ ਅੰਝਾਈਂ ਝੁਲਿਆ —
ਝੁਲੇ ਅਤੇ ਝੁਲ ਰਹੇ ਖੂਨ ਦਾ
ਹੁਣ ਕੀ ਬਣੇਗਾ ?

ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਕਲਸ ਵੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ
ਇਮਾਰਤਾਂ ਕਈ ਮੰਜ਼ਲੀਆਂ ਦੀਆਂ
ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ
ਜੋ ਨੇ ਹੱਡੀਆਂ ਚਿਣਤੀਆਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਕੋਣ ਕਰੇਗਾ ਗਿਣਤੀਆਂ ?

ਬੱਚੇ, ਬੁੱਢੇ, ਅਬਲਾ
ਬੇਗੁਨਾਹੇ ਮੌਤ ਦੀ
ਝੋਲੀ 'ਚ ਜੋ ਨੇ ਤੋਰ 'ਤੇ
ਜ਼ਾਲਮ ਨਦੀ ਵਿਚ
ਜੋ ਬੇਗੁਨਾਹ ਨੇ ਰੋੜ੍ਹ 'ਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ
ਕਿਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇਗਾ ?

ਹੁਣ ਪੰਛੀਓਂ
ਜਨੂੰਨੀ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰੇਗੇ ?
ਏਸ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਾਤ ਦਾ
ਦੋਸ਼ ਕਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਪਰੇਗੇ ?

ਇਲਜ਼ਾਮ ਕੁਝ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ
ਤੇ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਵੀ ਪਰੇਗੇ ?
ਰੋੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹੀ ਘਰ
ਕਿਥੇ ਵਸੇਬਾ ਜਾ ਕਰੇਗੇ ?
ਆਪਣੀ ਹੀ ਹਿੱਕ ਉਤੇ ਲਕੀਰਾਂ
ਪਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣੇਗੇ ?

ਆਪਣੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਭੁੱਲਕੇ
ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਕਿਸ ਤੋਂ ਲਵੇਗੇ ?
ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੇ ਮਾਰੇਗੇ 'ਵਾਜ਼
ਆਪਣੇ ਹੀ ਖੂਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੇਗੇ ?

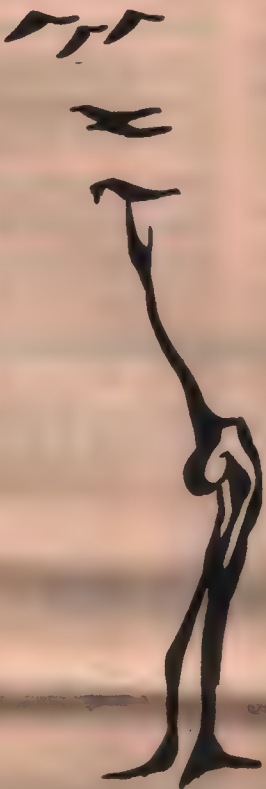

ਜੋ ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਡੋਲਿਆ
ਓਸੇ ਦਾ ਹਾੜ੍ਹ
ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕੱਕੇ ਰੇਤੇ 'ਚੋਂ ਸੁਣੇਗੇ ?
ਫੇਰ ਕਿਹੜੀ ਹੱਦ ਚੁਣੇਗੇ ?

ਏਸ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਾਤ ਵਿਚ
ਤਾਰਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਦਿਸੇਗਾ
ਆਪਣੀ ਹੀ ਹਿੱਕ ਦਾ
ਛਾਲਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਿਸੇਗਾ !
ਚੰਨ ਚਾਨਣੀ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ
ਆਪਣਾ ਜ਼ਖਮ ਹੀ ਰਿਸੇਗਾ !

ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਪੰਛੀਓਂ
ਲਵੇ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਦੀ ਸਾਰ
ਪਾਓ ਨਾ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਸਿਰ
ਏਨੇ ਲਹੂ ਦਾ ਭਾਰ —

ਬਚਾ ਲਵੇ ਆਲ੍ਹਣਾ
ਸਾਜਿਸ਼ ਦੀਆਂ 'ਵਾਵਾਂ ਤੇਜ਼ ਨੇ —
ਖੇਤ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਲਹੂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਨੇ —
ਜਰਖੇਜ਼ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਕਸਮ
ਖਾਣ ਦਾ ਹੁਣ ਵਕਤ ਹੈ —
ਢਹਿ ਰਹੇ ਆਲ੍ਹਣੇ
ਬਚਾਣ ਦਾ ਹੁਣ ਵਕਤ ਹੈ !

ਚੁੱਪ-ਦਰਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਂ

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

ਜੇ ਤੂੰ ਹੈ ਚੁੱਪ-ਦਰਸ਼ਕ ਰਹਿਣਾ, ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦਹਿ ਜਾਵੇਗਾ
ਕਿਸ ਮਹਿਫਲ ਬੁਲ੍ਹੇ-ਸ਼ਾਹ ਆਕੇ, ਆਪਣੀ ਕਾਫੀ ਗਾਵੇਗਾ ।
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਂਝੇ ਘਰਾਂ ਚੋਂ, ਵਾਰਸ ਵਰਗੇ ਖਿਸਕਣਗੇ,
'ਨਾਉਂ' ਹੁਸੈਨਾ ਜਾਤ ਜਲਾਹਾ, ਕਿਹੜਾ ਸੱਚ ਸੁਣਾਵੇਗਾ ।
ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜੇ ਤੀਕ ਵੀ, ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਵਿਲਕ ਰਿਹਾ
ਕਿਹੜਾ ਉਸਨੂੰ ਦੇ ਦਿਲ-ਬਰੀਆਂ, ਨਾਲ ਗਲੇ ਦੇ ਲਾਵੇਗਾ ।
ਜਦ ਸੂਰਜ ਲਿਸ਼ਕੋਰਾਂ ਮਾਰੇ, ਹਰ ਅੱਖ ਨੂੰ ਦਿਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
ਭੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਕੇ ਕਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ।
'ਭਲਾ ਮੰਗੋਂਦੇ', ਕਤਲ ਕਰੇਂਦੇ, ਤੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀਆਂ
ਕਥਨੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦਾ ਪਾੜਾ, ਕਿਹੜਾ ਹੱਥ ਮਿਟਾਵੇਗਾ ।
ਮੇਰੇ ਲੋਕੋ, ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੇ, ਸਭ ਕਿਰਦਾਰ ਪਛਾਣ ਲਵੋ
ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਦੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠਾਂ, ਬਹਿ ਬੰਦਾ ਪਛਤਾਵੇਗਾ ।
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮੋਹਰੇ ਦਾਅ ਤੇ ਲੱਗੇ ਖੇਡ ਗਦਾਰੀ ਖੇਡ ਰਹੇ
ਕਿਹੜਾ ਸਾਰੀ ਜਾਣ ਚਲਾਕੀ, ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਸਮਝਾਵੇਗਾ ।
ਅੱਲੜ ਹਿਰਦੇ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਝੀਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਸਾਫ ਜਹੇ
ਕਿਹੜਾ ਪੁੱਠੇ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਵੇ, ਕਿਹੜਾ ਚੁੱਕ ਚੁਕਾਵੇਗਾ ।
ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਸ ਕਿਸ ਕੀ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਪੁੱਛੇਗਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਸਾਨੂੰ, ਤੇ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਪਾਵੇਗਾ ।
ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਅੰਦਰ, ਕੋਣ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਵੇਗਾ
ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਧੀ ਉਂਗਲ ਕਰਦਾ, ਕਿਹੜਾ ਗੱਲ ਵਲਾਵੇਗਾ ।
ਖੂਨ ਦੇ ਸੁਹਲੇ ਗਾਵਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਾਇਰ ਅੱਜ ਵਿਆਕਲ ਹੈ
ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਸੁਣਾਵੇਗਾ ।
ਕਿਸ ਗੱਦੀ ਦੇ ਪਾਵੇ ਹਿੱਲੇ, ਕਿਸ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਹੈ ਝੋਰਾ
ਜੋ ਹਾਲੀ ਵੀ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ, ਕੀ ਕੋਈ ਸਮਝਾਵੇਗਾ ।
ਤੰਦਾਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਉਲਝਾਈਆਂ, ਐਸੀ ਖੇਡ ਖਿਡਾਈ ਹੈ
ਕਿਸ ਧਾਗੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕੋਈ, ਤੰਦ ਕਸੀਦੇ ਪਾਵੇਗਾ ।
ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਰ ਤਰੋਂਕਾ, ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਖੁਝਾ ਦੇਵੇ,
ਉਸ ਮਹਿਰਮ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਹੀ, ਟਿਕਕੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾਵੇਗਾ ।

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਪੰਨਾ 24 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਸਾਰਾ ਪਤੀਲਾ ਪਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ । ਮੀਤਾਂ ਜਾਂਦੀ-ਜਾਂਦੀ ਕਹਿ ਰਹੀ
ਸੀ, "ਬਾਣੀਆ, ਐਵੇਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਨਾ ਚਬਦਾ ਰਹੀਂ-ਆਹ ਦਾਲ
ਬਣਾਕੇ ਦੇ ਚੋਲੀ ਆਂ—ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਤੈਥੋਂ ਮੁੱਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਆ
ਈ ਜਾਣਾ!"

"ਕਮਲੀ ਮੀਤਾਂ!" ਚੇਤੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, "ਜੱਗ-
ਜਹਾਨ ਦਾ ਵਾਅਲਾ ਚਿਤ-ਚੇਤਾ ਨੀ ਉਹਨੂੰ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਕਿੰਨਾ ਫਿਕਰ
ਕਰਦੀ ਆ!" ਮੀਤਾਂ! ਤੇਰਾ ਬਾਣੀਆ ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਜੱਟ ਬਣਕੇ ਦਿਖਾਉਂਗਾ—
ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਓਹ ਮੈਂ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਕਿ ਮੇਰੇ ਵੇਖਦੇ-ਵੇਖਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਈ ਲੈ
ਕੇ ਤਿੱਤਰ ਹੋਜੇ—ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨੀ ਜਾਣ ਦੇਣਾ—ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ—
ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਨੀਂਦ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਸੁੰਦਰ 'ਚ ਵਾਹ ਦਿੱਤਾ ।

ਮਹਿੰਦਰ ਦੀਵਾਨਾ

ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ, ਅਣਕੀਤੀਆਂ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ।
ਜੋ ਬਚ ਸਕੇ ਤਾਂ ਬਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ।

ਇਹ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਸਾਂਭੇਗੀ,
ਜੋ ਦੌੜ ਜਾਣਗੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ।

ਮਿਲੀ ਜੇ ਵਿਹਲ ਤਾਂ ਤੁਫਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਾਂਗੇ,
ਅਜੇ ਬਚਾਈ ਹੈ ਕਿਸਤੀ ਅਸੀਂ ਮਲਾਹਾਂ ਤੋਂ ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਨਾਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਦੇ ਲਈ ਵਡਾ ਨਿਕਲੇ,
ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਤੋਬਾ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ?

ਅਜੋਕੇ ਯੁਗ 'ਚ ਹੈ ਕੀ ਲੋੜ ਸਿਰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ,
ਸਿਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਲੋਕ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ।

ਜਗਤਾਰ

ਗਿਰਜ ਕੋਈ ਆ ਬੈਠੇ ਜੀਵੂੰ ਖੰਡਰ ਤੇ ।
ਯਾਰੋ ਕੋਹੀ ਸ਼ਾਮ ਪਈ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤੇ ।

ਕੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਤਬਾਰ ਭਲਾ,
ਨਕਸ਼ ਕੋਈ ਛੱਡਣਾ ਤਾਂ ਛੱਡੀਏ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ।

ਦੀਵਾਰਾਂ ਤੇ ਘਾਹ ਕਬੂਤਰ ਗੁਟਕ ਰਹੇ,
ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕਿਹੜੀ ਰੁਤ ਆਉਂਦੀ ਇਸ ਘਰ 'ਤੇ ।

ਦੂਰ ਪਰੇ ਪਾਣੀ ਕਿ ਮੌਤ ਹੈ ਕੀ ਕਹੀਏ,
ਪੰਛੀ ਉਡਦੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕਿ ਸਾਗਰ ਤੇ ।

ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਬਿਰਫ ਸਮਝ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ,
ਸ਼ਾਮ ਪਈ ਤੇ ਵਣ ਵਿਚ ਜੋ ਪੰਛੀ ਪਰਤੇ ।

ਮਿੱਟੀ ਵਿਚੋਂ ਤਾਹੀਂ ਮਹਿਕਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ,
ਤੇਰੀ ਸੂਰਤ ਸੀ ਹਰ ਡਿੱਗੀ ਅੱਖਰ 'ਤੇ ।

Success Through Service & Experience

AWARD WINNER

OF THE MEDALLION CLUB, MEMBER OF THE I.C.I. DIVISION OF THE REAL ESTATE BOARD OF GREATER
VANCOUVER IN BUSINESS SINCE 1971

For Professional Market Evaluation or Consultation

Without any obligation, contact

Buying, Selling or Trading

ਮਕਾਨ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰੋ

Ph. Bus: 437-9431 Res: 434-4660

UNITED REALTY LTD.

2443 Kingsway, Vancouver, B.C. V5R 5G8

Ajaib S. Janda

ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿਤਨੇ ਕੁ ਲੋਕ ਵਸ ਕੇ ਗਏ ਹਨ?

ਸੁਰਜੀਤ ਖੁਰਸ਼ੀਦੀ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਤਕ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਜੀ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਕਿਤਨੀ ਹੁੰਦੀ? ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਸੋਬੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੀ ਹੁੰਦੀ? ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਈਏ।

ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮਰ ਗਏ ਬੰਦੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁ-ਸੰਖਿਆ ਨਾਲ ਜਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਉਪਨਿਆਸਕਾਰ ਆਂਦਰੇ ਮੋਰਿਸ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ 'ਤੇ ਜੀਵਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮੋਇਆਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਗਲਬਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਸੰਖਿਆ ਹੈ।

ਕੀ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਕਿਤਨੇ ਲੋਕ ਵਸ ਕੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ? ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਜੰਗਲਾਂ ਬੋਲਿਆ, ਥਲਾਂ ਅਤੇ ਦਲਦਲਾਂ ਤਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗਮਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਤਨੇ ਬੰਦੇ ਜਨਮੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤਨੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਚਲ ਵਸੇ ਸਨ। ਫੇਰ ਵੀ, ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨੀ-ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਿੱਝ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ 1781 ਦੇ ਰੂਸੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਅੰਕਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੁੰਦੇ, ਸਥਾਪਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 57 ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ 1,72,72,70,00,000 ਤਕ ਦੀ ਹੁੰਦੀ।

ਕਲੰਡਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਯੋਰਪੀ ਖੇਤਰ ਦੇ 280ਵੇਂ ਭਾਗ ਵਿਚ ਠੱਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਕਿਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨਕ ਗੁੱਥੀ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

1959 ਵਿਚ ਆਸਟਰੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਫੈਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਵਿਨਕਲਰ ਨੇ ਵੀਆਨਾ ਵਿਖੇ ਵਸੋਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਡਾ. ਵਿਨਕਲਰ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 30.5 ਅਸ਼ੱਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 50.5 ਅਸ਼ੱਖ ਤਕ (ਅਸ਼ੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 1,00,00,00,00,00,000) ਪ੍ਰਾਣੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰ ਰਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵਸੋਂ ਦੀ ਘਣਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 34,000 ਤਕ ਹੁੰਦੀ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਵਾਸੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਦੀ 30 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਥਾਂ ਹੁੰਦੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਟੋਲੀ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਧਰਤੀ ਤੇ 77 ਅਰਬ ਲੋਕ ਵਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਦੂਸਰੇ ਖੋਜਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ 70 ਅਰਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 110 ਅਰਬ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਤਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਾਹ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਆਖਿਰ ਪੁੱਜਿਆ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ?

ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਇਕ ਖਾਸ ਮੁਦਲਾ ਅੰਕੜਾ 'ਆਦਿ ਲੋਕਾਂ' ਦੀ

ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਮਿਥ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਰਵਾਇਤੀ ਅੰਕੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਡਾ. ਵਿਨਕਲਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਬਦਲਵੇਂ ਆਧਾਰ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਇਕ ਜੋੜੀ (ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾ ਦੀ) ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਈ। ਦੂਜੇ ਵਿਚ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਸਮੇਂ 100 ਬੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਵਿਚ 1,000 ਬੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੌਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸੋਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ-ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਆਸਟਰੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਕਿਆਸੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਹਰ ਇਕ ਦੌਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲਗਪੱਗ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਜਨਮ ਦਰ ਦਾ ਵੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਪੱਥਰ-ਯੁੱਗ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਿਤਨੇ ਲੋਕ ਵਸੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਤਰ-ਪੱਥਰ-ਯੁੱਗ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਿਤਨੇ ਆਦਿ। ਇਹ ਇਕ ਆਮ ਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਹੈ।

ਪੁਰਾਤਤਵ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਲੱਭਤਾਂ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਵਜਾਤੀ ਕਰੋੜਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 20 ਲੱਖ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੂਰਬੇ ਇਕ ਹੀ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 50 ਸਨ, ਏਥੋਂ ਤਕ ਕਿ 500 ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਵਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ ਵਸੋਂ ਬਾਰੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਅੰਕੜਾ 1,00,000 ਮਿਥਿਆ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਆਧੁਨਿਕ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਵਸੋਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਰੇਖਾ ਗਣਿਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 32 'ਤੇ

D.P. Pandia & Associates

Immigration Consultants

Serving the Community Since 1939

Ph. (604) 684-3716 or 684-8601

61 - 553 Granville St., Vancouver, B.C.

FRIENDS AUTO BODY & PAINTING LTD.

5605 BYRNE RD. BURNABY, B.C.

Burnaby Auto Auction Building

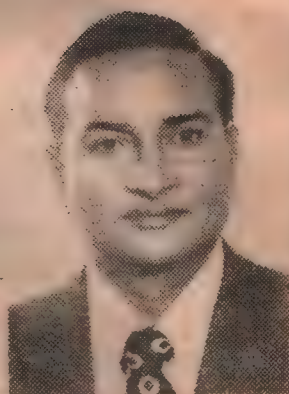
PH. 430-4233

- ☐ I. C. B. C. JOB
- ☐ FREE ESTIMATES
- ☐ FREE COURTESY CAR
- ☐ RUST REPAIRS
- ☐ FIBRE GLASS OR CUT OUT WORK

15 Years Exp

YOU NEVER KNOW VISIT OR CALL
UNLESS YOU TRY

MR. GURU

■ BUYING

■ SELLING

Free Evaluation For Your
Property Call Any Time
Without Any Obligation

Bus. 736-3831 or Res. 434-8548

Pager - 687-1985 #2229

United Realty Ltd.

3879 Oak Street, Vancouver, B.C. V6H 2M6

Malkit Dhani,
M.A. (Eco.)

Member of Prestigious M.L.S.
Medallion Club For 83-84 85-86

ਰੱਬ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜੋੜੀਆਂ

ਰਣਜੀਤ ਮਾਧੋਪੁਰੀ

ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੋੜ ਬਣਨ ਲਈ ਸੰਜੋਗ ਭਾਵੇਂ ਧੁਰੋਂ ਹੀ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੂਪ ਬੰਦਾ ਆਪ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਏ। ਸੰਜੋਗਾਂ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਲਾ ਮੀਆਂ ਦੋ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਗੁਨਾਹ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਫੇਰ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਫੇਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਬੋਲੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ ਪਈ...

ਚਿੱਟੇ ਚੌਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ,

ਰੱਬ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜੋੜੀਆਂ।

ਵਰ ਦੀ ਚੋਣ

ਸੰਜੋਗ ਮੇਲਣ ਜਾਂ ਮੁਢਲੀ ਗੱਲ-ਕੱਥ ਤੋਰਨ ਲਈ ਨਾਈ, ਪ੍ਰੇਰਿਤ, ਕੋਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਿਸ਼ਤਦਾਰ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਕਰਕੇ ਵਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਹੋਸ਼ੀਅਤ, ਜਾਇਦਾਦ, ਖਾਨਦਾਨ, ਤਨਖਾਹ, ਪੜ੍ਹਾਈ, ਆਮਦਨ, ਘਰ, ਕੱਦ-ਕਾਨ, ਉਮਰ, ਰੰਗ, ਸਿਹਤ, ਜਾਤ ਪਾਤ, ਗੋਤ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ, ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚੀ ਲੋਕ ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੁੰਜੀਪਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਬਕਾਇਦਾ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਪਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਹ ਮੁੱਲ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਤੇ ਹੋਏ ਖਰਚ, ਨੌਕਰੀ ਵੇਲੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਿਸ਼ਤ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਕ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਆਮ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਾਂ ਦੀ ਰੇਟ ਲਿਸਟ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਏ: ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਈ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਲਈ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਡਾਕਟਰ ਲਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਇੰਜਨੀਅਰ ਲਈ 80 ਹਜ਼ਾਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਈ 50 ਹਜ਼ਾਰ, ਮਾਸਟਰ ਲਈ 25 ਹਜ਼ਾਰ, ਕਲਰਕ ਲਈ 10 ਹਜ਼ਾਰ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੰਗ ਵਧ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਿਲਾਮੀ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਸੋਹਣੀ ਜੋੜੀ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਹਾਣ-ਪ੍ਰਵਾਣ ਦਾ ਉਕਾ ਹੀ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਜੋੜੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਨੇਕ ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੰਗ ਰਹੇ

ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੀਸਾਂ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ।

ਦੇਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾੜੇ

ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਛਾਅ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ 'ਵਰਾਂ' ਲਈ ਕਾਫੀ ਖਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਏ। ਦੇਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾੜਿਆਂ ਲਈ ਰਾਂਗਲੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦੀਆਂ ਜਵਾਨ, ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਾਲੇ ਦੇਸੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਲੋਂ ਲਾੜਿਆਂ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਤਾਲੀ-ਬਤਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਲੰਮੀਆਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਦੇਸੀ ਕੰਨਿਆਵਾਂ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੀੜ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਲੋਂ ਲਾੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਤਲਾਕ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਵਲੋਂ ਲਾੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਕੁਆਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਪਰੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਦੇਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੈ ਉਛਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਭੱਠਾ ਏਨਾ ਬੈਠ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਕਿ ਵਿਆਹ-ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜੇ ਇਧਰ ਐਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋ-ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਅਸਥਾਈ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਇਹ ਲਾੜੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਵਿਚ ਗਤਲ ਅਤਾ-ਪਤਾ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਕੰਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਾਨਦਾਨ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਏ, ਛੁੱਟੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਗਿਸ਼ਤਦਾਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ ਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਕੰਨਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਖੀ ਰਕਮ ਉਗਰਾਹ ਕੇ ਅਤੇ ਕੰਨਿਆਂ ਦਾ ਹੁਸਨ ਲੁੱਟ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਹ ਲਾੜੇ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਬੁਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਲਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਰੁਝ-ਚੱਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿਆਣੀ ਕੁੜੀ ਅਜਿਹੇ ਪੰਛੀ ਦਾ ਸਹੀ ਪਤਾ ਟਿਕਾਣਾ ਲੱਭ ਕੇ ਵਲੋਂ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਲਾੜੇ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਉਂਗਲਾਂ ਚਿੱਥਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਪਣਾ ਜਾਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਪਛੜੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਛੜੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗਰੀਬ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਵਿਛਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਸਿਰਫ

'ਵਚਨਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨਨ ਮੈਰਿਜ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਲੋਂ ਲਾੜੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਵੀਂ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਇਹ ਦੇਸੀ ਧੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਪੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰਖੇਲਾਂ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ।

ਦੇਸੀ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਮੇਮਾਂ

ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੁੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਜਿਸਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੇਸੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਅਦਾਵਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਪਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੱਭਰੂ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਕਮਾਊ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿੰਦੂ ਬਣਦੇ ਨੇ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਜੰਮਪਲ ਦੇਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਿਗੜ ਰਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਦੇਸੀ ਮੁੰਡੇ ਦੇਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦੇਸੀ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਮੇਮਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਪੱਛਾਂ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਦੇਸੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਵਰ ਨਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਹੂਰੇ ਬਹਾਰ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 28 'ਤੇ

AIR-INDIA ANNOUNCES INDIA TWO WAYS.

We want to make it as convenient as possible for you to fly Air-India to India. So we suggest you leave any day of the week and choose

1.

Fly to New York and connect with Air-India's 8:15 nightly departure for Delhi or Bombay.

2.

Fly to London or Paris and pick up Air-India there.

AIR-INDIA
WE'RE YOUR AIRLINE

See your Travel Agent and make your reservations now.

ਪੰਨਾ 27 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਮੰਗਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਇਧਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਉਧਰ ਬੁਝਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ, ਸੋਹਣੇ-ਸੁਨੱਖੇ, ਜਵਾਨ ਗੱਭਰੂ ਇਧਰ ਤਾਂ ਨੱਕ 'ਤੇ ਮੱਖੀ ਨਹੀਂ ਬਹਿਣ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ 20-20 ਕੁੜੀਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਬੇਪਸੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਪੌਂਡਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਆਪਣੀ ਮੰਗੇਤਰ ਦੇ ਕਲਰ-ਪੈਂਜ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਝੱਟ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮਾਪੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਫੋਟੋਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਰਡਰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਕੰਨਿਆਂ ਭਾਵੇਂ ਸਰੂਪਨਖਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਕੈਮਰੇ ਦੇ ਕਮਾਨ ਅਤੇ ਹੱਥ ਦੀ ਸਫਾਈ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਭਾਇਨਾ ਦਾ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਭਰੂ ਮੋਟੀ-ਨੁੱਲੀ, ਮਧਰੀ-ਫੀਨੀ, ਭੈਂਗੀ-ਲੰਗੀ-ਲੂਲੀ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਚਹੁ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਵਲੈਤੀ ਵਹੂਣੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਪੰਛੀ ਵਾਂਗ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੌਂਡਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੋਨੇ ਵਰਗੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਗਲਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਨਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਪਰਤਣ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਦੇ ਨੇ।

ਸਾਈਆਂ ਕਿਤੇ...

ਜੋੜੀ ਬਣਣ ਵੇਲੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇੰਜ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਏ ਕਿ ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਗਿਆ ਮੁੰਡਾ, ਉਹਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰ ਆਉਂਦਾ ਏ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਵੇਖਣ ਆਏ ਕੰਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਨ ਪਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਕ ਨਾਲ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਏ ਕਿ ਕੁੜੀ ਹੋਰ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ ਪਰ ਘੁੰਡ ਕੱਚ ਕੇ ਫੇਰੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਕਿਸੇ ਮੰਗ ਜਾਂ ਸੰਗ ਕਾਰਨ ਜੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਏ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੰਨਿਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਕਾਰਨ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਦੋ ਬਾਵਾਂ ਤੇ ਕਰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।

ਮੀਆਂ ਬੀਵੀ ਰਾਜੀ ਤੇ...

ਭਲਿਆਂ ਵੇਲਿਆਂ 'ਚ ਵਿਆਹ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਏ ਨੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪਲੀਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿਣੀ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਚਾਰੇ ਨੈਣ ਗਡਾ-ਗਡ ਹੋ ਜਾਣ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਕੁੜੀ ਮੁੰਡਾ ਰਾਜੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਬੰਧਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ਼ਕ-ਵਿਆਹ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੁ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਸ਼ਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮੁਸ਼ਕ ਵਿਚ ਫਸਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਪਿਛੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ 'ਚ ਹੀ ਜਦੋਂ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਬੁਖਾਰ ਲੱਭ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਲੂਣ-ਤੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਏ।

ਲਾਗੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗ

ਉਂਜ ਤਾਂ ਜੋੜੀ ਬਣਨ-ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਲਾਗੀਆਂ (ਨਾਈਆਂ, ਪ੍ਰੋਹਿਤਾਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ, ਪੰਡਤਾਂ, ਭਾਈਆਂ, ਕਾਜੀਆਂ, ਪਾਦਰੀਆਂ ਭਿਉਰਾਂ, ਨੈਣਾਂ) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬੜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਲੇਕਿਨ ਲਾਗੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਸਤਾ ਆਪਣੇ ਲਾਗ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਕੁੜੀ ਭਾਵੇਂ ਜਾਂਦੀ ਈ ਰੰਡੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਲਾਗੀ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਾਗ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਏ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਲਾਗੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਾਗ ਵਧਾ ਲਏ ਨੇ।

ਜੋੜੀਆਂ ਜੱਗ ਥੋੜੀਆਂ

ਜੋੜੀ ਬਣਾਉਣਾ ਪੁੰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਏ ਪਰ ਇਹ ਪੁੰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਨੀਤ ਵਿਚ ਖੇਟ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਏ ਤਾਂ ਜੱਗ ਜੋੜੀਆਂ ਤੋਂ ਉਣਾ ਉਣਾ ਆਪੇ ਈ ਦਿੱਸਣਾ ਹੋਇਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਪਈ ਜੰਮਣਾ ਵੀ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਤੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਇਕੋ ਵਾਰੀ। ਵਿਆਹ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਤਿ ਸੁਹਾਵਣੀ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਘਟਨਾ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਜੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੱਗ ਵਿਚ ਸੋਹਣੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ।

ਤਲਾਕ!ਤਲਾਕ!ਤਲਾਕ!!!

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦੋਵੇਂ ਕੌਮਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਬੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਤੇ ਅਟੁੱਟ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਨਮ-ਜਨਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਮੰਨਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਥਾ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਣ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਰੂਪੀ ਨਾਇਕ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਜਾਂ ਮਹਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮ ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀਆਂ ਵਿਚ ਤਲਾਕ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਉਂਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕੋਡ ਬਿਲ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤਲਾਕ ਦੇ-ਲੈ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਬਾਗੜੀ ਜੱਟ 'ਤਲਾਕ ਦੀ ਰਸਮ' ਸਮੇਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਤੋੜ ਲਾਈ ਚਾਦਰ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾੜ ਕੇ ਪਤਨੀ ਨਾਲੋਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਤ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਧੌਲ ਉਡਾਣਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਪੁਨਰ ਵਿਆਹ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਵਿਧਵਾ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪੁਨਰ ਵਿਆਹ

ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰ ਪ੍ਰਥਾ ਨਹੀਂ, ਖੱਤਰੀਆਂ ਤੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਧਵਾ ਵਿਆਹ ਦੀ ਉਕਾ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਪਰ ਵੇਲੇ ਦੇ ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਜਵਾਨ ਤੇ ਨਿਰਸੰਤਾਨ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਚਾਦਰ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਕਰੇਵਾ ਜਾਂ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਵਿਆਹਿਆ ਜਾਣ ਲਗਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਦਰਜਾ

ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪੁੰਨ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੰਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਵਰ ਪੱਖ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਵਰ ਵਲੋਂ ਕੰਨਿਆ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਵਿਆਹ 'ਦੁਆਨੀ' ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੂਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਟੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੁੱਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗੱਭਰੂ ਲਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਵਿਆਹ 'ਮੁੱਲ ਦਾ ਵਿਆਹ' ਜਾਂ ਟਕਾ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਾ ਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਰ ਦੀ ਧਿਰ ਵਾਲੇ ਕੰਨਿਆਂ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮਿੱਥੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਨਗਦ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।

ਜੋੜੀਆਂ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀਆਂ

ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਜੋੜੀਆਂ ਬਣਨ ਤੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਅਜੀਬ ਕਿੱਸੇ ਮਿਲਦੇ ਨੇ। ਕਈ ਸੱਜਣ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕਰੀ ਥੋਠੇ ਨੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਗੂਨੀ ਗਿੱਲਨ ਡੇ ਮਾਸ ਵਲਫੇ ਨੇ ਆਪਣੀ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 1925 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1982 ਤਕ 25 ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। 30 ਦਸੰਬਰ, 1981 ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਓਵਾਨੀ ਬਿਜਲਿਓਤੋ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 83 ਪਤਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣ

ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਕਾਰਨ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਕੁੜਮਾਈ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਆਕਤੋਵਿਓ ਗਿੱਲਨ ਅਤੇ ਏਂਦ੍ਰਯਾਨਾ ਮਾਰਤਿਨੇਜ (ਮੈਕਸੀਕੋ) ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ 1902 ਵਿਚ ਕੁੜਮਾਈ ਹੋਈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1969 ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬੰਬਈ ਵਿਚ 1858 ਈ. 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਰਤੋਮਲਜੀ ਭੀਕਾਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲੋਡੀ ਨਰੀਮਨ ਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1940 ਵਿਚ ਅੰਤਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ 86ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇ-ਗੰਢ ਮਨਾਈ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਤਲਾਕ ਲੈ ਕੇ ਫੇਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੋੜਾ ਵਾਸ਼ਿਗਟਨ (ਅਮਰੀਕਾ) ਦੇ ਜੈਕ ਫਿਫਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਏਡਨਾ ਮੋਰੇਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 27 ਜੁਲਾਈ, 1937 ਨੂੰ ਸੀਸਾਈਡ ਔਰਗਾਨ ਵਿਖੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 1982 ਤਕ 40 ਵਾਰ ਤਲਾਕ ਲੈ ਕੇ 40 ਵਾਰ ਫੇਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਝਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਹੀ ਜਾਨ-ਕਲਾਦ ਦੁਵੇਲਿਓ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 27 ਮਈ, 1980 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਉਸਤਵ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ (ਲੱਗਭੱਗ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਗਿਨੇਸ ਬੁੱਕ ਆਫ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦਾ ਲਿਓਪੋਲਡ ਡੇਲਪਸ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 88 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਕ ਸਮੀਖਿਅਕ ਨੇ ਇਕ ਗੱਭਰੂ ਹਾਸ ਰਸ ਦੇ ਕਵੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕੀ ਨਵਾਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹੋ?"

ਕਵੀ: "ਆਪਣੀਆਂ ਬਚੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਾਸ ਰਸ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

ਸਮੀਖਿਅਕ: "ਮਤਲਬ?"

ਕਵੀ: "ਹੁਣ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਹੁਣਾ-ਹਾਸ ਵਿਚ ਲਿਖਾਂਗਾ।"

ਸਮੀਖਿਅਕ: "ਕਿਉਂ?"

ਕਵੀ: "ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹਫਤਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।"

***

ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਵੀ ਨੂੰ: "ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਦਿੱਲੀ ਇਥੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ?"

ਕਵੀ: "ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।"

***

ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕਵੀ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ, "ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ, ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ।"

ਕਵਿਤਾ ਹਾਲੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਸੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, "ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਉਦੋਂ ਤਕ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੋ ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਵੇਰਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।"

ਕਵੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਉਂ?" ਲਕਦਾ ਹੈ ਮੇਰੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਈ ਹੈ।"

ਉਸੇ ਸੁੱਤੇ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, "ਜੀ ਨਹੀਂ, ਜੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਹੱਲੇ ਦਾ ਚੌਕੀਦਾਰ ਅੱਜ ਫੁੱਟੀ 'ਤੇ ਹੈ।"

■ ਲਗਾਤਾਰ ਲੰਮਾ ਸੱਟ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਪਰੀ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਕੁ ਮਨੁੱਖ ਸਾਡੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਕ ਵਾਸੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸੁੱਤਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਗਣ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਦੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਲੀ ਪਾ ਕੇ ਉਹਦੇ ਢਿੱਡ ਤੱਕ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲੀ ਵਿਚ ਵੇਲੇ ਵੇਲੇ ਖੁਰਾਕ ਪਾਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

● ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਰਹੋ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਇਕੱਲੇ ਰਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਆਨੰਦ ਹੈ, ਉਹ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੰਵਲ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ

—ਦੀਪਕ ਧਵਨ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕ ਉਘੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਉਤਮ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਨਾ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇਗੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਸਨ। ਜੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣ ਤਕ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਖੜਿਆ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦਾ, ਤਾਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਅਵਾਮ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਕੰਵਲ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਨਣ ਦੇ ਦਵੰਦ ਅਤੇ ਪਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮੌਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਸੋਧ ਸਦਕਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਪਭਾਵਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੰਵਲ ਦਾ ਬਿੰਬ ਅਜਿਹੇ ਮਾਨਵਾਦੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਲੂਣੇ ਜਾਂਦੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਉਪਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੰਵਲ ਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਾਦੀ ਲੀਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਿਛਲੇਗੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੰਵਲ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਤਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। 'ਗੋਰਾ ਮੁੱਖ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ' ਇਕ ਸਸਤੀ ਰਚਨਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੰਵਲ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਬਹੁਚਰਿਤ ਨਾਵਲ 'ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ' ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਸਮਕਾਲੀਨ ਸਿਆਸੀ ਵਰਤਾਰੇ-ਨਕਸਲਵਾੜੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਹੋਰਨਾਂ ਘਾਟਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ 'ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਹਾਣੀ' ਦੀਆਂ ਕਲਾਤਮਕ ਸਿਖਰਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਦਾ। ਉਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾਵਲ 'ਐਨਿਆਂ ਚੋਂ ਉਠੇ ਸੂਰਮ' ਨੇ ਉਸਦੀ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੂਫਾਨੀ ਸਮੇਂ ਨੇ ਤੁਅੱਸਬੀ ਅਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਹੁੰਦੇ ਤੋਂਕਿਆ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਚਿਹਰੇ ਝਰੀਟੇ ਗਏ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਸੰਕਟ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੰਵਲ ਦੀ ਸਾਲਮ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਿਆ।

ਕੰਵਲ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਨਾ ਉਦਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਕੰਵਲ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੇਖਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਉਸ ਜਮਾਤ ਨਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਉਦਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਇਸ ਲਈ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਬੇਵਫਾਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿੱਧ ਖੁਦ ਕੰਵਲ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸੀ। ਹਥਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਵਲ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਜੋ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੰਵਲ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਪੂਛ' ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਉਤੇ 'ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਅਰੇ' ਲਾਉਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਵਲ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੋਲੀਆਂ, ਕਲਚਰ, ਧਰਮ, ਇਤਿਹਾਸ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਵਾਦ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਰੂਸੀ ਸਾਮਰਾਜ' ਨੇ

'ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜਵਾਦ' ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਭਿਆਲੀ ਪਾ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੂਸ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨਾਲ ਲੜਨ 'ਵਰਜਦਾ' ਹੈ। ਕੰਵਲ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣੇ ਡਰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ 'ਮਰੇ ਮਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਤਖਤ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।' ਅੰਤ ਵਿਚ ਕੰਵਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ 'ਗੋਰ-ਈਮਾਨਦਾਰ' ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਈਮਾਨਦਾਰ ਦੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਬੜੀ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਸਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਲਈ ਲੜਦਿਆਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਕਰਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਇਨ੍ਹੀਆਂ ਸੱਤਵੀਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਕੰਵਲ ਵਰਗੀ ਬਾਵਕਾਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਗੋਲਟਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਜਦੋਂ ਗਲਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਬਣ ਖਲੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਸਦੀ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਲੀਹ ਤੋਂ ਬਿੜਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਅੰਕਣਾ ਰਾਹੀਂ ਦਾ। ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਏਸੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਕੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਕੀਦੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰਕੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਧਾਰਣੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕੋ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਰਥਕ, ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਹਿੰਦੂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ, ਯੂ ਪੀ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗੈਰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਤਲਾਮ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਰੋਜ਼ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਏਸ ਰਾਏ ਦੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕਾਈ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਿੱਖ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਜੱਟ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਹਿੰਦੂ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਫਿਰਕੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਵੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਿੱਤਰ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਤੀਪਤੀ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਇਸ ਲਈ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸਾਂਝੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ 'ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ' ਨਾਲ 'ਸਮਝੌਤਾ' ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕੰਵਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਉਤੇ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ, ਯਾਨੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਤੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ।

ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ-ਮਾਰਕਸੀ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ। ਏਸ ਰਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦਿਆਂ 1947 ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ

ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। 1947 ਤੋਂ ਫੌਰਨ ਬਾਅਦ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਖੇਤਾਂ, ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ, ਤਰੀਪੁਰਾ ਦੇ ਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਸੱਜਰੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਜਰਖੇਜ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਖੜਿਆ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਾਬਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਲਾਠੀਆਂ, ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਤੀਪਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਮਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 1972-1977 ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨੀਮ-ਵਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਧੱਕੜ ਸ਼ਾਹ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਣਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਏ। ਕੰਵਲ ਵਲੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਉਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਿਆਲੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹਨਾ ਏਸ ਸ਼ਾਨਾਂ-ਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਲੰਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ। ਪਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਨਾਜੀਆਂ ਵਰਗੀ ਧੱਕੜਸ਼ਾਹ, ਵਾਸ਼ੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿਚ ਪਰਤਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗੁੰਡੇ, ਸਟੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਏਸ ਮੰਗ ਦੁਆਲੇ ਮੁਲਕ ਪੱਧਰੀ ਜਨਤਕ ਰਾਇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਫਰੰਟ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹੈ, ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੰਦੂ ਜਨੁਨੀਆਂ ਦੇ ਟੱਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਖਤੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਜਨੁਨੀ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਕਤਲਾਮ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੱਬੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਯੂ ਪੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਯੁਧਿਆ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ ਸਬੰਧੀ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਆਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਾਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਸਜਿਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੇਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਖੱਟਣ ਲਈ ਏਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਮੁਲਕ ਪੱਧਰੀ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮ ਦੰਗੇ ਭੜਕ ਉਠੇ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਕਾ ਤਾੜ੍ਹ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਏਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਬੰਧੀ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਨੇ ਦਰਿੜ ਸਟੇਂਡ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਮਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀ ਜੇ ਪੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੌਜ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੁਆਲੇ ਹਿੰਦੂ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 30 'ਤੇ

Kuldip S. Jhand

WHEATON PONTIAC BUICK GMC LTD.

ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਡੀ ਜਿਹੀ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਝੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਲਓ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਵੇਨਾਂ ਆਦਿ ਵੀ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਖ਼ਰੀਦਦੇ ਹਾਂ — ਇਕ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਝੰਡ
ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਵੋਨ ਕਰੋ

Bus. 526-2781

Res. 524-4137

Pager 687-7711 #7610

SUPER BUYS

325 - 12th St., New Westminster, B.C.

ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਲਈ

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ'

ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ :

581-4473

(ਦਫਤਰ ਦਾ ਸਮਾਂ 10.00 ਤੋਂ 5.30 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਪੰਨਾ 29 ਦੀ ਥਾਂ

ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦੂਸਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਕੜਿਆਂ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਇਕਾਈ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੈਨਾ ਆਦਿ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਰਸੂਲ ਆਦਿ ਵੰਡਣ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਖਾਵੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਗਿਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੁਲਕ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੰਵਲ ਇਹ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਵਿਚ ਭਲਾ ਕਿਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਵਿਚ ਭਲਾ ਕਿਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੈ? ਮੁਲਕ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਮਰਾਜ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਘਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸੱਤਾ ਛੱਡ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕੇ ਜਿਹੜਾ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਸੀ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਸਮਰਾਜ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਸ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਨਵ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਲੁਟਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਰਮੋਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਕੱਦ ਕਾਨ ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਉਸ ਦੀ ਬੇਲਗਾਮ ਲੁਟ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸੂਤ ਨਹੀਂ ਬਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕਨ ਸਮਰਾਜ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਜਾਣੇ ਜਾ ਅਣਜਾਣੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਨਿਰਯਾਤਕ ਵਿਚ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਵੀਅਤਨਾਮ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅਮਰੀਕਨ ਸਮਰਾਜ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਸਮਰਥਕ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੇ ਆਗੂ ਗੋਲਵਲਕਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਮਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਕੇ ਵਡਿਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀਅਤਨਾਮ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਏਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਏਸ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਰਾਜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਬੇਘਾ ਲਹੂ ਡੋਲਿਆ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਿਰਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੁਬਸੂਰਤ, ਬਹੁਮੁੱਲੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਣਮਿਣਵੇਂ ਵਸੀਲਿਆਂ ਵਾਲੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਇਕ

ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਏਕਤਾ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿਚ ਹੈ।

ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੁਲਕ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਮਾਤ ਵਾਂਗ ਸੁਆਰਥੀ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਰਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਏਸ ਸੁਫਨੇ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਅੱਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਆਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅੜਿਕਾ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵੀ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਸਨ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੰਕੜਾਂ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਧਾਰਮਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵੀ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਇਹੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਕੰਵਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਉਲਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਸ਼ਾਂਤੀ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਰਾਜ ਭਾਗ ਲੜਨ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਕੰਵਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ 'ਅਮਨ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿੱਧ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਅੜਿਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਏਸ ਪੱਕੀ ਰਾਇ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਛੁੱਟ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਢੱਠਾ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਘਰੀਂ ਘਿਉ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲੇ ਗਏ ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਸਕ ਤਸੱਲੀ ਮਿਲੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੱਚ ਉੱਤੇ ਨਵੇਂ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕਿਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਿੱਕਲਿਆ? ਮੁਲਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਤੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਤੱਕੜੇ ਹੋਣ ਵਿਚ। ਜਿਹੜੀ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਖੜ ਰਹੀ ਸੀ- ਉਹ ਏਸ

ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਬੰਦੇ ਦੀ ਮੌਤ

ਅਟਾਰੀ — ਪਿੰਡ ਲੋਪੋਕੇ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋਣ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਭੀਲੋਵਾਲ ਡਕੈਤੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ। ਲੋਕ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।

ਪੁਲੀਸ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਥਾਣਾ ਲੋਪੋਕੇ ਦਾ ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹਗੜ੍ਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਚਨਚੇਤ ਜੀਪ ਵਿਚੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਪੋਕੇ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਵੀ ਰੋਕੀ।

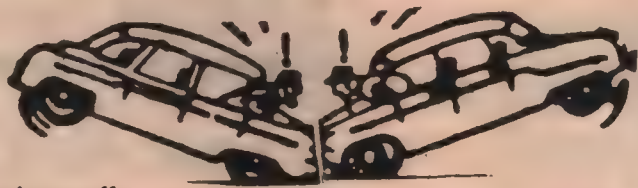
ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚੋਂ, ਭਾਵੇਂ ਵਕਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੀ, ਜੇਕ੍ਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਕਲੀ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੱਤਵਾਦ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਏਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਕੰਵਲ ਇਹ ਤੱਥ ਲੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਖਲਾਅ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਖਾੜਕੂ, ਸਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। 'ਲੀਡਰ' ਅਤੇ 'ਵਰਕਰ' ਵਿਚ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਵਲ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਨੋਕ ਸਲਾਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਮਦਰਦੀਆਂ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਜਿਹੜੇ ਸਮਰਾਜੀਆਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਦੀ ਜੰਗ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿਹਨਤੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਨੂੜਣ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ

MINT AUTO BODY LTD.

- Complete Professional Auto Body Repairs and Refinishing on all makes and models
- I.C.B.C. claims handled promptly
- Complete framework ■ UNI - BODY repairs
- All work conditionally guaranteed
- Free estimates ■ Courtesy cars

ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ ਅਤੇ ਪਿਕ-ਅੱਪ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਅੱਛੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਉ

For further information call:

Bhupinder(Bob) Sihota
Ph. 433-1207
Mint Auto Body Ltd.
 5590 Lane Street, BURNABY, B.C. V5H 2H5

Bhupinder(Bob) Sihota

ਧਰਮ ਤੇ ਫਲਸਫਾ

ਨਵਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ

—ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦਾਲਮ—

ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੱਦ 5.1 ਵਿਚ ਦਰਜ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ, ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਪਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਯੁਕਤੀਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਦਰਸਾਏ ਹਨ, ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਨੂੰ 1979 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ, ਖਰੜੇ ਨਾਲ ਰਲਗੋਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖਰੜਾ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੱਦਾਂ ਸਿਪਰਦਾਵਾਂ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਖਰੜੇ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਜਾਵੇ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ

ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਲ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਵਿਚ ਦਰਜ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਕੌਮੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੁੱਪਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਆਪ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਐਕਟ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੌਮੀ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਨਿੱਖੜਵੇਂ ਅੰਗ ਹਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਅਲਹਿਦਗੀ ਅਤੇ ਸਿਪਰਦਾਇਵਾਦ ਦੇ ਮਨੋਰੋਗ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਨੈਟੀਫਾਈਡ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925, ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਪਿੰਨੂ ਮਹੱਤਾ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ, ਅਣਵੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਇਸ ਅਧੀਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਨੈਟੀਫਾਈਡ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1925 ਦਾ ਐਕਟ ਹੁਣ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੁਨਰਗਠਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1966 ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮਹੱਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1925 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੇ ਜਹਾਦ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੂਲ ਸੰਸਥਾ ਨੇ 1942 ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਤਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਚੋਣ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਦੋਂ ਤਕ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਐਕਟ 1971 ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਖੇ ਨਾਂਦੇਡ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਂਦੇਡ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਸਾਹਿਬ ਐਕਟ 1956 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਜੇ. ਐੱਫ. ਕੇ. ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾਜ਼ ਐਂਡ ਗੀਲੀਜ਼ ਇਡਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1973 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਖਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜ਼ਿਲਾ ਪਟਨਾ ਗੀਲੀਜ਼ੀਅਸ ਇਡਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1865 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਤਖਤ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਮੈਸੂਰ ਗੀਲੀਜ਼ੀਅਸ ਐਂਡ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਇਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1927, ਉੜੀਸਾ ਹਿੰਦੂ ਗੀਲੀਜ਼ੀਅਸ ਇਡਮੈਂਟਸ ਐਕਟ 1959, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡ ਹਿੰਦੂ ਗੀਲੀਜ਼ੀਅਸ ਇਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਐਂਡ ਇਡਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1966 ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪਬਲਿਕ ਟਰਸਟਸ ਐਕਟ ਆਫ ਬੰਬਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇਸ ਭਿੰਨਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਹੋ ਨਿਬੜੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

1979 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖਰੜੇ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਠੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਇਜ਼ਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੱਦ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਿਆਂ ਦੇ “ਚਾਨਣੇ” ਵਿਚ ਇਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਹੁੰਚ ਪੈਪਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗੀਵੀਊ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪੈਪਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ, ਗੀਡਰਾਫਿਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੀਰ, ਗਿਆਨੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਸ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ, ਸ. ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ (ਕਨਵੀਨਰ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ

ਖਰੜਾ ਉਲੀਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੱਡੇ ਅੱਡ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨਾਲ ਲੰਮੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਉਦਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਉਪਰ ਪੁੱਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੁਝ ਇਕ ਨੇ ਸਰਵ ਭਾਰਤੀ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼

ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਇਲਾਕਾਈ/ਰਾਜ ਬੋਰਡਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੰਸਥਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਨ ਜਿਵੇਂ 1979 ਦੇ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਇਲਾਕਾਈ ਤੇ ਰਾਜ ਬੋਰਡ, ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ। ਕੁਝ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਅੱਡੇ ਅੱਡ ਸਿੱਖ ਸਿਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਨੇ ਇੰਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ 1979 ਦੇ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਦੂਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉਪਰ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੁਝ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ (ਨਿਰਮਲੇ, ਉਦਾਸੀ, ਸੇਵਾਪੰਥੀ ਆਦਿ) ਸਿਪਰਦਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਸਹਿਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਵਾਂ ਖਰੜਾ ਇਕ ਸੰਗਠਤ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਹੋਵੇਗਾ (ਨਵੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ), ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਕ ਸਿੱਖਰ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਧਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਾਜ ਬੋਰਡਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਨੈਟੀਫਾਈਡ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਤਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਤਖਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰੇਗਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਕ/ਰਾਜ ਬੋਰਡਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ/ਨੈਟੀਫਾਈਡ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਖਤਿਆਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪੂਰੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਕ/ਰਾਜ ਬੋਰਡ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਨੈਟੀਫਾਈਡ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੰਗਠਤ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕਮਿਕ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ।

1925 ਦੇ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 32 'ਤੇ

CAR CITY

13286 King George HWY, Surrey

Ph. 584-7666

Used ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ ਜਾਂ ਪਿੱਕ ਅੱਪ ਠੀਕ ਤੇ ਸਸਤੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਖ਼ੀਦੋ

We Buy, Sell and Trade

Financing Available

O.A.C.

ਫੋਨ ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਿਲੋ

ਜਗਰੂਪ (ਜੱਗਾ) ਰਾਏ

Mon. - Fri. 9 a.m. to 9 p.m.

Sat. — 9 a.m. to 5 p.m. [Sunday on Appointment only]

ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ

BUYING & SELLING

Farms, Home, Lots and Apartments

Contact:

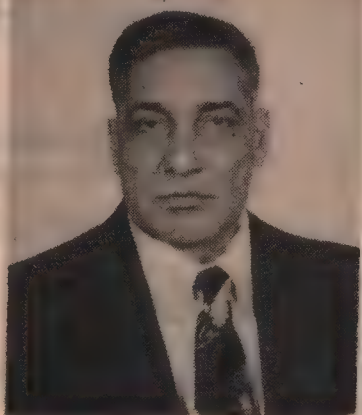
Dilbag Singh Johal

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ

Ph. Off. (604)438-8161

Res. 325-0588

ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਮਿਤਰਤਾ, ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ

Canada Trust Realtor

The Canada Trust Company

2629 Kingsway, Vancouver, B.C. V5R 5H4

ਪੰਨਾ 31 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਕੇਂਦਰੀ/ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਕ/ਰਾਜ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਤਰਜੀਹੀ/ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪਾਤਰ ਹੋਣਗੇ। ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਇਕ ਵੋਟਰ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੇਂਦਰੀ/ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਕ/ਰਾਜ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪਾਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। 1979 ਦੇ ਖਰੜੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਕੇਵਲ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਤਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਰਿਹਾ।

ਇਤਿਹਾਸਕ/ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਆਪਸ਼ਨ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਛੋਟ, ਆਦਿ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਰਾਈ ਗਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਕ/ਰਾਜ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਜਬਰਦਸਤੀ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਧਰਮ ਦੀ ਉਦਾਰ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਟ ਵੱਜਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਾ ਕਰਨ।

ਨਿਰਮਲਾ ਮਹਾਂ ਮੰਡਲ, ਉਦਾਸੀਨ ਮਹਾਂ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਗੇ।

ਨਵੇਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ (ਜੋ 1979 ਦੇ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ) ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤਖਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਕਰਕੇ ਸੋਧੇ ਗਏ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਹੋਸ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਵੇਂ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਵਾਲੇ ਅਧੀਨ ਮਹਾਨ ਅਹੁਦੇ ਈਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਉਚੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾਵਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸੋਧੇ ਗਏ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਰਾਜ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਸਿੱਖ ਸਮੇਂ' ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਬੋਰਡਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ/ਪ੍ਰਾਦੇਸ਼ਕ/ਰਾਜ ਬੋਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਜਾਣ, ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਖਰੜੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਬੋਰਡ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਹਟਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਧਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1979 ਦੇ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਬਰਤਾਨਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ

ਲੰਡਨ — ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਜੰਗ, ਕਾਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ 17 ਸਾਲਾ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਉਸ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਉਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ।

ਅਭਿਨਾਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਰਿਹਾਅ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਸਕੱਤਰ ਅਭਿਨਾਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਐਚ. ਆਰ. ਮੇਘ ਨੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਲਗਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸ੍ਰੀ ਅਭਿਨਾਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 107/151 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਭਿਨਾਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੋਲ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਦੁਖੀ' ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕਾਫੀ ਨਿਖੇਧੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡਾ ਬੱਸ ਕੇਸ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

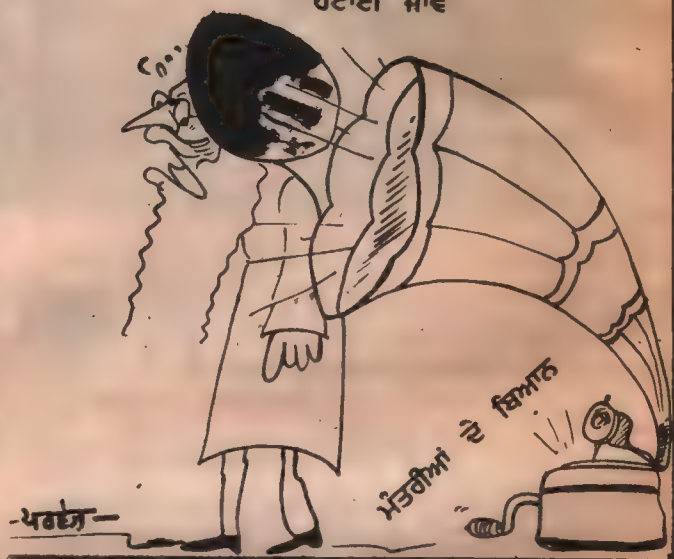
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ — ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਖੁੱਡਾ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਥੇ ਇਕ ਪੁਲਸ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਖਤ ਪੁਲਸ ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ

ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧਾਰਨ-ਅਪੀਲ ਫੋਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦਹਾਕਿਆਂਬੱਧੀ ਲਮਕਦੀ ਨਾ ਰਹੇ। 1979 ਦੇ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਥਾਰਟੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਰਗ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਖਰੜੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਗ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏਗਾ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਹਟਾਈ ਜਾਵੇ

ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ

ਵਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਰਹੇ ਜੱਭਰੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, "ਜੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?"

ਜੱਭਰੂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, "ਸਰ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਵੇਖੋ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ। ਮੈਂ ਸਕੂਲ / ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦੋੜ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਸਟ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

ਪੰਨਾ 26 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਚਲਦੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਕ ਗੁੰਝਲੀਕ ਅਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਜਨਮ-ਦਰ ਨਿਭਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਜਨਮ ਦਰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ, 1,000 ਲੋਕਾਂ ਪਿੱਛੇ 50 ਜਨਮ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ "ਮੁੱਢਲੇ 1,00,000 ਲੋਕ" ਦੇ 5000 ਬੱਚੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੰਦੇ ਮਰਦੇ ਨਾ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਸੋਂ 79 ਅਰਬ ਤਕ ਹੁੰਦੀ।

ਅੱਜ ਦੀ ਅਮਲ ਵਸੋਂ 5 ਅਰਬ ਦੇ ਐਧਰ ਓਧਰ ਤਕ ਦੀ ਹੈ। 79 ਅਰਬ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਇਕ ਨਿਗੂਣਾ ਅਨੁਪਾਤ। ਬਸ ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਮਰਦੇ ਨਾ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਵਸੋਂ ਨਾਲੋਂ 16 ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਸਾਡਾ ਇਹ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਗ੍ਰਹਿ ਧਰਤੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋੜੀ ਜਾਂ ਨਿੱਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਜਾਣੀ।

ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਵਸੋਂ ਤੋਂ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਨਾ ਹੋਈਏ ਕਿਉਂ ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਵਸੋਂ ਇਤਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਆਸਿਆਂ ਜਾਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਦੁਨੀਆਂ ਛੋਟੀ ਹੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਲਈ ਸੋੜੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਫਾਰਮ SUBSCRIPTION FORM

To The Canada Darpan
P.O.BOX 265
Surrey, B.C.
Canada, V3T 4W8
Ph. 581-4473

I am enclosing a ☐ cheque ☐ M.O. ☐ Draft as my Subscription for the year(s)..... I may be sent the newspaper at the following address:

Name.....
Address.....
City.....
Province.....
Postal code.....
PHONE.....

One Year	25 dollars
Two Year	45 dollars
Three year	65 dollars
Life membership.....	300 dollars
ASIA.....	100 dollars[a year]
U.S.A.	30 dollars [a year]
Europe	100 dollars[a year]
Africa	100 dollars [a year]

ਮਰਕਰੀ - ਲਿੰਕਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਫੋਰਡ ਟਰੱਕਾਂ

ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ

ਗੁਰਦੀਪ ਮੁੱਤੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

Used ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ \$299 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਆਪ ਆ ਕੇ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਫੋਨ ਕਰੋ

BUS. 520-3055 RES. 521-2184

ਗੁਰਦੀਪ (ਗੋਰਡੀ) ਮੁੱਤੀ

Ph. 520-3055

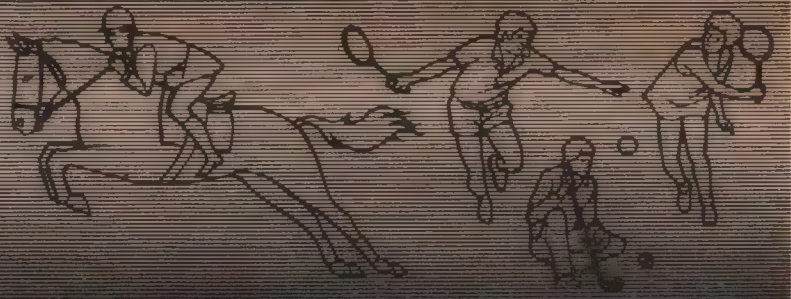
301 STEWARDSON WAY, NEW WESTMINSTER, B.C. V3M 2A5

New-West Lincoln Mercury

12th & 3rd Ave. New Westminister, B.C.

ਖੇਡਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ

ਨਹੀਂ ਰੀਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ

ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੋਈ ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੁੰਡੇ ਬਹੁਤ ਹਾਕੀ, ਫੁਟਬਾਲ, ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਰਗੀਆਂ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਵਲ ਵਧਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤੇ ਫੇਰ ਹਾਕੀ ਫੁਟਬਾਲ ਵਾਂਗ ਇਹ ਵੀ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣ ਗਈ। ਅੱਜ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਖੇਡ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਜਾਓ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਆਮ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਅੱਜ ਬੱਚੇ ਬੁੱਢੇ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਸਭ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਅਸਚਰਜਨਕ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਛੇ ਸਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮਰਦ ਵੀ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਿਛੇ 1984 ਵਿਚ ਕਟਕ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਨੇ ਉਹ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਖੇਡ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਝੰਮੇ ਕੱਦ ਕਾਠ ਨੂੰ ਇਹ ਖੇਡ ਕਾਫੀ ਠੀਕ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਕਰੜੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕੇ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਚੰਗੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚੰਗੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਖੇਡ ਕਾਫੀ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਇਹ ਖੇਡ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ।

1975 ਦੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ

1934 ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਲਈ। ਇਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਮੁਦਲੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ। ਜੀ.ਐਲ.ਸਿਆਲ ਨੂੰ ਇਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਦਲਾ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। 1936 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ। ਇਥੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ 1944 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਇਕ

ਵੇਰ ਫੇਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੇਤੂ ਬਣਿਆ। 1947 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੰਡਵਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੰਗਾ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਲਾਹੌਰ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਬਟਵਾਰੇ ਪਿਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਨੂੰ ਉਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨਵਿੰਦਰ ਸਿਰਿਓਂ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ.ਡੀ.ਸੋਧੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਐਚ.ਬੀ.ਐਸ.ਰਿਚੀ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਟੀਮਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਸਿੱਟੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। 1951 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 34 'ਤੇ

Business Financial Planning

**Taking Care
of Your Family
and Business**

How can I ensure that in the future my estate will have the necessary liquidity to meet outstanding debts, taxes, etc.?

Estate Analysis

**Recruiting and
Retaining Key
Employees**

What about a basic benefits package for my employees?

Group Insurance

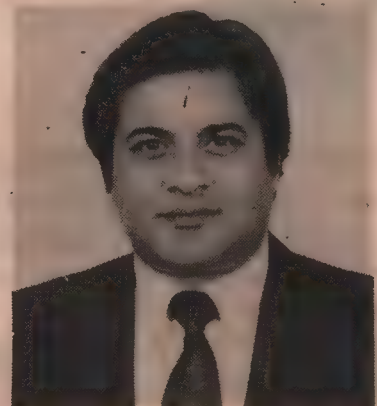
**Affordable
Retirement
Packages
for You and Your
Employees**

How can I increase my retirement benefits?

Registered
Retirement
Savings Plan

**Find Out More
About**

**The Plan(s) That Interest You
Call Your Financial Planner
and
Complete Brokerage Service:**

Sudesh Kalia

Bus: (604) 685-9335

Res: (604) 254-5837

ASSURING
BRIGHT
FINANCIAL
FUTURES

NORTH AMERICAN LIFE

#320 - 815 W. Hastings Street
VANCOUVER, B.C. V6C 2W1

ਪੰਨਾ 33 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਝੱਟ ਅਨੁਮਤੀ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੜੇ ਸਖਤ ਹੋਏ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੇਰ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕੀਤਾ। ਸਬੰਧੀ ਉਸੇ ਸਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਛੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਰਣਬੀਰ ਚੌਪੜਾ, ਪਰਮ ਪਾਲ, ਦਵਿੰਦਰ ਬਾਗਰੀ, ਅਵਿਨਾਸ ਚੰਦਰ, ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਰਣਬੀਰ ਚੌਪੜਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

1952 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਆਰ.ਡੀ.ਸਿਆਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣੇ। ਲਾਹੌਰ। ਪਿਛੋਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਇਸ ਖੇਡ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਖੇਡ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਬਟਾਲਾ ਅਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। 1953 ਵਿਚ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਗਏ। 1953 ਤੋਂ 1955 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮ ਪਾਲ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਲਾਲ, ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਲ ਪੁਰੀ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਰਾਨ ਨਾਥ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਕਰਿਸ਼ਨ ਬੱਤਾ ਜਿਹੇ ਉਘੇ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੈਪਸੂ ਟੀਮ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ। 1958 ਵਿਚ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦਾ ਰਣਬੀਰ ਚੌਪੜਾ ਪੰਜਾਬ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਕੱਤਰ ਬਣਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ। 1959 ਵਿਚ ਰਣਬੀਰ ਚੌਪੜਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਸੰਘ ਦਾ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। 1960 ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਲ ਸਟਾਰ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। 1961 ਵਿਚ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਲ ਸਟਾਰ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। 1962 ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਕੁਆਡਰੈਂਗੁਲਰ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾ ਬਣਨ ਕਾਰਨ ਉਹ ਟੀਮ ਨਾਲ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। 1962 ਵਿਚ ਹੀ ਜੁਗਿੰਦਰ ਜੋਗੀ ਤੇ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਜਕਾਰਤਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਗਏ।

ਪਰ ਕੁਝ ਇਕ ਮਾਇਕ ਔਕੜਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਨਾ ਲੈ ਸਕੀ। 1963 ਵਿਚ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਰਣਬੀਰ ਚੌਪੜਾ ਦੀ ਥਾਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਭਨੌਟ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ ਲੈ ਲਿਆ। ਭਨੌਟ ਪਿਛੋਂ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ ਪੰਜਾਬ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਬਣੇ। ਹਰਿਆਣਾ ਬਣਨ ਤੇ ਉਹ ਹਰਿਆਣੇ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਤਿੰਗ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਜਰਮਨੀ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਸਕੱਤਰ ਆਰ.ਡੀ.ਤਰਿਖਾ ਸਕੱਤਰ ਬਣ ਗਏ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਕੇ.ਐਸ.ਬੈਂਸ ਨੇ ਲਿਆ। ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਨੂੰ ਉਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਯੋਗਦਾਨ ਕੇ.ਐਸ.ਬੈਂਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਉਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਪੰਜਾਬ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵੀ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਰ.ਡੀ.ਤਰਿਖਾ ਪਿਛੋਂ ਅਵਿਨਾਸ ਮੈਨੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਐਸ.ਐਸ.ਬਹਿਰਾ ਵੀ ਸਕੱਤਰ ਰਹੇ। ਕੇ.ਐਸ.ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਅਵਿਨਾਸ ਮੈਨੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਵਿਚ ਨੰਬਰ ਇਕ ਤੇ ਲਿਆ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਨਾ ਜਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। 1978 ਵਿਚ ਕੋਟਿਆਮ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਜਿੱਤੀ ਤੇ ਫੇਰ ਲਗਾਤਾਰ ਛੇ ਸਾਲ ਜਿੱਤਦੀਆਂ ਹੀ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। 1979 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਪ੍ਰੀ ਏਸ਼ੀਆਨ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵੀ ਜਿੱਤੀ। ਦੋ ਵਾਰ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ 1984 ਵਿਚ ਕਟਕ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਨੇਕਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ, ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੁਗਿੰਦਰ ਜੋਗੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ 1965 ਵਿਚ ਤੀਜੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਕੁਆਲੀਫਾਇਰ (ਮਲੇਸ਼ੀਆ) ਵਿਖੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਅਨਿਲ ਪੁੰਜ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ, ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਿੱਪੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਪੁੰਜ ਮਰਦਾਂ

ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਰਜੁਨਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਮਾਸਕੋ ਉਲੰਪਿਕਸ 'ਚ ਖੇਡ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਨੇ 1981 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਨਗੋਆ (ਜਾਪਾਨ) ਵਿਖੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਗੋਆ ਦੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ 1980 ਦੀ ਮਾਸਕੋ ਉਲੰਪਿਕਸ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। 1981 ਵਿਚ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਿਡਾਰੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖੇਡ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਇਸ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਟਿੰਗ ਯੋਗਤਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਿਡਾਰੀ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਅਤੇ ਬੰਕਾਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕੁਲਦੀਪ ਕਿੱਪੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟੀਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਟੈਸਟ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਹਨ। ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਬਾਜਵਾ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਡਾਰਨ ਨੇ 1970 ਦੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਕੁਆਲੀਫਾਇਰ ਵਿਖੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਕਿਰਨ ਜੀਤ ਬਿੱਟੂ, ਗੁਰਸਿਮਰਨ ਲਾਡੀ, ਸਰਿਤਾਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਬਾਨ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮਾਂ ਵਲੋਂ ਜੂਨੀਅਰ 'ਤੇ ਜੀਨੀਅਰ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਆਸ਼ੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਏਸ਼ੀਆਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸੁਮਨ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਏਸ਼ੀਆਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਜੁਨਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਅਜਿਹੀ ਬਣੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਕੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ?

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ LL.B (U.K.) Res. 580-1822

- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੋਵੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਦੇਣ ਲਈ ਬੈਂਕੋਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਉਪਰ ਫਸਟ, ਸੈਕਿੰਡ, ਥਰਡ ਮੋਰਗੇਜ ਬੈਂਕੋਂ ਤੋਂ ਬੈਂਕੋਂ ਵਿਆਜ ਤੇ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਖਰੀਦਣੀ ਹੋਵੋ। ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਜਾਂ ਕਿੱਦਾਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਲੈਣ ਦਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਡਾਇਵੈਂਸ ਲੈਣਾ ਹੋਵੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੋ ਹੀ ਡਾਇਵੈਂਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਰਾਹਦਾਰੀ (Declaration) ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇੰਡੀਆ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਚ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਚ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੋ ਹੋ ਉਹੋ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਵੇਂ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਟੈਪਰੇਗੀ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੱਸ ਸਕਦੇ
- ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਸਾਥੋਂ ਲਵੋ।

ਨਵੇਂ ਰਵਿਉਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਲਾਹ

ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਲਵੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ 1946 ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ

- ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ
- ਇੰਡੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਡਾਪਟ (ਗੈਦ ਲੈਣਾ) ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ — ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੋ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ 'ਚੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਡਾਪਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਮੁਲਕ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਅਰਵਨ ਜਾਂ ਯਤੀਮ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ — ਭਰਾ, ਭੈਣ, ਭਤੀਜਾ, ਭਤੀਜੀ, ਭਾਣਜਾ, ਭਾਣਜੀ, ਪੋਤੀ, ਪੋਤਾ, ਦੋਹਤੀ, ਦੋਹਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਤੇ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਨਾ ਹੋਣ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਜੇ ਕਿਸੀ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬੇ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੈਨੇਡਾ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਿਆਦ ਲੰਘ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਛੁਡਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਚਿਠੀ ਭਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੰਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ, ਦੋ ਸਾਲ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ। ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲੋਂ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ - ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ
Res. 228-0452

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚਲੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਨੋਟ — ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਬਰਾਂਚ ਆਇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਛੇਤੀ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ
ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ

Malkit Singh Parhar & Daljit Sandhu

OFF. (604) 733-1644

#201-1275 W. 6th Avenue,
Vancouver, B.C. V6H1A6

● ਜੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
World Wide Immigration & Documentation
Services Ltd.

ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲੇ ਦੀ ਬਦਲਾ ਲਊ ਨੀਤੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹਾਸੋ-ਹੀਣੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ

ਹਰਕਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲੇ ਵੱਲੋਂ ਮਗਰਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲਊ ਭਾਵਨਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਚਲੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਰਨਾਲਾ ਗਰੁੱਪ) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੱਖੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿ ਮਿਲੇਗੀ।

ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਰ. ਪੀ. ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਿੱਧਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੀ ਅਸਲ ਤੱਥ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਕੈਦੀ ਸ: ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ: ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋੜ ਕੇ ਦੌੜਨ ਲੱਗਿਆਂ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਬਲਕਿ ਸਟਾਫ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਾਰਡਨ ਦੀ ਗਲਾ ਘੁਟ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ 8 ਕੈਦੀ ਇਕ ਵਾਰਡਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਦੀਵਾਰ ਟੱਪ ਕੇ ਆਲੂਆਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਦੀਵਾਰ ਟੱਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ.) ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿਲਚੁਲ ਨਜ਼ਰ ਆਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਇਰਨ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਬ ਵੀ ਚਲਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਲੂਆਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ ਚਾਨਣ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਅੱਠ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਪਕੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੈਦੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੱਤ ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜ਼ਖਮ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਟਾਫ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਕਤ ਅੱਠ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਏਨਾ ਕੁਟਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਅੰਗਲਾਨ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਬਾਅਦ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਕਤ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੱਤ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮਾਰਕੁਟ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਛੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿਛ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋੜ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਆਦਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸੈਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਅਕਾਰ ਕੇਵਲ 8x6 ਫੁੱਟ ਦਾ ਸੀ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੱਥ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰੀ ਘਟਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਦੋ ਕਥਿਤ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਲ ਬੇਰਾਗੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਐਚ. ਐਚ. ਓ. (ਵੇਰਵਾਲ) ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿੰਦੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੀ ਡਵੀਜ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿ ਉਕਤ ਆਰਡਰ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਰਿਬੀਰੋ, ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਸ਼੍ਰੀ ਰੇਅ ਜਾਂ ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪ ਹੋਰਾਨ ਹਨ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦੌੜ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਨਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਅੱਤਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੰਮ ਠੱਪ ਕਿਉਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋਵੇਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕੁਝ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਚਰਚੇ ਨਾਲ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਭੂਟੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਵਿਚਲੀ ਆਪਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ: ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਵਿਚ ਹੁਣ ਜੋ ਦੋ ਨਵੇਂ ਧੜੇ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ: ਬਿਅੰਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ: ਬਿਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਤੋਂ ਅੱਖੇ ਹੋ ਕੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਾਰਾਂ 8 ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ

ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸ: ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਲੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਕੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ: ਬਿਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸ ਧੜੇ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕਵੀ-ਓ-ਵਾਰ **ਕ੍ਰਿਤਕਵੀ**
ਪਿਆਰਪੁਰੀ

ਤੱਤੀਆਂ ਖਬਰਾਂ

ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਨ ਤੰਦ ਕੋਈ ਹੱਥ ਲੱਗੀ,
ਅਸਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਪੁਣੀਆਂ ਕੱਤੀਆਂ ਨੇ।
ਫੈਣੇ, ਢੋਲਕੀ, ਤੇ ਚਿਮਟੇ ਮਾਤ ਪੈ ਗਏ,
ਕੁਝ ਨਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਅਗਰਬੱਤੀਆਂ ਨੇ।
ਲਾਉ ਟੀ. ਵੀ. ਜਾਂ ਰੇਡੀਉ ਔਨ ਕਰ ਲਉ,
ਗੱਲਾਂ ਉਹੀਉ ਹੀ ਤੱਤ - ਭਲੱਤੀਆਂ ਨੇ।
ਬੰਦ ਹੋਈ ਅਖਬਾਰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ,
ਖਬਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਮੁੜ ਕੇ ਤੱਤੀਆਂ ਨੇ।

ਸਫਰਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਫਿਆ 'ਤੇ, ਲਗੂ ਲੁਗਣ ਇਬਰਤ
ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਚੜ੍ਹਨ ਨਿਸ਼ਚੇ, ਜਾਂ ਛਵੀਆਂ, ਜਾਂ ਬੰਬ।

ਮਸਲੇ ਘਾਹ ਤੇ ਜਾਗ ਰਹੇ ਨੇ, ਲਗੂ ਦੇ ਤਾੜੇ ਛਿਟੇ
ਰਾਤੀ ਵੀ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋ ਕੇ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਚੰਦ।

ਪੰਨਾ 36 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੱਟੜ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰੁਣ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸ. ਟੋਹੜਾ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਤਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਰਨਾਲਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਹਨ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਛੱਬੀ ਅਤੇ ਵਗਾਰ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਸਾਹਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਚਮੁੱਚ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Lake View Realty

THINKING OF BUYING or SELLING

(RESIDENTIAL, COMMERCIAL, FARMS & INDUSTRIAL)

FREE Consultation for BUYING or SELLING

FREE Information on Financing

FREE Knowledge of your existing Mortgage

FREE EVALUATION of your property

FOR FRIENDLY & EFFICIENT SERVICE

NIRMAL (NEIL) DHALIWAL

Bus: 588-9955 Res: 597-2069

I know the signs of a good neighbourhood.

If your property is currently listed with a real estate broker, please disregard this offer. It is not our intention to solicit the offerings of other real estate brokers. We are happy to work with them and cooperate fully.

ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ

ਹੁਣ ਭੱਜਣ ਖਾਂ ਕਿਧਰੋਂ ਦੀ ਭਜਦੇ ਐ ਵੱਡੇ
ਅਤਿਵਾਦੀ: ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ।

ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਵੱਲ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਨਜ਼ਰੀਆ

ਇੰਦਰਜੀਤ

ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਵੱਲ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਨਜ਼ਰੀਆ

ਬੇਸ਼ਕ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਤ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਫਲਸਰੂਪ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ.ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਰੁਧ ਪੇਸ਼ ਬੇਰੋਸ਼ਰੀ ਮਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਿਰਾਸ਼ ਤੇ ਬੇਕਰਾਰ ਲੋਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨ ਘੜਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਹਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਵੀ ਆਈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਆਮ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸ.ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ "ਸੋਦਾ" ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕਮੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ

ਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖੇ। ਅਜਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਸ਼ੰਕਰ ਰੇਅ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਅ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸ.ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਦੂਜੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਤਿਆਗ ਦੇਣ ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ "ਮੈਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੋਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮੈਂ ਦੋਹਾਂ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਜਨਤਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦਾਇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਸ.ਬਾਦਲ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। 1965 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਿਆਂ ਪੂਰਬਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਜਿਹੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਇਕ ਚੌਕੰਨੇ ਰੱਖਿਅਕ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ.ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਸ.ਬਾਦਲ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ। ਆਪਣੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ.ਬਾਦਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਦਲੇ। ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤਿਵਾਦ, ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ

ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਮੰਨਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਮ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਇਕ ਜੁੱਟ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੀ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਇਕ ਵੱਡਾ ਨੇਤਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਉਤੇਜਿਤ ਹੋ ਕੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ "ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 60 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਗਰਾਂਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਆਕੇ ਵਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ? ਅਜਿਹੇ ਹਿੰਦੂ ਜੋ ਹਿੰਸਾਤਮਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਖਰਚਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ?" ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਹਾਲਤ ਫਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੋਤੱਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ। ਇਕ ਸ.ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਭੇਜਣ ਲਈ ਉਹ ਝਿਜਕੇ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ.ਬਾਦਲ, ਸ.ਟੋਹੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਦੰਡ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਸ.ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਗਪਗ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਮਨ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਿਰਦੇ-ਵੇਧਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਂਦਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।) ਸ.ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਉਲਝਣਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਥੋਰੇ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਆਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਥੋਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ, ਸ.ਬਰਨਾਲਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਕੇਵਲ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਰਾਜਸੀ ਵੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਜਸੀ ਪੱਖ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਰੱਚਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਇਕ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ 1950 ਵਿਚ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਫਲ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਰਲ ਟੈਂਪਲਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕ ਤਕ ਆਪਣੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦੇਣ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਤਰੀਕ ਪਿੱਛੋਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹਥਿਆਰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਹਥਿਆਰ ਰਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਲਸਰੂਪ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਰਸਤਾ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਹ-ਪੁਰਸ਼ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਟੈਂਪਲਰ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਰਸਤੇ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਉਚ ਨੇਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ "ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਅਜਿਹਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣਾ ਹਥਿਆਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਬੰਧ ਮਰਦਉਪ੍ਰਣੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਝੋਂਪੜੀਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਲਸਰੂਪ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਡਾਪੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਝਗੜੇ ਵਧੇ। ਸੰਜਮੀ ਲੋਕ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ।" ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਚ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਥੋਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਾਫੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜੀ.ਟੀ.ਰੋਡ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਸੜਕਾਂ ਉਪਰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਲੀਕਾਪਟਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸੁਖਮ ਹਥਿਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਅਫਗਾਨ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਸੋਵੀਅਤ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਬਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਜਸੀ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਵੀ.ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਏ ਅਤੇ ਸ.ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ.ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਨਿਆਂਪੂਰਬਕ ਸਮਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕਰਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਤਲੁਜ-ਯਮੁਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ 15 ਅਗਸਤ 1986 ਤਕ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ 26 ਜਨਵਰੀ 1986 ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧਤ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨਿਰਪੱਖ ਮਾਹਿਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਜਿਹੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਭਾਵਾਤਮਕ ਅਮਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ "ਜੇ ਅਸੀਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਛੱਡ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਠੋਸ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਕੇ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਬਕ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਪਛਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਜੇਧਪੁਰ ਵਿਚ 360 ਸਿੱਖ ਯੁਵਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਇੱਛੁਕ ਹੈ ਦੇ ਵਾਰ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 34 'ਤੇ

MALKIT PARMAR

REAL ESTATE SERVICES

ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਜਾਂ ਵੇਚਣਾ ਆਸਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਲਕੀਤ ਪਰਮਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ :

Bus: (604) 590-1321 Res: 589-2650

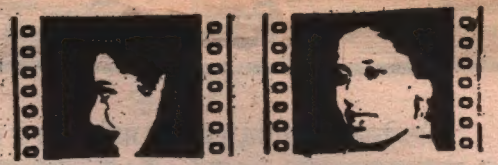
8699 - 120th St., North Delta, B.C.

ਫਿਲਮ-ਲੋਕ

ਸਾਲ 86 ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਲਿੱਸਾ ਰਿਹਾ

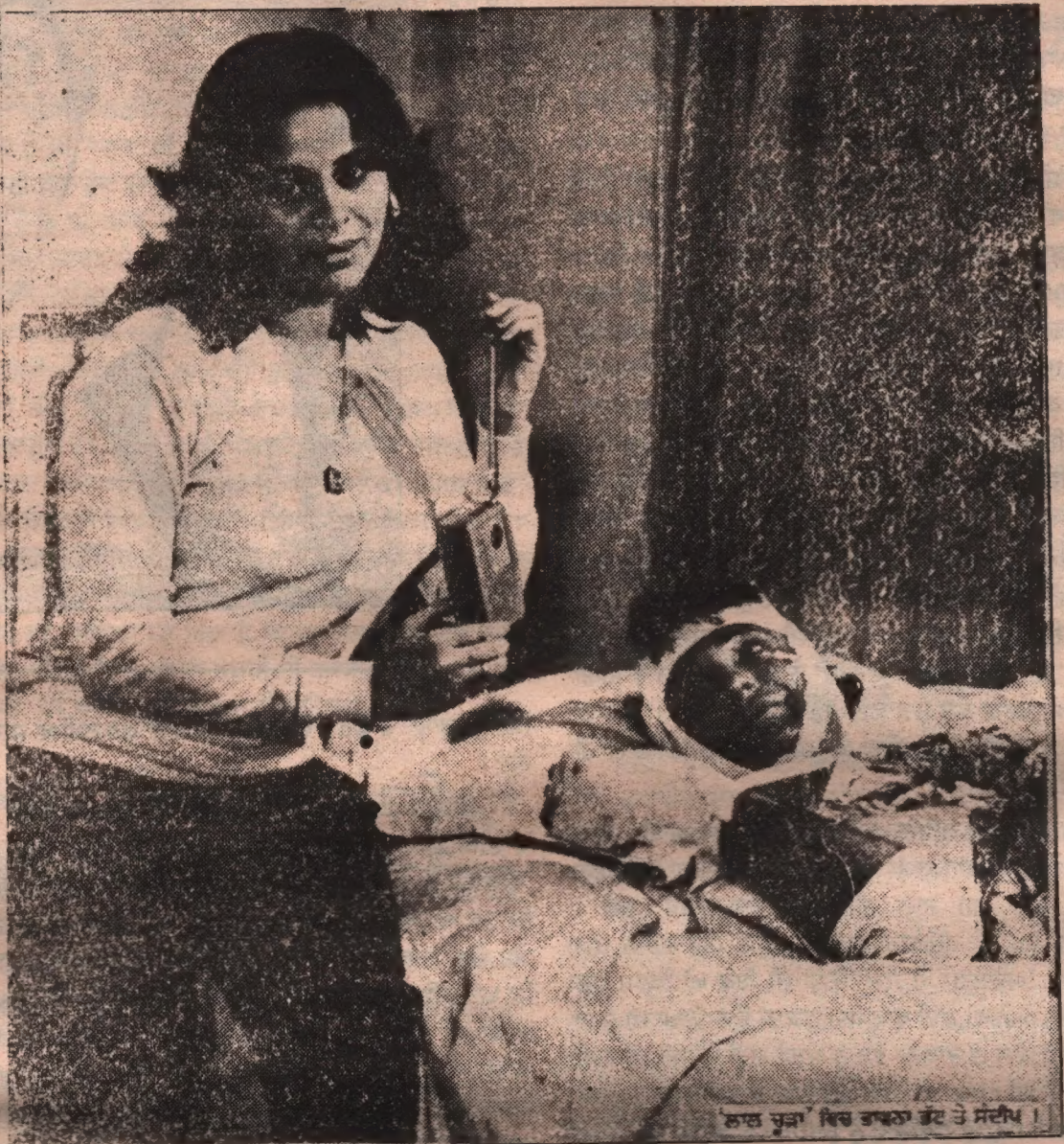
ਸਾਲ 86 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਫਿਲਮ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਰ ਖਾਧੀ ਐਂਤਕੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 'ਨਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ' ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਂਜ ਸਾਲ 85 ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀ 'ਤੇ ਟਿਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕੀਆਂ ਪਰ ਸਾਲ 86 ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ 'ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਗਿਆ'।

'ਲਾਲ ਚੂੜਾ' ਜਦੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਲੋਕ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੜਦੇ। ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮਾੜੀ ਸਮਝੀਏ ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਉਣ ਪਰ..." 'ਲਾਲ ਚੂੜਾ' ਦੇ ਹੀਰੋ ਸੰਦੀਪ ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਢਾਹਸ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, "ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਸ਼ਲ ਫਿਲਮ ਹੈ, ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਪਿੱਕ-ਅਪ ਕਰੂੰਗੀ।" ਪਰ ਫਿਲਮ ਜਲਦ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ। ਸਲਮਾ ਆਗਾ ਦੇ ਗਾਣੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਟਕੇ ਸੋਰ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਸੀ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਰੋਸ਼ਮਾ' ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਟਕੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਟੈਕਸ ਮਾਫ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਬਣਨ ਲੱਗੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਿੰਦੀਆ ਗੋਸਵਾਮੀ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ 'ਚ ਭੱਲ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ੈਲੀਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਤੌਰ ਗਾਇਕ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ। ਪਰ 'ਰੋਸ਼ਮਾ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਪੰਜਾਬੀ—ਨੁਮਾ ਹਿੰਦੀ ਉਚਾਰਨ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰ ਨੂੰ 'ਰੋਸ਼ਮਾ' ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪਾਇਆ।

'ਕੌਣ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਣੇ' ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਮੰਚਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ-ਘਰਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਤਕ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੀਰੋ ਦਾ ਰੋਲ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੇਸਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਹੀਰੋਇਨ ਰਜਨੀ ਸ਼ਰਮਾ। ਦਵਿੰਦਰ ਮਾਨ ਖਲਨਾਇਕ ਬਣਿਆ ਸੀ ਜੋ ਫਿਲਮ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਸਾਥੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਸਤਪਾਲ ਪੁਰੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

'ਗੱਭਰੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ' ਹਰਿਆਣਵੀ ਮੂਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਜਗਜੀਤ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਜਗਜੀਤ ਦੀ 'ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ' ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਗੱਭਰੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ' ਲਿੱਸੀ ਫਿਲਮ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਲ 86 ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਪਰ ਰਹੀ ਤੇ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਹਫ਼ਤੇ ਕੱਟ ਗਈ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਟਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ

ਲਾਲ ਚੂੜਾ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਤੇ ਸੰਦੀਪ।

ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਹੀਰੋ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜਦ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ ਤੇ ਰਮਾ ਵਿਜ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗਿੱਲ ਦੀ ਖਲਨਾਇਕੀ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦੇ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨੇ 'ਗੱਭਰੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ' ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ-ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਨਹੀਂ ਖੜੋਟ ਦਿੱਤਾ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਤੀਸ਼ ਭਾਖੜੀ ਦੀ 'ਬਾਬਲ ਦਾ ਵਿਹੜਾ' ਵਿਚ ਸਤੀਸ਼ ਕੌਲ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਦੀ ਜੋੜੀ ਸੀ। ਅਰਪਨਾ ਚੌਧਰੀ ਵੀ ਸੀ। ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾਕੂ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਲੱਬਣ ਉਪਰੰਤ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਪਣਾ ਖਰਚ ਕੱਢਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਰਹੀ।

'ਸੋਸੀ ਪੰਨੂੰ' ਵਿਚ ਫੇਰ ਸਤੀਸ਼ ਕੌਲ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਹੀਰੋ, ਹੀਰੋਇਨ ਬਣ ਕੇ ਆਏ। ਪੰਜ-ਸੱਤ ਵਰ੍ਹੇ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਤ ਗਏ। ਫੇਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ 'ਚ ਸਾਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਜਕੌਤਕੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਮਹਿੰਗੇ ਸੈਟਾਂ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਊਟਡੋਰ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਦੇ-ਤਿੰਨ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੋਕ-ਕਥਾ 'ਤੇ ਬਣੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਸਤੀਸ਼ ਭਾਖੜੀ ਦੀ ਸੀ। ਕਾਮੇਡੀ ਸੀਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਚ ਉਚਿਤ ਫਿਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਜੇ ਟੈਡਨ ਦੀ ਖਲਨਾਇਕੀ ਤੇ ਆਸ਼ਾ-ਮਹਿੰਦਰ ਕਪੂਰ ਦੇ 'ਦਸ-ਮੇਰਿਆ ਮਹਿਰਮਾ' ਵੇ ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਅਰਸ਼ ਦਾ ਤਾਰਾ' ਦੋਗਾਣੇ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ।

TICKETS TO ANYWHERE GABA TRAVELS

ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ
ਆਪਣੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ
ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਏ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

MANOHAR LAL GABA
GET HELP IN INDIA AT
NUR MAHAL PH: 49
JULLUNDUR PH: 74597
NEW DELHI PH: 44165
JANDIALA (JULLUNDUR)
MOGA (FAREEDKOT)

6612, MAIN ST. VANCOUVER, B. C.
Phone 324-3336

ਫਿਲਮਲੋਕ

‘ਅੰਗਰੇਜ਼’ ਵਿਚ ਫੇਰ ਇਕ ਵਾਰ ਸਤੀਸ਼ ਕੋਲ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਸੁਭਾਸ਼ ਭਾਖੜੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ। ‘ਅੰਗਰੇਜ਼’ ਵੀ ‘ਰੋਸ਼ਮਾ’ ਵਾਂਗ ਟੈਕਸ-ਮਾਫੀ ਦੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲਟਕਦੀ ਰਹੀ। ਸਨਅਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਅੰਗਰੇਜ਼’ ਵਿਚ ਦਮ-ਖਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਓਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਰਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਥੀਏਟਰ ਭਾਂ-ਭਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬਲਬੀਰ ਉਰਫ ਬਿਲ ਸਿਕੰਦ ਦੀ ‘ਅੰਬਰੀ’ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਗਿਣੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੋਈ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਬਿਲ ਸਿਕੰਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਾਹ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ‘ਅੰਬਰੀ’ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ। ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ ਤੋਂ ਗਾਣਾ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ। ਪਰਸਿਦਰ ਤੋਂ ਗੈਸਟ-ਰੋਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗਿਲੇਸਟਰੀ ਕੱਢੀ। ਪਰ ਉਹ ਖੁਦ ਫਿਲਮ ਦਾ ਲੇਖਕ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਗੀਰੇ ਵੀ ਬਣ ਬੈਠਾ ਫਿਲਮ ਦੇ ਫਿਕੇ ਤੇ ਧੁੰਦਲੇ ਪ੍ਰਿੰਟਾਂ ਨੇ ਵੀ ਖਾਸ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਗਿਰਜਾ ਮਿਤਰਾ ਤੇ ਮਧੁਮਾਲਿਨੀ ਦੇ ਰੋਲਾਂ ਦੀ ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਈ।

ਘਟੀਆ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਘਟੀਆ ਫਿਲਮ ਵੀ ਇਸ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ: ‘ਕੁਆਰਾ ਜੀਜਾ’। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੁਭਾਸ਼ ਭਾਖੜੀ ਸਮੁੱਚੀ ਫਿਲਮ ‘ਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਭਾਖੜੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਇਕ ਵਾਰ ਚਾਹਿਆਂ ਅਣਚਾਹਿਆਂ ਸਤੀਸ਼ ਕੋਲ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ‘ਕੁਆਰਾ ਜੀਜਾ’ ‘ਚ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਐਕਟਿੰਗ ਕੰਮ ਦੀ, ਨਾ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ।

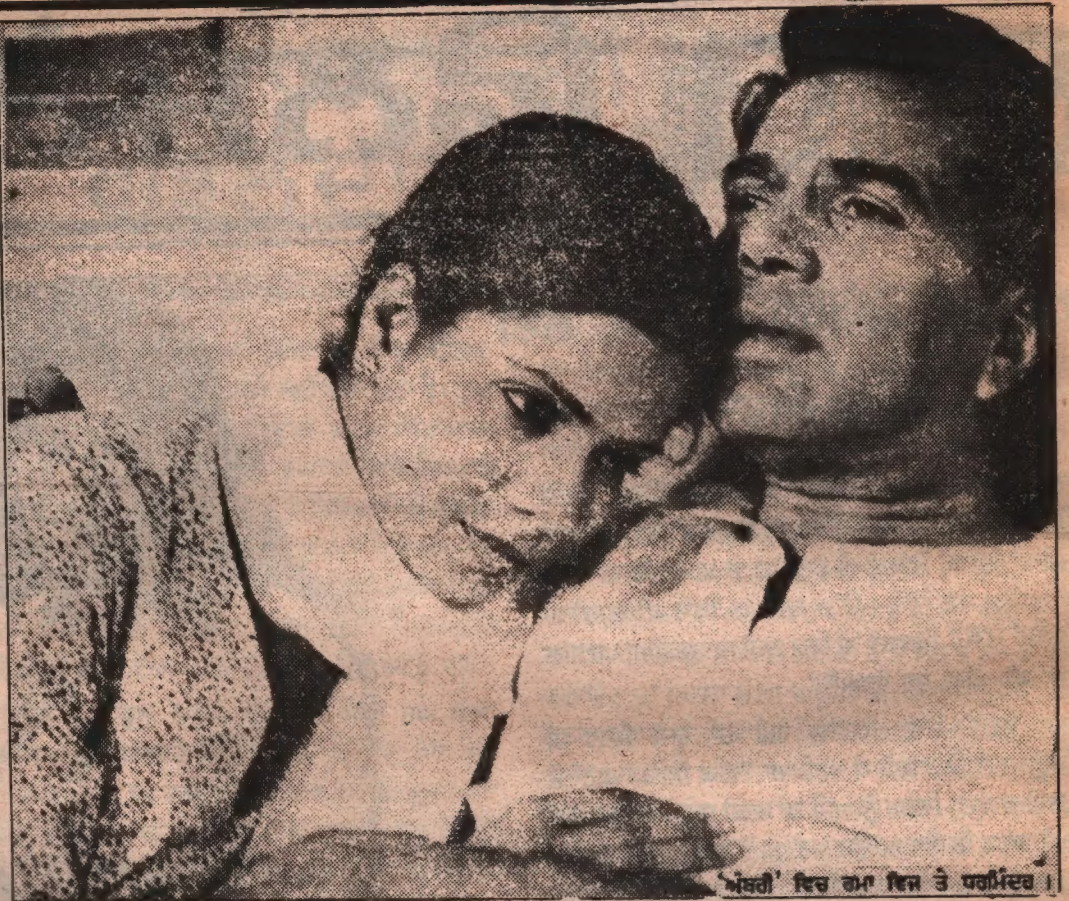
ਸਾਲ 86 ਵਿਚ ਵਰਿੰਦਰ ਦੀ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਨਾ ਆਈ। ਮੇਹਰ ਮਿੱਤਲ ਉਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਗੀਰੇਇਨ ਦਿਲਜੀਤ ਕੌਰ ਇਸ ਸਾਲ ਲਗਪਗ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੀ। ਗਿਣਤਾਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਗੀਰੇਇਨ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਤੇ ਗੀਰੇ ਸਤੀਸ਼ ਕੋਲ ਅੱਵਲ ਰਹੇ। ‘ਅਵੱਲਤਾ’ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਫਿਲਮ ਚੱਲ ਨਾ ਸਕੀ। ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤੀਸ਼ ਕੋਲ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣੀ ਆਉਂਦੀ। ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤੀਸ਼ ਕੋਲ ‘ਚ ਕਿਹੜੀ ਸਿਫਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਦਾ ਇਕੋ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

“ਸਤੀਸ਼ ਕੋਲ ਸਰੀਫ ਹੈ, ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹੈ।” ਜਾਣੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਾਫਤ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਐਹੀ-ਤੋਹੀ ਫੇਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਰੀ ਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਭੱਟ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, “ਕੁੜੀ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬਹੁਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।”

ਇਕ ਗੱਲ ਜੇ ਮਨ ਲੱਗੇ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰਾਂ, ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਘੜੇ ਘੜਾਏ ਬਹਾਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ‘ਓ.ਜੀ.ਸਾਡੀ ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਮਾੜੀ ਨੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਵੱਡੀ ਸਟਾਰ ਕਾਸਟ ਵਾਲੀ ਇਕ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈ।’ ਜਾਂ ਫਿਰ ‘ਸਰਕਾਰ’ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਟ ਟੈਕਸ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਡੀ ਫਿਲਮ ਕਿਵੇਂ ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਂਦੀ ਸੀ।’ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤੇ ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਇਕ ਨਵਾਂ ਬਹਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ‘ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਫਿਲਮ ਮਾਰ ਖਾ ਗਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਅਕਸਰ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇਗਾ, ‘ਸਾਡੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਥੀਏਟਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇ।’

ਪਰ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਇਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਸਤਰ ਹੀ ਨੀਵਾਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧੀਆ ਤਕਨੀਕ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਵਧੀਆ ਤਕਨੀਸ਼ੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਸੀਮਤ ਬਜਟ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ

‘ਅੰਬਰੀ’ ਵਿਚ ਰਮਾ ਵਿਜ ਤੇ ਪਰਸਿਦਰ।

ਮਿਥੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ‘ਚ ਵੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਸਲਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਥਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਮੀਰ ਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੋਪੜ ਦੀ ਬੈਟ ਕਲੱਬ ‘ਚ ਕੈਮਰਾ ਘੁੰਮਾ ਕੇ ਡੰਗ ਟਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 35 ਐਮ.ਐਮ. ਦਾ ਸਟਾਕ ਵਰਤਾਂਗੇ। ਤੇ ਫਿਰ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ 16 ਐਮ.ਐਮ. ਨਾਲ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਥਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਖਲਨਾਇਕ ਦੇ ਰੋਲ ਲਈ ਪ੍ਰਾਣ ਜਾਂ ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਨੂੰ ਸਾਇਨ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਰੋਲ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਖੁਦ ਹੀ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਥਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਬੰਬਈ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ 52 ਸਾਜ਼ਿੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ 8 ਕੁ ਸਾਜ਼ਿੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਤਵੇ ਭਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੱਤਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸੌ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਮਸੀਂ ਪੰਜ ਸੱਤ ਘਰਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀ ਲਾਹੇਬੰਦ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ‘ਮਹਿਜ਼ ਜੀਟ ਵੰਗ’ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ‘ਚੋਂ ਪੰਜ ਸੱਤ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਸ ਬੈਠੀ ਹੈ ਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬੱਸ ਆਈ-ਚਲਾਈ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ-ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਤੇ ਮੁੜ ਤੋਬਾ ਕਰ ਗਏ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਖਸ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕਈ ਕਈ ਫਲਾਪ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ‘ਸਿਹਰਾ ਬੱਝਦਾ’ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਅਜੇ ‘ਕਾਇਮ’ ਹਨ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਘਾਟੇ ਦੇ ਪੰਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ, “ਅਸੀਂ ਫਿਲਮ ਲਾਈਨ ਨਾਲ ਕੁਮਿਟਡ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਕਾਮਜਾਬੀ ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਚੁੰਮੇਗੀ।”

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਾਂ ‘ਚ ਘੁੰਮਣ, ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਠਹਿਰਣ, ਚੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ, ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵਾਹਵਾ ਖੱਟਣ ਅਤੇ ਹੁਸਨਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਵਰਗੇ ‘ਵੈਲੀ’ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਰੰਗਣ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜਾਦੂ ਨਾਲ ਕੀਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਫਿਲਮ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ...

** ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕੋਈ ਇਕ ਦਰਜਨ ਫਿਲਮਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ‘ਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅੰਤਿਮ ਛੋਹਾਂ ‘ਤੇ ਹਨ:

ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਣਖੀਲੀ ਮੁਟਿਆਰ, ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਅਨਿਲ ਦੀਪਕ ਦੀ ‘ਕੀ ਬਣੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ’, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਦੀ ‘ਪਟੋਲਾ’, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਰਿੰਦਰ ਦੀ ‘ਯਾਰੀ ਜੱਟ ਦੀ’, ਸਾਗਰ ਸਰਹੰਦੀ ਦੀ ‘ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ’, ਉਤਮ ਤੁਲਸੀ ਦੀ ‘ਯਾਰ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ’, ਸੁਭਾਸ਼ ਭਾਖੜੀ ਦੀ ‘ਜੱਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ’, ਮੇਹਰ ਭਾਖੜੀ ਦੀ ‘ਮੋਲਾ ਜੱਟ’ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ‘ਤਕਰਾਰ’। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ‘ਪੀਘਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ’, ‘ਅੱਜ ਦੀ ਗੋਰ’ ਅਤੇ ‘ਕੁੜਮਾਈ’ ਵੀ ਤਿਆਰ-ਬਰ ਤਿਆਰ ਹਨ।

‘ਰੱਭਰੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ’ ਵਿਚ ਮਨਜੀਤ ਮਾਨ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ

ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ (ਬੀ. ਏ. ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ. (ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ) ਅਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ

ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਤੇ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ!

ਅਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਆਮ ਮਸਲੇ ਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ B.A.L.L.B. (Pb.U.)
(ਸਾਕਾ ਅੰਡਰਵੇਟ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈਕੋਰਟ)

- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:—
- ਘਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਣ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੋਰਗੇਜ਼ ਡੈਟ, ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੈਂਸਲ ਕਰਨੀ
  - ਆਇ ਦੇ ਕਾਰਜਾਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ
  - ਵਸੀਅਤ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ, ਐਡੀਭੇਵਿਟ, ਡੈਕਲਾਰੇਸ਼ਨ, ਐਗਰੀਮੈਂਟ, ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ “ਗਾਰਦਾਰੀ”
  - ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ

Off. 324-6727

Res. 324-4160

#201 - 2001 East 36th Ave. [at victoria]
Vancouver, B.C. V5P 1C9

ਦੁੱਖਲਾ

ਪੰਨਾ 38 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਕਿਸੇ ਮਨਚਲੇ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ: ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮਹੀਨਿਆਂ-ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਦੀ ਤਬਾਹ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਰਚਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤਬਾਹ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਤਬਾਹ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ।

**ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਜਮੇਰ ਐਲਬ ਦੀ ਲਿਖੀ ਤੇ ਜਗਜੀਤ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਵਾਲੀ 'ਬੇਗਾਨੇ ਬੋਹੜ ਦੀ ਛਾਂ', ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀ ਯੋਗਰਾਜ ਦੀ 'ਜੱਟ ਪੰਜਾਬ ਦਾ' ਅਤੇ ਅਭਿਨੇਤਾ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਲੇਖਕ ਵਿਜੇ ਟੰਡਨ ਦੀ 'ਕਚਿਹਰੀ' ਲਈ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਕਚਿਹਰੀ' ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਸਤੀਸ਼ ਭਾਖੜੀ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵਰਿੰਦਰ ਬਚਨ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਪਰੋਏਗਾ।

ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਸੈਦਾ ਜੋਗਣ' ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਬੀ.ਐਸ.ਦਾਨੀ ਨੇ ਵੀ ਅਗਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ 'ਦੰਡਾਵਲੀ' ਦੀਆਂ 511 ਪਾਠਵਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਦੱਸੋ, ਕਿਸ ਹੇਠ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਦਰ ਕਰਾਂ?

Matrimonial

ਪੱਕੇ ਕੰਮ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ 36 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਲਈ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸੈਟਲ ਹੈ। ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਲੜਕੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਪਤੇ ਉੱਤੇ ਖਤ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ:

BSM (206)

C/o The Canada Darpan

P.O. BOX 265

Surrey, B.C. V3T 4W8

Matrimonial

Match for a 35 years old 5'-10" handsome and Canadian Immigrant boy. He has his own business. Family owns good rural and urban property in India. Write particulars at the following address.

J.S.B. (216)

C/o The Canada Darpan

P.O. BOX 265

Surrey, B.C. V3T 4W8

●ਆਦਤ ਬੁਰੀ ਬਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੁਜਿਆ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨੇ। ਆਖਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

●ਅਧਿਆਪਕ: ਮੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਅਕਲਮੰਦ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁਰਖ।

ਮੈਟਰੀਮੋਨੀਅਲ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ ਜੋ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹੀ 'O' ਲੈਵਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਲਈ ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਇਮੀਗਰੈਂਟ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਲੜਕੇ ਦਾ ਪਿਤਾ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਤ ਪੱਤਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਕਰੋ:

K.G. (221)

C/o CANADA DARPAN

Box 265

Surrey, B.C. V3T 4W8

ਮੈਟਰੀਮੋਨੀਅਲ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ, ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਕੱਦ 6'-1" ਜੋ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਬੀ. ਸੀ.) ਦਾ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹੈ, ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਲੜਕੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਵਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ।

K.G. (222)

C/o CANADA DARPAN

Box 265

Surrey, B.C. V3T 4W8

Matrimonial

Suitable match for a Sikh Khatri Boy 28 year, 6', handsome good looking, Canadian citizen. No bar.

P.O. Box 873

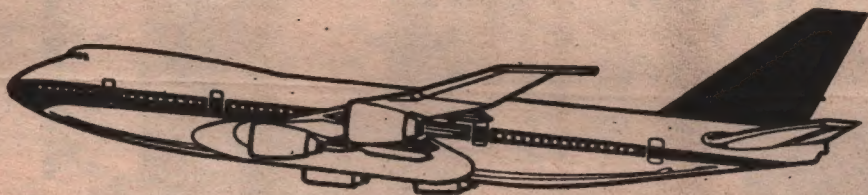
New Westminster, B.C.

V3L 4Z8

ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਏ ਚੰਗੇਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ
ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਬੈਂਸ ਟਰੈਵਲ ਸਰਵਿਸ

ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਜੇ ਰਾਹ ਵਿਚ
ਕਿਤੇ ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਲਈ ਸਿੱਧੀਆਂ
ਫਲਾਈਟਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ

ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਈਜੀ, ਲੰਡਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਲੰਕਾ, ਡਿਓਨੀਲੋਡ, ਹਵਾਈ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ
ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਰਾਏ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਲੰਡਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ 2 ਸੁਟਕੇਸ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

BAINS TRAVEL SERVICE

6364 Fraser Street,
Vancouver, B.C.
Ph. 324-2277

935 Marine Drive
Capilano Mall,
N. Vancouver

1710 Douglas St.
Victoria, B.C.
Ph. 386-6363

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ**ਮਾਨ ਸ਼ੂਅਰ
ਸਟੋਰ**

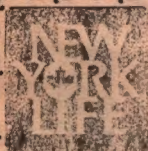
ਆਦਮੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ,
ਚਮੜੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ, ਪਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ

MENS, LADIES & CHILDRENS'
SHOES AND LEATHER
LUGGAGE & ACCESSORIES

Mohinder Singh Mann
ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

321-4353**MANN SHOE STORE**

6570 MAIN ST., VANCOUVER, B.C.

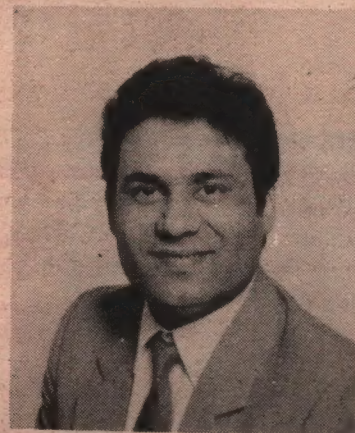

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY
BRITISH COLUMBIA GENERAL OFFICE
2030-1055 WEST GEORGIA STREET
VANCOUVER, BRITISH COLUMBIA

Life, Health, Group Insurance,
Annuities, Pension Plans
Temporary and Permanent Policies

Smokers & Non Smokers Rates

ਇਨਸ਼ੁਰੈਂਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਪੇਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੀਮਾ ਪਾਲਸੀਆਂ ਲਈ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ:

Off: 685-7364 Bhupinder Dhaliwal Res: 589-1559

Bhupinder Dhaliwal

ਸਰੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਟੋਰ
ਗਿੱਲ-ਫੋਰਡ-ਫਰਨੀਚਰ

GILLFORD FURNITURE MART

ਲਓ ਜੀ

ਗਿੱਲਫੋਰਡ ਫਰਨੀਚਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ

ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਸੇਲ

7 DRAWER DRESSER, HUTCH MIRROR, 2 NIGHT TABLES, RADIO HEAD BOARD,
FOOT BOARD RAILS AND ARMOIR (AS SHOWN IN THE PICTURE)

Something New!
Ask About Our
**GILLFORD
FURNITUREMART
CREDIT CARD
SERVICE
APPLY TODAY.**

GILL-FORD FURNITURE MART
"Better Quality Furnishing at Discount Prices"

Financing Available O.A.C. **13442-108th Avenue, Surrey**
Hours: Mon-Fri 10-9. Sat.-Sun. & Holidays 10-6

588-4461

